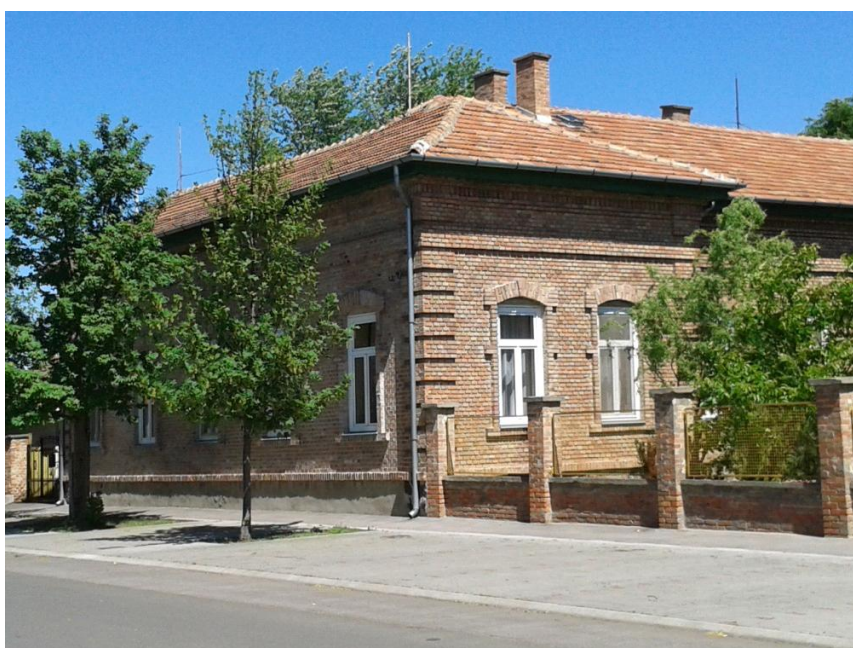

HATVANI VÖRÖSMARTY TÉRI ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

5. módosított változat

2024.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda Pedagógiai Programját az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával készítette el, az óvoda szülői munkaközösségének véleményének kikérésével.

1. A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda **nevelőtestülete** részt vett a Pedagógiai Program elkészítésében. A nevelőtestület 2024. évi iktatási számú jegyzőkönyv alapján megismerték az abban foglaltakat.

Kelt: Hatvan, 2024. 02.13.

Szabolcs J. Horváth

igazgató

Kiss-Nánja Andrea

az alkalmazottak nevében
eljáró óvodapedagógus

2. A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda **szülői munkaközössége** a 20/5/2024 iktatási számú jegyzőkönyv alapján az intézmény Pedagógiai Programját megismerte és véleményezte.

Kelt Hatvan, 2024. 02.14.

[Signature]

SzMK elnök

3. A fenntartó, Hatvan Város Önkormányzatának **Képviselő-testülete** .....számú határozatával jóváhagyta a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda Pedagógiai Programját.

Kelt Hatvan, 2024. ....

.....
a fenntartó nevében

A dokumentum jellege nyilvános.

A dokumentum megtalálható az igazgatói irodában és az intézmény honlapján.

Hatályos: 2024. ....

TARTALOMJEGYZÉK

AZ ÓVODA ADATAI.....	5
1. BEVEZETÉS.....	6
1. 1. ÓVODAKÉP.....	6
1. 2. ÓVODÁNK CÉLJA.....	7
1. 3. AZ ÓVODA ALAPVETŐ FELADATAI.....	7
1. 4. AZ ÓVODA ALAPELVEI.....	7
1. 5. GYERMEKKÉPÜNK.....	7
1. 6. PEDAGÓGUSKÉPÜNK.....	8
1. 7. INTÉZMÉNYI JÖVŐKÉPÜNK.....	8
2. HELYZETELEMZÉS.....	9
2. 1. AZ ÓVODA HUMÁN ERŐFORRÁSAI.....	10
2. 2. AZ ÓVODA TÁRGYI FELTÉTELEI.....	10
2. 3. AZ ÓVODA INFRASTRUKTÚRÁJA.....	11
2. 4. AZ ÓVODA ALAPÍTVÁNYA.....	12
3. A PEDAGÓGIAI PROGRAM.....	13
3. 1. NEVELÉSÜNK CÉLJA ÉS FELADATAI.....	18
3. 2. A PROGRAM RENDSZERÁBRÁJA.....	19
3. 3. A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉNEK FELTÉTELEI.....	20
3. 3. 1. <i>Gyermeki szükségletek</i>	20
3. 3. 2. <i>Gyermeki tevékenységek</i>	25
3. 3. 3. <i>Gyermeki képességek</i>	27
3. 4. A FEJLESZTÉS TARTALMA.....	28
3. 4. 1. <i>Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás</i>	28
3. 4. 2. <i>Társas, értékorientált és közösségi nevelés</i>	34
3. 4. 3. <i>Munkajellegű tevékenység</i>	38
3. 4. 4. <i>Szabadidős tevékenység</i>	41
3. 5. A KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE.....	43
3. 5. 1. <i>Társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek</i>	43
3. 5. 1. 1. <i>Anyanyelv</i>	43
3. 5. 1. 2. <i>Matematikai tartalom</i>	45
3. 5. 2. <i>Társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek</i>	48
3. 5. 2. 1. <i>Külső világ tevékeny megismerése</i>	48
3. 5. 2. 2. <i>Művészeti tevékenységek</i>	51
3. 6. <i>AZ EGYÉN TÁRSADALMI FELADATAIT TUDATOSÍTÓ, KÉPESSÉGEIT FEJLESZTŐ KOMPLEX</i>	59
3. 6. 1. <i>Mozgás – Mindennapi testnevelés</i>	59
3. 7. <i>ÓVODÁNK HAGYOMÁNYAI ÉS JELES NAPJAI</i>	63
3. 8. <i>CSOPORTSZERVEZÉS SZABÁLYAI</i>	65
3. 8. 1. <i>A nevelés tervezése és időkeretei</i>	65
3. 9. <i>EGÉSZSÉGVÉDELMI PROGRAM</i>	68
3. 9. 1. <i>Egészséges táplálkozás</i>	68
3. 9. 2. <i>Mindennapos testnevelés, testmozgás</i>	69
3. 9. 3. <i>Testi, lelki, mentális egészségfejlesztés</i>	71
3. 9. 4. <i>A baleset – megelőzés és elsősegélynyújtás</i>	72
3. 9. 5. <i>Személyi és környezeti higiénia fejlesztése</i>	74
3. 10. <i>TEHETSÉGGONDOZÁS</i>	76
3. 11. <i>A GYERMEKEK MÉRÉSI-ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE</i>	78
3. 11. 1. <i>A gyermekek mérése-értékelése</i>	78
3. 11. 2. <i>Egyéb mérések a) Szülői igény és elégedettség mérése</i>	80
4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE.....	81
4. 1. <i>AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD</i>	81
4. 2. <i>ÓVODA - ÓVODA</i>	83
4. 3. <i>ÓVODA – BÖLCSÖDE – MAGÁN BÖLCSÖDE</i>	83
4. 4. <i>ÓVODA – ISKOLÁK</i>	83
4. 5. <i>AZ ÓVODA ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK KAPCSOLATA</i>	84

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

---

4. 6. ÓVODA EGYÉB KAPCSOLATAI.....	84
5. GYERMEKVÉDELEMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN.....	85
6. INTEGRÁLT NEVELÉS	87
6. 1. ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK RÉSZÉRE.....	88
7. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	96
MELLÉKLETEK	101
FÜGGELÉK.....	164

Az óvoda adatai

Az intézmény neve, székhelye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tel./fax: 06-37/342-338

E-mail cím: vorosmarty60@gmail.com

Honlap címe: <https://www.vorosmarty-teri-ovoda.hu/>

Fenntartója: Hatvan Város Önkormányzata 3000 Hatvan, Kossuth tér 2.

Alapító okirat kelte, száma: 2024. február 22., Határozat száma: 125/2024. (II.22.)

Hatvan Város Önkormányzat Képviselő-testülete jóváhagyta.

Az alapító okirat hatályos: 2024. február 22.

OM szám: 201485

Az óvoda igazgatója: Sármányné Őszi Krisztina

A program készítője: az óvoda **igazgatója**

A programot elkészítésében a nevelőtestület közreműködik

A programot elfogadja: az intézmény fenntartója

1. Bevezetés

Heves megyében helyezkedik el Hatvan város, a Zagyva folyó két partján, az Alföld völgynyílásában.

A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda családi házas övezetben található. Városi viszonylatban komoly, gazdag múlttal rendelkező óvodánk 1900-ban épült. 80 gyermek befogadására alkalmas intézmény. Jelenleg 3 csoportban neveljük óvodásainkat, csoportjaink kor szerint osztott szerkezetűek.

Épületünk megfelelő komforttal rendelkezik. Vonzó, tiszta, esztétikus külső és belső környezetben fogadjuk az eltérő szociokulturális helyzetű családok gyermekeit. Gyermekközpontú, szeretetteljes, családias óvodai légkör megteremtésével az egyéni képességek szerint neveljük, fejlesztjük óvodásainkat. Fontosnak tartjuk a gyerekek testi-lelki gondozását. Törekszünk arra, hogy az érzelmi biztonság megteremtésével az aktív örömteli óvodás évek megalapozzák későbbi kapcsolataikat és felnőtt életüket. Ehhez igyekszünk megadni minden feltételt és segítséget.

Óvodánk pedagógiai programja, Fábíán Katalin „Tevékenységek központú óvodai nevelés” című program adaptációja. Középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül, kiemelten kezeli. Nevelésünk tartalma a gyermek a környezetéből származó élmény, tapasztalat, ismeret. Programunk a gyerekek alapvető tevékenységére, a játékra, a mozgásra, a környezet tevékeny megismerésére, a kommunikációra, a művészeti élmény nyújtására épít.

1.1. Óvodakép

Nevelési gyakorlatunkat a helyi adottságokra alapozva építjük. A gyermek jogainak érvényesítése az egyenlő hozzáférés biztosításával, a családi és óvodai nevelés összehangolásával valósul meg.

Az óvodánk funkciói:

- óvó-védő,
- szociális,
- nevelő-és személyiség fejlesztő.

E funkciók biztosítják az óvodáskorú gyermek fejlődését és nevelésének optimális feltételeit. A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy „Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre”. Óvodánkban úgy jelenik meg a gyermekközpontúság, hogy szeretet, biztonság, érzelemgazdag környezet veszi körül az óvodás gyermekeket.

1. 2. Óvodánk célja

Óvodai nevelésünk célja a családi nevelést kiegészítve a gyerekek harmonikus fejlődésének, személyiségük sokoldalú kibontakoztatásának elősegítése, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésével, egyéni adottságaik figyelembevételével.

Célunk, hogy olyan helyzeteket teremtsünk, ahol az őket körülvevő világot elérhető közelségbe visszük és segítsük személyiségük kibontakoztatását abban, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez viszonyítva optimálisan fejlődjön és testi, szociális, érzelmi, értelmi érettség terén is alkalmassá váljon az iskolai életre.

1. 3. Az óvoda alapvető feladatai

- Óvodásaink számára az egyénenként változó testi-lelki szükségletek maximális kielégítése, egészséges óvodai környezet megteremtésével (sok mozgáslehetőség biztosításával).
- Érzelmi biztonságot nyújtó, családi, értékorientált közösségi légkörben olyan gyermeki személyiség nevelése, akit az együttérzés, a segítőkészség, egymás elfogadása, a másik iránti tisztelet és szeretet jellemez.
- A gyermekek egyéni adottságainak elfogadásával és figyelembevételével, változatos tevékenységek biztosításával eljuttatni őket egyéni képességeik optimális határához.
- A fejlesztés színtere a játék, amelyben a gyermek mindenkor érezze jól magát és az ismereteket, észrevétlenül sajátítsa el.

1. 4. Az óvoda alapelvei

- A gyermek személyiségének, legtermészetesebb megnyilvánulásainak figyelembevételével olyan szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, amelyben a gyermeket a szeretet, megbecsülés övezi.
- Nyugodt, családi, biztonságot nyújtó légkör megteremtése a játék elsődlegességével.
- A gazdag érzelmi légkörben nyelvi kommunikációs kifejezőképességével állandó minta a gyermekek számára az óvónő.
- A gyermekek egyéni különbségeinek tiszteletben tartása, a szereteten, őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás, tolerancia.

1. 5. Gyermekképünk

Olyan gyermekek nevelése, akik kötődnek városunkhoz, környezetükben jól tájékozódnak, érdeklődők, nyitottak, önmagukat értékelni, másokat elfogadni tudók, együttműködők.

1. 6. Pedagógusképünk

Olyan pedagógus, akire a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együttérző, elfogadó, segítőkész magatartás, valamint a gyermekszeretet a jellemző. Nevelőtestületünk szakmailag felkészült, pedagógiai megújulásra törekvő emberek közössége, akik egymás tiszteletben tartásával, megbecsülésével képesek az együttműködésre. Mindenki törekszik szaktudása megújítására: önképzéssel, továbbképzésen való részvétellel. Elfogadjuk a másságot, lehetőséget biztosítunk az önállóságra, a tehetségek felismerésére és fejlesztésére minden alkalmat megragadunk.

Az óvoda helyi sajátosságához igazodva, alkalmazkodva igyekszünk minél színesebbé tenni óvodánk profilját.

A jelentkező feladatokat team munkában, közös konzultációval, gyakorlattal oldjuk meg. Így nyílik lehetőség a munka egyenletesebb elosztására, valamint arra, hogy mindenki közreműködő lehessen, munkájának értéke felerősödjön.

1. 7. Intézményi jövőképünk

Egy olyan óvoda működtetése a cél, ahol a gyermekek jól érzik magukat, képességeik szerinti fejlesztésben részesülnek, sok játékkal fejlődnek, biztos tudással és önbizalommal lépnek a következő oktatási szintre. Ahol a pedagógusok maximális szakmai felkészültséggel, empátiával, differenciáltan, elfogadó környezetben, jól felszerelt óvodában, az óvodahasználók megelégedésére nevelik a gyermekeket.

2. Helyzetelemzés

Az intézmény 1900-ban, eredetileg is óvodának épült és a mai napig ezt a funkcióját tölti be. Jellegzetes „rópla” borítása, ikonikus épülete a városnak. A város kertvárosi részében található, egy-egy család több generációjának gyermekeit nevelve. A mindig is népszerű óvoda, a város óvodatörténetét is magában hordozza. A kertes lakókörnyezet, a többgenerációs együttlakás meghatározza az ide érkező gyermekek alaphabitusát.

Az óvodai körzetek számukra kedvezőtlen átalakítása azt eredményezte, hogy egyszerre van jelen a többgenerációs beiratkozás és az egyre növekvő körzeten kívüli érdeklődés. Hullámszerűen jelentkezik a körzetben az elöregedés-fiatalosodás jelensége, amely hatással van a beiratkozási létszámokra.

A körzeten kívüli beiratkozók szülők (nagyszülő) egy része ebben az óvodában szocializálódott és szeretné gyermekét, unokáját is idejáratni.

A város legidősebb óvodáján végig követhető az óvodai nevelés változása és fejlődése 1900-tól. Az óvoda külső formájában, megjelenésében nem történt változás, így válhatott jellegzetes épületté a városban. Mindig magas színvonalú szakmai munka (kiváló óvodapedagógusok) jellemezte az óvoda nevelő munkáját. Az egycsoportos, szolgálati lakással működő óvodából alakult ki a jelenlegi 3 csoportos intézmény. Az óvodát irányító igazgatók, mindig meghatározó, szakmailag elismert óvodapedagógusok voltak a városban.

Az óvoda nyitott az új tevékenységek lehetőségeinek szolgáltatására, melyben a szülők igényeinek is igyekeznek megfelelni.

2011-től az óvoda önálló, három csoportos intézményként működik.

Az óvodát a város önkormányzata működteti. Az intézmény élén az igazgató áll, aki magasabb vezető beosztású köznevelési foglalkoztatott. Az igazgatót a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően nyilvános pályázati eljárás keretében Hatvan város Önkormányzata Képviselő- testülete bízta meg.

A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda tevékenysége, az óvoda igazgatójának felterjesztésére, 2017. november 7-től, a Hatvan városi Értéktár része lett.

2. 1. Az óvoda humán erőforrásai

A törvényi előírásoknak megfelelően minden csoportnak két óvodapedagógusa és egy dajka nénije van, egy pedagógiai asszisztens, valamint a képviselő testület támogatásával, egy hat órás óvodatitkári beosztás is segíti a mindennapi munkát. A tálaló konyhán egy 8 órás konyhai kisegítő végzi a gyermekek étkeztetését, aki 2020. július 1-től az óvoda alkalmazottja.

Fontos szempont, az óvoda dolgozóinak állandósága, nem cserélődnek a dolgozók, csak, ha nyugdíjazás vagy elköltözés történt.

Az elmúlt időszakban a technikai dolgozók és a pedagógusok generációs cseréje megtörtént.

Az óvoda három (lehetőség szerint) osztott (kis – középső – nagy) csoportjában 80 gyermek járhat. Szakképzett óvodapedagógusok és pedagógiai munkát segítők végzik az óvodai nevelést. Heti egy alkalommal fejlesztőpedagógus segíti a nevelőmunka hatékonyságát. A humán erőforrás fejlesztés súlypontja arra irányul, hogy az új óvodapedagógus kollégák egy-egy területen tovább képezzék magukat.

Az óvoda dolgozói

Felsőfokú végzettségű óvodapedagógus	7 fő
Pedagógiai asszisztens	1 fő
Óvodatitkár	1* fő
Dajka – szakképzett	3 fő
Konyhai dolgozó	1 fő

* Az óvodatitkár 6 órás állást tölt be.

Szakvizsgázott óvodapedagógusok

1 fő	Közoktatási vezető
------	--------------------

2. 2. Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvoda felszereltsége, a törvény által előírt eszközök zömével rendelkezik. Az épület adottságából eredendően, nincs orvosi és elkülönítő helyiség, tornaszobája egy kisebb méretű csoportszobából lett kialakítva.

Csoportszobái világosak, az adott csoport életkori sajátosságainak megfelelő bútorzattal és játékokkal vannak ellátva. Két csoportszoba összenyitható, mely óvodai rendezvényeken kényelmesebbé teszi a kihasználtságot. A gyermekek wesco ágyakon, antiallergén ágyneműben pihennek délutánonként. Fejlesztő szobánk jól felszerelt, alkalmas 3-4 gyermek

egyidejű fejlesztésére. Az óvoda legnagyobb csoportszobájában található egy interaktív tábla, mely a nagycsoportosok fejlesztésében és egyéb rendezvények előadásainál segítség. De az internet adta lehetőséget minden csoport kihasználja. A csoportokban található játékok és fejlesztő eszközök beszerzésében a fenntartó, az óvoda alapítványa és a szülők is bekapcsolódnak.

Tornaszobánkban sófal és sógenerátor található, mely az egészséges életmód alakításában segít. Változatos, minden izomcsoport megmozgatására használható sporteszközökkel felszerelt a tornaszoba.

A csoportszobáinkban, az életkori sajátosságoknak megfelelő bútorzat és játékeszközök találhatóak, melyek sóasztalokkal bővültek.

2. 3. Az óvoda infrastruktúrája

Az óvoda jellegzetességét a külső „rópla” téglá borítása adja, s ez nem változott az évtizedek során.

A telek összes területe: 1 947 m²

Beépített terület: 480 m²

Udvar: 1 467 m²

Az épületben három különböző méretű csoportszoba, egy tornaszoba és egy fejlesztőszoba van kialakítva. A két gyermekmosdót három csoport használja. A két nagyobb korosztály osztozik egy mosdó használatán, de ezt a rugalmas napirendben tettük folyamatossá. (A tornaszoba 2008-ban lett átalakítva, egy csoportszobából.)

Az épületben található egy felnőtt mosdó és étkező, egy melegítő konyha, egy fejlesztő szoba, nevelői és igazgatói iroda, valamint a gyermekek csoportjaihoz tartozó öltözők találhatóak. A csoportszobák mérete különböző, ezért évente váltják a csoportszobákat a csoportok, hogy a legnagyobb méretű szoba már a nagyobb gyermekek kiszolgálását segítse. Az épület belülről nem bővíthető, így a lehetőségek korlátozottak. Az intézményben gázkazános, radiátoros fűtés van, geo fűtéssel kombinálva. A meleg vizet villanybojlerek szolgáltatják. Korábban megújultak a fürdők (csempe, járólap, fajanszok, csapok), a csoportok parkettái, a folyosó lambériái esztétikusabbak lettek. 2021 októberében elkészült az intézmény naposabb, udvar felőli 7 ablakára az árnyékoló, (fa zsalugáter), amit a nagy melegben végre tudunk használni.

Az „Okosóvoda – Digitális jólét program” keretében meghirdetett pályázatunk sikeres volt 2021-ben, így a honlapunk is megújult.

A megújult világítási rendszer, az energiatakarékos égők használatát jelenti. A bejáratot akadálymentesítettük, így a babakocsival érkező anyukák is könnyen bejuthatnak az

intézménybe. 2022-ben hogy, az intézmény még biztonságosabb legyen a bejárati ajtót elektromos zárral láttuk el és felszereltünk a bejárati ajtó felé egy kamerát.

1998-tól külsős cég végzi az étkeztetést, konyhánk csak melegítő konyhaként működik. Lehetőség van a különböző ételérzékenységgel küzdő gyermekek speciális étkeztetésére.

Az udvar három, különböző méretű és különböző borítású talajjal rendelkezik (fű, beton, műfű), melyet hatalmas fák tesznek árnyassá. A játékok mérete és típusa a különböző korosztályok életkori sajátosságaihoz alkalmazkodik és ivó kutakkal ellátott. Az udvaron még egy melléképület található, mely az udvari bútorok, eszközök és játékok tárolására szolgál.

Óvodánkban uniós pályázatok segítségével alakították ki a geofűtést, szigetelték a födémeket és háromrétegű üveggel ellátott nyílászárókat építettek be.

2. 4. Az óvoda alapítványa

1998-ban az óvodai élet támogatására az óvoda vezetése és a szülők létrehozták a „Hatvani Vörösmarty téri Óvodásokért Alapítvány”-t. A 3 fős kuratórium tagjait 2 fő óvodapedagógus és 1 fő szülő (mindig az adott szülői csoportokból) alkotja.

A sikeres működést bizonyítja, hogy több millió forint értékű eszközzel és tevékenység támogatással járult hozzá az óvoda életének gazdagításához.

Alapítványi többéves támogatás

Az adó 1% felajánlásainak összegei

2019	2020	2021	2022
385.140 Ft	343.184 Ft	314.488 Ft	379.971Ft

A következő táblázat évenkénti bontásban mutatja az Alapítvány által megvalósított beruházások és vásárlások értékét.

2019	2020	2021	2022	2023
1.231.406 Ft	1.248.243 Ft	509.000 Ft	620.004 Ft	659.385 Ft

Ezek az összegek az intézmény fejlesztésében rendkívül fontosak, hiszen a költségvetésünkben ilyen jellegű beruházásokra nincs lehetőség. Nagy szerepe van ebben a munkában a szülők közösségének, hiszen az ő támogatásukkal valósulhatnak meg az óvoda dolgozóinak elképzelései.

3. A pedagógiai program

A pedagógiai program a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda stratégiai alapidokumentuma.

A helyi pedagógiai program

- kötelezi hatályossága idejére az érdekelt feleket a benne foglaltak tiszteletben tartására,
- kötelezi az intézményfenntartót, hogy a pedagógiai programban jóváhagyott szolgáltatásokat finanszírozza,
- kötelezi az intézményfenntartót, hogy a fenntartói értékelés keretei között az óvoda működését a pedagógiai programban foglaltak mentén minősítse,
- kötelezi az óvodát, hogy a programban foglaltak teljesítésére törekedjen,
- biztosítja az intézményhasználókat, hogy a pedagógiai programban foglalt szolgáltatásokat teljesíti, s hogy a programba foglalt célok teljesítésére törekszik, az ott felsorolt eszközök és módszerek segítségével,
- biztosítja a pedagógusokat arról, hogy az intézményhasználók e program teljesítését várják el tőlük,
- biztosítja a pedagógusokat, hogy saját munkájukat – a program hatályosságának idejére – e program keretei között, az önmagukra vállalt szabályok szerint végezzék.

A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda az alábbi feladatokat látja el alaptevékenységként (Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete 330/2013. (V. 30.) számú határozata alapján):

Közoktatási intézmény tevékenységei:

091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

A gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig tartó, a teljes óvodai életet átívelő foglalkozásokat és a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is magában foglaló óvodai nevelési tevékenységgel összefüggő feladatok ellátása.

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

Kizárólag a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai ellátásával összefüggő speciális eszközökkel, foglalkozásokkal, ellátással összefüggő feladatok ellátása. Az intézmény ellátja a többi gyermekkel együtt nevelhető azt a különleges bánásmódot igénylő gyermeket, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján érzékszervi (nagyothalló-80dB fokú hallásvesztésig;látássérült-gyengénlátó), beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzd).

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

Az óvodai nevelés, ellátás (beleértve a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését ellátását és a nemzetiségi óvodai nevelést, ellátást is) köznevelési törvény szerinti működtetési feladatainak ellátása.

096015 Gyermekek étkeztetés köznevelési intézményben

Az óvodai ellátottak és a köznevelési intézményben tanuló ellátottak részére biztosított étkezéssel összefüggő feladatok ellátása.

096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

A köznevelési intézményben a pedagógusok és más munkavállalók részére biztosított étkezéssel összefüggő feladatok ellátása.

098021 Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység szakmai feladatai

A pedagógiai szakszolgálat köznevelési törvény szerinti szakmai feladatainak ellátása.

098022 Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység működtetési feladatai

A pedagógiai szakszolgálat köznevelési törvény szerinti működtetési feladatainak ellátása.

098031 Pedagógiai szakmai szolgáltatások szakmai feladatai

A pedagógiai szakmai szolgáltatások köznevelési törvény szerinti szakmai feladatainak ellátása.

098032 Pedagógiai szakmai szolgáltatások működtetési feladatai

A pedagógiai szakmai szolgáltatások köznevelési törvény szerinti működtetési feladatainak ellátása.

Az intézmény, vállalkozási tevékenységet nem folytat.

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

Az új törvényi módosítások

- **2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról**
- **401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról.**
- **44/2023. (X.19.) BM rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. tv. hatálybalépésével kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról**
- **2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről**
- **A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosítása (2021. évi LII. törvény egyes köznevelést érintő törvények módosításáról**
- **20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról**
- **326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról**
- **229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról**
- **363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról**
- **2011. évi CXCV. Törvény az államháztartásról (Áht.)**
- **368/2011. (XII. 31.) Korm. Rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (Ámr.)**
- **2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről (Mt)**
- **2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről**
- **2011. évi CXII. Törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról**
- **62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól**
- **68/2013. (XII.29.) NGM rendelete a kormányzati funkciók, államháztartási szakfeladatok és szakágazatok osztályozási rendjéről**
- **1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról**
- **1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről**

- **335/2005. (XII. 29.) Korm. Rendelet a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről**
- **1995. évi LXVI. Törvény A közokiratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről**
- **44/2007. OKM rendelet a katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól**
- **GDPR jogszabálya: Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete**
- **2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról**
- **275/2019. (XI. 21.) Korm. rendelet, az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról**
- **15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről**
- **121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet az Oktatási Hivatalról**
- **Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)**
- **az intézmény hatályos Alapító okirata**

"Szólj, gondolj, tégy jót, s minden

szó, gondolat és tett,

Tiszta tükörként fog

Visszamosolyogni rád."

TEVÉKENYSÉ GKÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM GYAKORLATA

Készült:

Tevékenységek központú Óvodai Nevelési Program

adaptálásával

3. 1. Nevelésünk célja és feladatai

Nevelési cél

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül
- Az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Feladatok

A tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért az óvodai nevelésünk tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

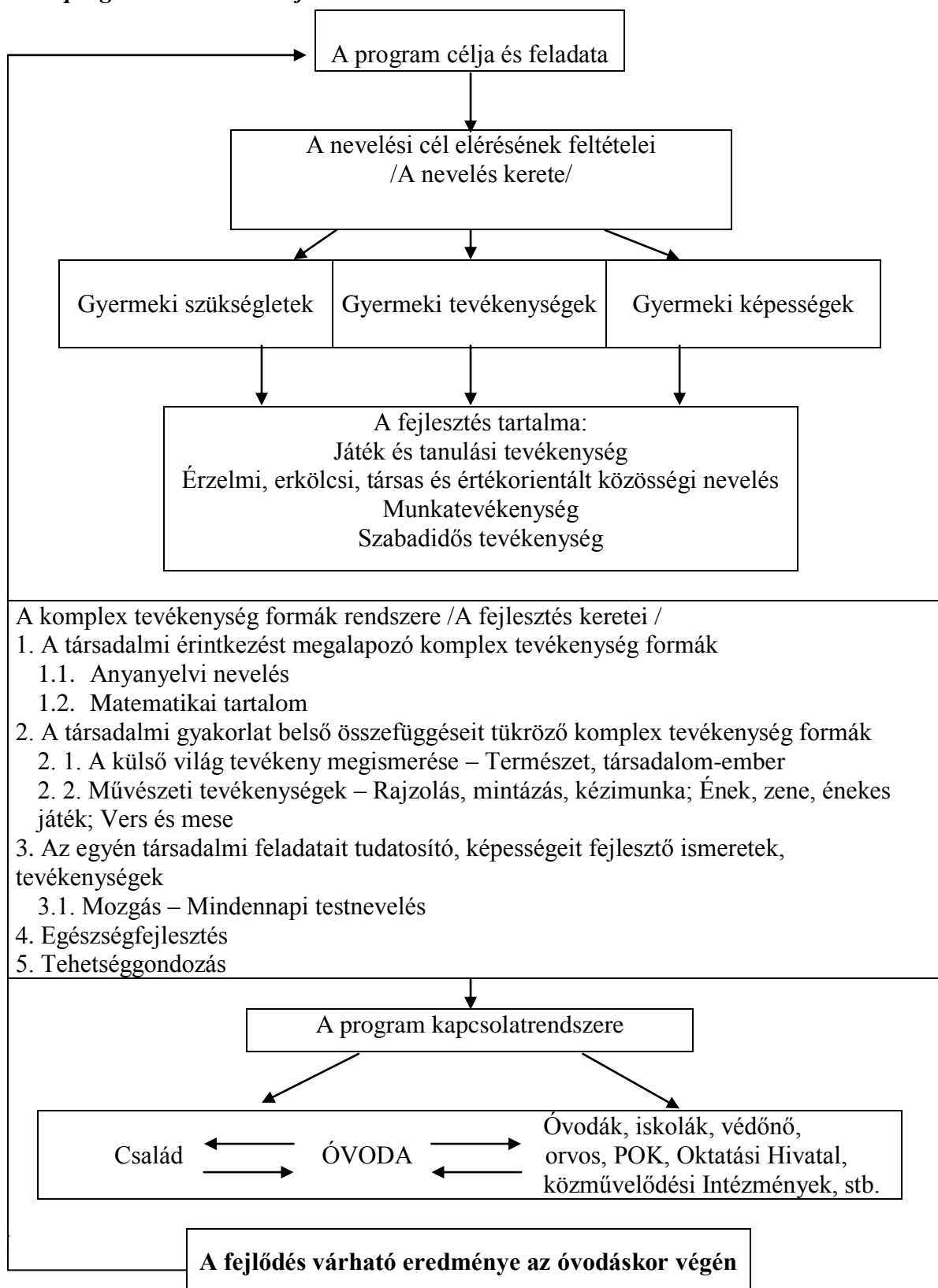
A feladatrendszer elemei:

- Játék és tanulási tevékenység
- Társas és közösségi tevékenység
- Munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással. Pontosan ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk.

Helyi programunk sajátossága éppen az, hogy az adott körülményekhez, az adott gyermekcsoporthoz, az adott óvodapedagógushoz és az adott gyermekhez szabja módszereit és a nevelés tartalmát.

3. 2. A program rendszerábrája

3. 3. A nevelési cél elérésének feltételei

3. 3. 1. Gyermeki szükségletek

Célja:

A gyermekek életkorának megfelelő helyes életritmus kialakítása, testi-szellemi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladata

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése.
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása, egészségük a védelme, edzése, megóvása és megőrzése.
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése. A szokás-és normarendszer kialakítása és megalapozása.

A gyermek, fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a **család** szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait.

Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez más és más szerepet szánnak a családi életben belül. Az óvodapedagógus vegye figyelembe a családok sajátosságait, szokásait. Szükség esetén valósítsa meg a multikulturális nevelésen alapuló integrációt. A nehezen szocializálható gyermekek esetében (szakember segítségét igénybe véve) speciális ismeretekkel, személyre szabott törődéssel kell az integrálást megvalósítani. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre.

A gyermeki szükségletek kielégítéséhez szorosan hozzákapcsolódik, hogy az **óvoda** **gyermeket érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör vegye körül.**

Az óvoda nevelési folyamatába szervesen beilleszkedik a **gondozás**, mely gyermeki szükségleteket elégít ki. A gondozás – az egészséges életmódra nevelés terén – egyik fontos feladata az **egészséges környezet biztosítása**.

Tevékenységünket az intézmény belső munkaközössége által kidolgozott folyamatszabályozások alapján végezzük. Segítséget adva az óvodapedagógusoknak a helyes szokás és szabályrendszer megalapozásában.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Az udvaraink különböző jellegű talajfelületei, más – más célt szolgálnak, ezért burkolt, füves területek, virágos – napos – árnyékos részek egyaránt megtalálhatóak. A gyerekek szabad mozgását edzését, változatos tevékenységét megfelelő mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal, kerti szerszámokkal, a gondosan rendbetartott homokozóval biztosítjuk. Az óvoda udvarát úgy alakítjuk ki, hogy minden csoportnak legyen egy állandó helye, az életkoruknak megfelelő udvari játékokkal, ahol megtalálhatják óvodapedagógusukat. Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy a gyermekek találkozhassanak az udvaron testvéreikkel, más csoportbeli barátaikkal.

Az óvoda helyiségeit, építészeti adottságait pedagógiai feladataink megvalósítása érdekében használjuk fel. Csoportszobáink, öltözőink, mosdóhelyiségeink berendezési tárgyai megfelelő méretűek, tisztántartottak, a gyermeki tevékenységeket szolgálják, így hozzájárulnak a gyermeki szükségletek kielégítéséhez. Az elmúlt években, intézményeinkben megtörténtek a berendezések modernizálásai.

A **gyermekek egészségének védelme**, óvása, megőrzése érdekében fontos feladatunk a betegségek megelőzése, egészséges életvitel iránti igény megalapozása. Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását: gyakori szellőztetést, a portalanítást, a fertőtlenítést, a környezet tisztántartását, a sok zöld növény elhelyezését. A napközben megbetegedett gyermekeket elkülönítjük, s szüleiket minél előbb értesítjük.

Minden ősszel az életkoruknak megfelelő balesetvédelmi oktatást tartunk. A gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük, a balesetek elkerülése végett a személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk, a használati eszközöket ellenőrizzük.

Az egészséges életmód kialakítása, a gyermekek gondozása sajátos nevelési feladatunk. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, ezzel segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét. A napi helyes **életritmus**, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra,

így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki. A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb feltétele a **táplálkozás**. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük háromnegyed részét az óvodában kapják.

Az étkezés megszervezése, kulturált lebonyolítása fontos gondozási feladat. Ügyelünk arra, hogy az étkezésekre azonos időpontokban kerüljön sor. A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az étel elfogyasztására. Az étkezési szokásokkal, az evőeszközök használatával fokozatosan ismertetjük meg a gyermekeket.

Azoknak a 3-4 éveseknek, akik még nem esznek önállóan, segítséget nyújtunk. Folyadékot egész nap biztosítunk a szomjas gyermekek számára, jelükkel ellátott poharaikba maguk engedik az adagolóból a vizet, már kiscsoportban.

A testápolás a gyermekek szükség szerinti tisztálkodását, tisztaságigényük kialakítását szolgálja. A testápolási műveletek az óvodapedagógus és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is elősegítik. A családi és óvodai gondozási szokások összehangolására törekszünk. Szükség esetén megbeszéljük a szülőkkel a helyes teendőket-segítséget nyújtva ezzel a gyermek, otthoni gondozásához. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztításához, a WC-használatához megteremtjük a feltételeket. Minél kisebb egy gyermek, annál nagyobb szüksége van a testápolás során a felnőttek közreműködésére. Ezt szem előtt tartva alakítjuk ki a helyes szokásokat, eljuttatva a gyermekeket az önálló testápolásra. A gyermekek fokozatosan jutnak el odáig, hogy önmagukkal, ruházatukkal szemben igényeljék a tisztaságot. Ehhez nagyon fontosnak tartjuk az óvónők és dajkák személyes példamutatását.

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejleszti a gyermekek ízlését, önállóságát is. Igyekszünk meggyőzni a szülőket a praktikus, réteges öltözködéstről. A ruházat tisztántartására, fehérnemű cserére szükség esetén felhívjuk a szülők figyelmét.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését a különböző mozgásos tevékenységek szolgálják. A változatos mozgásformákat egyénileg gyakorolják a mozgásfejlesztő eszközökön. Erre kitűnő lehetőséget nyújt óvodánkban a jól felszerelt tornaszoba. A rövidebb, néhány perces mozgásos játékok beilleszthetőek a napi tevékenységünkbe, melyek a mozgáskoordináció fejlesztésére irányulnak. A jól szervezett séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap, **edzési** lehetőségük van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. A légfürdőzés az edzés egyik formája, mely télen sem maradhat el. Légfürdözést jelent a szabadban végzett testnevelés, játék, séta is.

A gyermekek a víz, edző hatását is megismerik az óvodában. Jó idő esetén, az udvaron pancsolhatnak. Minden évben a fenntartó által szervezett vízhez-szoktatáshoz biztosítjuk a személyi feltételeket, ahol a gyerekek számára, a víz megszerettetése a fő szempont.

A gyermekek edzését szolgálhatja még a szánkózás, csúszkálás a jégen – megfelelően szervezett körülmények között.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvodában elégítjük ki. Az alvásidő előtt kiszellőztetjük a csoportszobát, s megteremtjük a nyugodt alvás feltételeit: a gyermekek maguk mellé vehetik kedvenc, otthonról hozott, „alvókájukat”, megszüntetjük az erős külső, belső ingereket, meséléssel, dúdolással nyugalmat teremtünk. Biztosítjuk a megfelelő méretű, egyenes fektetőket, melyeken a gyermekek alvás közben is változtatni tudják testhelyzetüket. Az ágyneműk lecserélése is az egészséges életmód javítását szolgálta, hiszen az antiallergén ágyneműk a nyugodt pihenést segítik elő. Heti rendszerességgel cserélt, saját pizsamájukba átöltözve alszanak.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan mosakodnak, törölköznek.
- Önállóan használják a WC-t, vigyáznak a mosdó rendjére.
- Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják.
- Zsebkendőjüket önállóan használják, helyesen fűjják az orrukat.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal látják el.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek folyadékot a kancsóból, s készségszinten használják az evőeszközöket.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, próbálják bekötni.
- Ügyelnek saját személyük, és környezetük rendjére, gondozottságára.

Az érzelmi és erkölcsi nevelés feladatai:

- A szeretet a szülőföldhöz és családhoz való kötődés képességének fejlesztése.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése, különbözőségek elfogadása, tisztelete.
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése.
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése.
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése.
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.
- A nemzeti identitás tudat, a hazaszeretet és a keresztény kulturális értékek erősítése.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága, a magatartás érzelmi vezéreltsége. Ezért már a befogadásra is különös gondot fordítunk, ahol az anya együtt a gyermekével ismerheti meg a közösségbe történő beilleszkedést. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy egy adott időn (1-2 hét) keresztül, fokozatos időcsökkenéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. Így az együttlét, az új környezet elfogadása biztonságot ad, megismerve a gyermek szokásait.

Elfogadjuk az otthonról hozott kedves játékaikat, s mi is a jelükkel ellátott kis ajándékkal kedveskedünk az új gyermekeknek.

A gyermekek felé nyitottak vagyunk, lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek kielégítse természetes, társas szükségletét, segítjük a barátságok kialakulását, a másság elfogadását, az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívokat visszatartjuk, fékezzük. A gyermekek környezetében jelen lévő felnőttek viselkedése, kommunikációja- modell értékű, mely segíti a gyermeket az önérvényesítő törekvéseinek, önkifejezésére, a különbözőségek elfogadására és tiszteletére.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érijék. Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi. Az óvoda egyszerre segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, „én” tudatának alakulását, és teret enged önkifejező törekvéseinek. A gyermeket annak elfogadására, megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól.

Az **óvodapedagógus – gyermek, gyermek – dajka** kapcsolatában rendkívül fontos, hogy a felnőtt érzelmileg értse meg a gyermeket. Figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, a gyermekek különböző érzélemvilágát. Kerüljük az utasítást, helyette beszélgetéssel, kérdésekkel próbáljuk a célt érni. A pozitív minta és érzelmi töltés legyen a jellemző.

A **gyermek – gyermek** pozitív érzelmi töltésű kapcsolatai akkor tudnak kialakulni s fennmaradni, ha a gyermek jól érzi magát a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt, s gyermekközössége. A nevelés alapja tehát, a gyermek szeretete óvó nénik és dajka nénik részéről egyaránt.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt, érzelmileg elfogadják egymást.
- Ragaszkodnak egymáshoz, felnőttekhez, érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák azt nyilvánosságra.
- Szeretettel érdeklődnek egymás iránt, óvodán kívüli találkozások alkalmával is.

3. 3. 2. Gyermeki tevékenységek

Célja:

Az élménydús, sokrétű, komplex tevékenységformákkal a gyermekek személyiségének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek).
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében, a tevékenységeket óvodapedagógus irányítja. A gyermek személyisége és tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek, tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszhető a leghatékonyabban.

A gyermeki tevékenység:

- Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének az eszköze.
- Képesség-felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

Nevelő hatásunk belső feltételei a tevékenységek tartalmából eredően:

- Az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen.
- Arra törekszünk, hogy a célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön.
- A tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettségét biztosítjuk (csak a befejezett tevékenységnek van élményereje).
- A tevékenységrendszer teljességével kielégítjük a gyermekek akciószükségletét, megoldjuk a gyermekközösség valamennyi feladatát (az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig).

Nevelő hatásunk pedagógiai feltételei:

- A tevékenység pedagógiai előkészítése a –dajkákkal együttműködve – közös feladatunk.
- A tevékenység megszervezése nagy tapintatot igényel – semmit nem végzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítünk, amikor a gyermeknek arra szüksége van.
- A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladatunk.

A gyermekek számára meg kell adnunk a lehetőséget az **önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységre**. A gyermeki tevékenység szervezésekor figyelembe vesszük a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A nagyfokú tevékenységi vágyat, kíváncsiságot, megismerési vágyat, érzelmi vezéreltséget. A gyermekek tevékenysége gyakran változik, minél kisebb egy gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit.

A 3-7 éves korú gyermekek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése.

3. 3. 3. Gyermeki képességek

Célja:

A gyermeki képességek kibontakoztatása – kooperációs és kommunikációs képességcsoport kiemelése – a tevékenységi formák által.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A fejlesztési naplóban meghatározott egyénre szabott fejlesztési terv alapján végezze fejlesztő munkáját. Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzen fejleszteni.
- Biztosítsa a kreativitás és a felfedezés lehetőségét és a megszerzett tapasztalatokkal fejlessze a gyermekek kompetenciáit.

Programunk olyan képességek, kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Olyan tevékenységeket biztosítva, melyek élményt adók, kreativitást erősítők és fejlesztő hatásúak.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással.

- A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportja:
  - a kooperációs képességek,
  - a kommunikációs képességek.

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala) határozza meg. A tevékenységek a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodnak, differenciáltak és biztonságot teremtenek.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek.

- A tevékenység a kifejlesztett képesség forrása.
- A tevékenység célja a képességek fejlesztésének – ahol a képesség meghatározott tevékenységekre való alkalmasságot jelöl.

- A tevékenység a képességfejlesztés eszköze – képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók.
- A tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának a színhelye, a képességek meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg.

A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek a kommunikáció és kooperáció gyakorlása közben és által szerezheti meg. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat, pl. szocializáció eredményeként jelenik meg.

A nevelőmunkánk során fejleszteni kívánjuk tehát mindazon képességeket, melyek a tudatos emberi élet folytatásához elsőrendűen szükségesek, és a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogatják.

3. 4. A fejlesztés tartalma

3. 4. 1. Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célja:

Olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődhetnek.

Válják a játék a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenységgé.

A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, a mikro- és makro környezetben szerzett tapasztalataikra építve irányítsuk a gyermeki gondolkodás fejlődését és a kompetenciák fejlesztését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a szabad játék számára.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása a gyerekek számára hozzáférhető módon.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához. Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekekkel.
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).

- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.

A **játék** a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket.

Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan kell felhasználnunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is – felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában.

Feladatunk megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljaink elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet: az, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válhat. A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket a mi feladatunk biztosítani. Nagyon fontos az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családi környezetéből hoz az óvadás, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás óvodapedagógusaink tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. A gyermek spontán élményszerzése

éppen olyan fontos, mint az általunk irányított és megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg.

A játék tehát, mint az óvodás korú gyermek alaptevékenysége, olyan lehetőséget jelent, amit tudatosan felhasználhatunk a gyermekek fejlesztése érdekében. Nagyon fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva, olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben, a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését is segítheti. Gondoljunk például a társakkal való együttjátás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint mások mozgósításának képessége vagy az alá – fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy – egy játéksituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szereposztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

A játék alapvető feltételeinek biztosítása

A megfelelő légkör: A gyermekek kiegyensúlyozottságához, közösségi életük fejlődéséhez, a felszabadult játékukhoz alapfeltétel, a nyugodt, derűs légkör. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, kivel, mennyi ideig és milyen eszközzel játszanak.

A megfelelő hely: Az óvodai játék színtere a csoportszoba, az óvoda udvara (alkalmanként kirándulóhelyek). A csoportsobákban a játékeret a bútorok praktikus, ésszerű elhelyezésével úgy alakíthatjuk ki, hogy otthonos, variálható legyen.

A megfelelő idő: A rugalmasan kialakított napirendünk, az egész nap folyamán biztosítja az elmélyült játékot.

Megfelelő élményszerzési lehetőségek: látogatások, kirándulások a gyerekek közvetlen közelében.

A megfelelő játékeszközök: A játékszer részben motiválja, ösztönzi, gazdagítja a gyermekek elképzeléseit, segíti elgondolásaiknak megvalósítását, részben tárgya magának a játéknak. Olyan játékszereket igyekszünk biztosítani, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik és a motiváló fejlesztő hatást kiváltják.

A játékszerek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak és biztonságosak. Előtérbe helyezzük a természetes alapanyagokból készült és a játékhoz jól variálható eszközöket. A gyermekek érzelmileg erősen kötődnek a játékszereikhez, ezért lehetővé tesszük, hogy a kedvelt, otthoni tárgyukat behozhassák az óvodába. A játékeszközöket mindig arányosan a csoport

létszámához igazodva igyekszünk biztosítani. A nagyobbak játékát már kiegészítjük félkész, szimbolikus és saját készítésű eszközökkel is. Lehetőséget adunk, hogy a környezetük tárgyait (székek, asztalok, padok) is bevonják játékukba.

Az óvodáskorban előforduló játékfajták

Gyakorló játék:

A gyakorló játék kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újra és újra ismétlésre készíti a gyermeket. A játéknak ezen a fokán a gyermekek a fölhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek. A sokszori ismétléssel, gyakorlással a különböző funkciók fejlődnek. Mivel a gyakorló játékok eszköz és anyagigényesek, ezekből nagyobb mennyiségre van szükség. 5-7 éves korban a gyakorló játék tartósan csak akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemaradt, vagy a sikeres játékhoz a játékszerrel való előzetes manipulálásra van szükség. Gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeiként is.

Szerepjáték:

A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki, és fejlett formáját az óvodáskor végére éri el. A gyermekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A környezet benyomásait a gyermekek egyénien, szubjektív módon jelenítik meg. A vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait.

A szerepjátékban a gyermekek valóságos közösségi életüket élik, benne és általa alakul maga a gyermekközösség.

A gyermekek játékában különösen, a hozzá érzelmileg közel álló felnőtteket és társaikat utánozza. Megjeleníti a felnőttek és a gyermekek közötti kapcsolatokat, közben új magatartásformákat sajátít el.

Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóan a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában. A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.

Barkácsolás:

A barkácsolás a játék igényéből indul ki, tehát kötetlen. Igyekszünk kialakítani a gyermekekben, hogy alkalmanként maguk készítsék el a játékhoz hiányzó eszközöket, figyelembe véve a környezettudatosság szempontjait. Ehhez a gyermekek képességeinek

megfelelően: helyről, anyagról és kifogástalan, a koruknak megfelelő szerszámokról gondoskodunk. Olyan anyagokat gyűjtünk, melyeket a gyermekek önállóan is megmunkálhatnak. Csak annyi segítséget nyújtunk, amennyi feltétlenül szükséges. Az eszközök készítése közben újabb és újabb ötletek születnek, s ezek megvalósítására készítjük a gyermekeket. Az elkészült eszközöket mindig felhasználjuk. Fontos, hogy a tevékenységek befejeztével, maguk körül rendet rakjanak.

Dramatizálás, bábozás:

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek élményeiket szabadon választott, kötetlen módon **dramatizálják**. Lehetőséget adunk arra, hogy élményeik alapján elképzeléseik, szándékaik szerint formálják át vagy tovább a történetet, válasszák ki a szereplőket. A dramatizáláshoz szükséges, különböző szerepeket jelző kellékek, állandóan rendelkezésre állnak.

A **bábjátékban** a gyermekek közvetlenül nyilvánulnak meg, játéktevékenységük a környezethez való viszonyukat, az átélt cselekvés vagy történet általuk fölfogott tartalmát tükrözi. A gyermek a bábót azért is érzi közel magához, mert cselekvéseit, sorsát ő irányítja. A bábjáték igazi kifejezőeszköze maga a mozgás, és ez vizuális élményt is jelent a gyermekeknek.

Játékidőben a paraván mögött, de paraván nélkül is legyen alkalmuk a gyermekeknek kedvük szerint megszólaltatni a számukra legvonzóbb bábokat. A bábjátékból adódó élmények általában három, egymással szoros összefüggésben levő forrásból fakadnak:

- Az óvodapedagógus bábjátéka, amelyben a gyermekek, mint nézők vesznek részt
- A gyermekek bábjátéka, esetleg óvónői segítséggel,
- A gyermekek bábkészítő tevékenysége és önálló játéka az így elkészült bábokkal.

Építő, konstruáló játék:

Az építés, a konstruálás gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik: az élethelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek, vagy a létrehozott alkotás hatására képzelik bele magukat különböző élethelyzetekbe.

A gyermekek kockákból és más játékszerekből, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre. Az „én csináltam” tapasztalata bizonyosságot nyújt a gyermeknek saját képességeiről, növeli biztonságérzetét. A gyermeket az alkotás öröme, a sokféleképpen összeállítható játékszer és építőelem felhasználása ösztönzi a konstruálásra. A „valamit alkotni” igénye, öröme kreativitásuk mellett értelmi és társas képességeiket is sokoldalúan fejleszti.

Az építő és konstruáló játék, az eszközök, és az anyagok változatosságát igényli. E tevékenységen belül kell különös gonddal és megértéssel kialakítani és fejleszteni a homokban folyó játékot.

Szabályjáték:

Mindazoknak a játékoknak a sokféleségét felhasználhatjuk, melyek konkrét szabályokhoz kötöttek, élményszerzés és tapasztalás kapcsolódik hozzá. A játék menete, a szabályok betartása erősíti az egymásra való odafigyelést, mások sikerének elismerését. Pl.: fejlesztőjátékok, társas játékok, mozgásos játékok, saját maguk által kitalált szabályok, népi illetve néphagyományra épülő játékok.

A játék és a **tevékenységekben megvalósuló tanulás** teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja, ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz a kisgyermek. Így válik a játék a kreativitást fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Játék közben, szinte észrevétlenül tanul, tehát a **játék a tevékenységekben megvalósuló tanulás egyik legfontosabb színtere**, de nem kizárólagosan az. Különböző tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg.

A nevelési folyamat egésze, valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tevékenységekben megvalósuló tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek.

A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából.

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak. Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulást támogató környezet megteremtése során, épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tevékenységekben megvalósuló tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

Ez az oka annak, hogy a komplex tevékenységek rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás során is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket, mellyel kompetenciájukat kívánjuk fejleszteni. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát, és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához.

Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A program keretjellege biztosítja számunkra a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat.

Az anyanyelvi nevelés feladatai fokozottan előtérbe kerülnek a játék és a tevékenységekben megvalósuló tanulás során. A feladatok az anyanyelv fejezetben részletesen megtalálhatók.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

A játékban örömet lelik, képesek arra, hogy egy játéktémát több napon keresztül is játsszanak.

- Kialakul az együttjátás igénye.
- Szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani.
- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyeket élményeik alapján ábrázolnak.
- Tudjanak választani a lehetőségek adta játéktevékenységek közül.
- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat játékukban alkalmazzák (dramatizálás, bábozás).
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.
- Alkalmazkodnak egymáshoz és betartják a játékszabályokat.
- Legyen igényük a tevékenységekben megvalósuló tanulás során az új ismeretek befogadására.
- Képesek a figyelem összpontosítására, a kreatív gondolkodásra.

3. 4. 2. Társas, értékorientált és közösségi nevelés

Célja:

A gyermek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok által tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni.

Tudatosuljon a gyermekben a családhoz és a hazájukhoz való ragaszkodás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.
- Az óvodapedagógus-gyermek, a gyermek-pedagógiai munkát segítő munkatárs, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátszás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása. A konfliktusok kezelése.
- A gyerekek önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek elősegítése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányába, a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

Az értékorientált közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere, amely lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok alakítását.

Az óvodai nevelés folyamatában az egyén és a közösség nevelése szervesen összefonódik, a csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerül a nemi sztereotípiákat.

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásának legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység – társadalmi és egyéni – értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható, átélhető legyen.

Pedagógiai programunk négyes feladatrendszerre megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlása által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír, a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából.

A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik.

Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatására, a szokás és szabályrendszer megalapozására. A tevékenységeket a kidolgozott folyamatszabályozás alapján végezzük. Az értékorientált közösségi nevelés kiemelt szerepet kap a gyermekek hétköznapi életében.

Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk.

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez.

A társas és az értékorientált közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenységek bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja.

Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában.

A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszerep, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet.

Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg.

Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömén túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátszás és a komplex tevékenységek rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly.

A szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelést, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb.

A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség.

A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnervizony kialakítása a cél. Figyelembe vesszük a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárjuk a szokások, szabályok betartását. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.

A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a **legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal**. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. A mi feladatunk, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljunk az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjunk elegendő időt a beszoktatásra. Lehetővé tesszük a szülővel együtt történő beszoktatást, így biztosítva a fokozatos átmenetet, a megalkotott szabályozórendszer alapján. Az a szülő, aki részt vesz gyermeke beszoktatásában, belülről is látja az óvoda életét, megismeri gyermeke egész napi programját. A közös indulás jó alapot teremthet a folyamatos, őszinte együttműködéshez.

Az óvodában új kapcsolatok várnak minden gyermekre. Igény szerint lehetőséget biztosítunk a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek kultúrájának megismertetésére. Ha ezt a váltást az óvodapedagógus megkönnyíti, akkor az új környezet, az új emberi kapcsolatok olykor szorongást keltő hatása oldódik, elmúlik.

A közösségi nevelés eredményeként a gyermekek szívesen kapcsolódnak az óvodához, az óvoda dolgozóihoz, a hozzájuk érzelmileg közel álló társakhoz. Csoportjukkal azonosulnak, örömet szerez nekik a közös tevékenység, az együttes élmények magas érzelmi hőfoka. Szívesen teszik magukévá a közösségi szokásokat, szívesen segítenek egymásnak. Modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, viselkedése. Az anyanyelvi nevelés feladatai áthatják a közösségi élet minden területét, megvalósításuk az anyanyelvi fejezetben leírtak szerint folyik.

A csoport hatása annál jelentősebb, minél gazdagabb lehetőséget biztosít az egyénnek a sokszínű tevékenységekre, a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre.

A gyermekek alkalmazkodnak egymáshoz, és maguk is alakítják a közösségi szokásokat. Az együttes tevékenység, a másokra figyelés biztosítja a közösségi magatartás fejlődését.

Az óvodánk nyitottsága nemcsak a befogadás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítja a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést.

Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető (farsang, anyák napja, évváró, barkács-délután, gyereknap).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak, amelynek természetes módon tesznek eleget.
- A gyermekek szívesen járnak óvodába és szívesen játszanak együtt.
- Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók iránt.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónőt és társaikat.
- Ha társuknál feltűnő, szokatlan megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel fogadják.
- Egy – egy társuk iránt kitüntetett rokonszenvet, barátságot mutatnak.
- A közös tevékenységekben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.
- Adott tevékenység által megkívánt magatartási formának eleget tesznek.
- Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.
- Szociálisan éretté válnak a következő oktatási szint megkezdésére.

3. 4. 3. Munkajellegű tevékenység

Célja:

A sokféle, változatos gyermeki munka megszerettetésén keresztül, cselekvő tapasztalással olyan készségek, tulajdonságok és szokások kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezettudatos magatartását, közösségi kapcsolatát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet.
- Az óvodapedagógus biztosítsa a konkrét, reális, vagyis a gyermek saját magához mérten fejlesztő értékelését.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.

- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermeknek, és fejlettségének megfelelően végezhesse azokat.

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kihasználását. **A munkajellegű tevékenység az óvodás gyermek számára játékos, gyakran nem is választható szét a játéktól.** A munkajellegű tevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munkajellegű tevékenység pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelőfejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban megállapíthatunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák. A csoport érdekében elvégzett munkajellegű tevékenység vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges tevékenykedést jelentsen az óvodában. Minden olyan feladatot elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük nincs veszélyeztetve.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

A gyermek éppúgy élvezzi a munkajellegű tevékenységet, mint a játékot, persze ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét.

A munkajellegű tevékenység az életre való felkészítést, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formáját, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését. Ha mindez cselekvő tapasztalással, pozitív élmények átélésével párosul, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkajellegű tevékenység ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül a mindennapokba.

A feladatok megosztása során fontos feladat, hogy a gyermekek próbáljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Úgy, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A munkajellegű tevékenység konkrét tartalmát körülhatárolni nem szükséges, de fontos, hogy a gyermekek tisztán tartsák saját környezetüket.

Fontos az óvodában az élősarok kialakítása, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására is lehetőséget nyújt.

Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségű és megfelelő minőségű eszköz, szerszám álljon a gyermekcsoport rendelkezésére.

Az anyanyelvi feladatoknál előtérbe kerül a munkajellegű tevékenység verbális megerősítése.

Munkajellegű tevékenységeink az óvodában:

Önkiszolgálás:

Az egyik legfontosabb munkajellegű tevékenység, melynek az óvodáskor kezdetétől igen nagy a jelentősége. A gyermek, a saját személyével kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendjével, a felnőtt segítségével ismerkedik meg (testápolás, öltözködés, önmagukkal szembeni igényesség, kulturált étkezési szokások elsajátítása).

Naposi munka:

A naposság közösségi megbízatás. Az önkiszolgálással kapcsolatos szokások begyakorlása után válik egyre tudatosabbá és örömtelibbé. A naposság feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel. Helyesnek tartjuk, ha minden csoport önállóan alakítja ki a kiválasztás rendszerét. Minden napos ismerje meg, hogy egyes területeken mikor, milyen feladatai lesznek. A naposok feladataikat növekvő önállósággal oldják meg.

Alkalmoszerű munkajellegű tevékenységek és megbízatások:

A csoport életében vannak olyan munkajellegű tevékenységek, amelyeket a gyermekek a naposi feladatok mellett alkalmoszerűen végeznek. Ezeknek a feladatoknak egy része időről – időre ismétlődik, tehát tervezhető, másik része esetleges. Ezek körét mindig meghatározza az adott csoport (gyermek) fejlettsége, a környezeti adottságok, melyek a gyermeki önállóság kialakulását segítik.

Növény és állatgondozás:

A környező világ megismerésének egyik része a növények és állatok fejlődésével, gondozásával, védelmével való ismerkedés. A csoportokban és a kertben, az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek: a csíráztatás, rügyezettetés, a virágoskert gondozása, a

fű gereblyézése, a falevelek sepregetése, összegyűjtése, a hóseprés, az élősarok gondozása stb.

Környezet rendjének megőrzése:

Az óvoda belső környezetének, udvarának ápolása, tisztán tartása, védelme mellett, nagyon fontosnak tartjuk a külső környezet rendjének megőrzését is. A környezeti károk, veszélyek felfedezése – probléma megoldása a szülők segítségével, bevonásával történik.

A környezetvédelmet, a környezettudatos viselkedést az óvodás korban alapozhatjuk meg, melyeket rendszeres gyakorlással erősítünk, (elemgyűjtés, takarékos vízhasználat, szelektív hulladékgyűjtés).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A rájuk bízott feladatot, munkajellegű tevékenységet fejlettségüknek megfelelően, és szívesen végzik.
- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Önállóan és igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Örömmel segítenek társaiknak.
- A környezetükben lévő növényeket és állatokat óvják, gondozzák.
- Megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatokat szereznek a munkajellegű tevékenységek szervezéséről.
- A munkajellegű tevékenység elvégzése közben kitartóak, türelmesek lesznek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük.
- Legyenek nyitottak a környezet megóvására.

3. 4. 4. Szabadidős tevékenység

Célja:

A gyermekek tanulják meg a felszabaduló idővel való gazdálkodást, az önmaguk által irányított tevékenységet.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére.
- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.

- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését, biztosítsa a szabad játék lehetőségét.
- Szorgalmazza a tapasztalás útján való tanulás lehetőségeit.
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni.

A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket. Az ilyen döntést ugyanis már nem befolyásolják természeti szükségességek, társadalmi kötelességek. A szabadidős tevékenységeknek azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő, önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállóan helyzetéhez, nem lesz képes belülről önmaga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket.

Ezeknek a képességeknek a sokrétűsége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdeni. Az óvodában persze sajátosan – az iskoláétól eltérő módon - értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkozzanak a szabadidő hasznos kitöltésével.
- A választásra felkínált tevékenységek közül legyenek képesek önállóan választani, dönteni, egyéni szükségleteiket kielégíteni.
- Egyéni kéréseiket és elképzeléseiket tudják megfogalmazni az óvónőknek.
- A mozgás és tevékenységi tereket legyenek képesek kitölteni.

3. 5. A komplex tevékenységek rendszere

A komplex tevékenységek lényege:

- a) Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén.
- b) A tevékenységeket probléma centrikusság és egy – egy vezető szempont megléte jellemzi.
- c) A tevékenységek folyamán tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

3. 5. 1. Társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek

3. 5. 1. 1. Anyanyelv

Célja:

Az érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása. Helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció, különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az anyanyelvi nevelés, a nap folyamán, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyerekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képesé tenni a gyerekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédészínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.

- A beszédmegértés fejlesztése. Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása. A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása. A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása (logopédus bevonásával).

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermekek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el. A szocializáció folyamatán a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik.

Az anyanyelv a társas kapcsolatok kialakításának legfontosabb eszköze. A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatban áll. **Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, amely a nevelés egészében jelen van.**

Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek iskolai tanulásának zökkenőmentes megkezdését.

Az **anyanyelvi nevelés legfőbb színtere a család**, minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Fontos, hogy megismerjük a családok anyanyelvi kultúráját. A csoport összetételének függvényében, az esetleges migráns gyermekek kultúrájának és anyanyelvének megismertetésére is nagy hangsúlyt fektetünk, a szülők segítségével és támogatásával. A szülőkkel együttműködve kívánjuk megoldani a felmerülő problémákat.

Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetésekkel kísért együttes tevékenységeknek a gyermek értelmi, és érzelmi fejlődését serkentő, a gyermek – szülő kapcsolatát erősítő hatását.

Az óvodai fejlesztésben a gyermekek élményeikhez kapcsolódunk, és tapasztalatszerzést biztosítunk. Lehetőséget teremtünk, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Türelmesen, a gyermek korlátozása nélkül hallgatjuk őket. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és sokat beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre külön is tekintettel leszünk, hiszen ilyenkor az otthonról és a külső környezetből hozott élményeiket mondhatják el a gyermekek.

Figyelünk arra, hogy a gyerekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Dicsérettel, biztatással bátorítjuk őket az önálló beszédre. Az anyanyelvi fejlettségeiket folyamatosan figyelemmel kísérjük, szükség esetén logopédus segítségét vesszük igénybe, a szülők beleegyezésével.

Az anyanyelvi nevelés során kiemeljük az **óvodapedagógus és az óvoda egyéb dolgozóinak modell szerepét**. Különösen fontos, hogy ügyeljünk a beszédünk stílusára. Beszédünk legyen, kulturált, példamutató, érthető és világos. Mondanivalónk hangzásbeli hatása igen fontos.

Tartózkodunk a túl erős, a túl halk, a monoton, színtelen beszédétől, az érthetetlen motyogástól, a harsány kiabálástól. Természetes hangon, a csoport hang – és zörejszintjéhez alkalmazkodva beszélünk.

Törekszünk a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására. Olyan nyelvi eszközöket használunk, amelyek szinte láthatóvá teszik a gyermek előtt a beszédben ábrázolt eseményeket, helyzeteket, cselekvéseket, szereplőket. Kérdéseinkkel is fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, ösztönözve őket a beszédre.

Az **óvodapedagógus illetve az óvoda más dolgozói és a gyermek** között kialakult bensőséges kapcsolat és a különböző helyzetekben gyűjtött sokrétű tapasztalat segíti elő a kommunikáció fejlődését. Kihasználjuk a napközben adódó lehetőségeket az egyéni beszélgetésekre, fejlesztésekre.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek **egyéni beszédsajátosságait**, színes kifejező beszéddel, élménybeszámolóvá formáljuk őket. Folyamatos megfigyeléssel megismerjük a gyermekek **beszédszintjét**, az egyéni fejlődési ütemét.

Az **anyanyelvi játékokat** beépítjük a gyermekek tevékenységébe, észrevétlenül kihasználva az adódó lehetőségeket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Az életkor megkívánta fejlettségi szinten beszéljenek.
- A sokoldalúan biztosított tapasztalatszerzés és ismeretanyag által, kedvező mértékben gyarapodjon szókincsük, lehetőségük adódjon a választékos beszédre.
- A gyerekek bátran és szívesen beszéljenek, gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni.
- Képesek legyenek egymást meghallgatni.

3. 5. 1. 2. Matematikai tartalom

Célja:

A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyerekek tevékenységeihez, ötleteihez, igazodva, életkoruknak megfelelően.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A komplex matematika tevékenységnek minden esetben támaszkodni kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani. Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére, a komplex óvodai tevékenységi formák keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen azt, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülne meg. **Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tevékenységekben megvalósuló tanulás több formája valósulhat meg:**
  - utánzásos, minta-modellkövető;
  - spontán, játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés;
  - gyakorlati problémafelvetés, cselekvéses tanulás;
  - a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok;
  - az óvodapedagógus által kezdeményezett, a tevékenységek által megvalósuló tanulás.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható.

Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

Az első szint: bevezetés a matematikába - általában a gyermek 5. életévéig tart.

Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza - az 5-6-7. életévben.

Feladata: az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, részkapességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben a tevékeny élet megkedveltetése.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A komplex tevékenységek alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában, a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel irányított tevékenység formájában, az óvodapedagógus dönti el, meghagyva számára a módszertani szabadság lehetőségét.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel.

A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái, természetes napi szituációkban figyelhetők meg. Tevékenykedés közben a megismerő képességek: érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.

Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

A matematikai tevékenységekben valósul meg az egyik legnehezebb anyanyelvi nevelési feladat. A gyerekek megismerkednek a matematika sajátos nyelvezetével, s a tapasztalatok szerzésével, passzív szókincsük bővül.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A matematikai kíváncsiság megalapozása.
- Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb, rövidebb).
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- A jobbra - balra irányokat többnyire megkülönböztetik, és értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, mellé).
- Gondolataikat kifejezik tevékenységeikkel, szóban, meghallgatják egymást, és törekszenek egymás megértésére.
- A környezet megismerése során a matematikai tartalmú tapasztalatait a tevékenységeiben alkalmazni tudja.

3. 5. 2. Társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek

3. 5. 2. 1. Külső világ tevékeny megismerése

Célja:

Olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik és óvják a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, ismerik, és védik környezetüket. Lássák meg környezetük szépségeit és becsülik meg azt.

Az óvodapedagógus feladata:

- Törekedjen az óvodapedagógus, a környezeti nevelésben mutatott jártasság és a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselőjére, az ehhez kapcsolódó attitűdök jelenjenek meg a mindennapi pedagógiai tevékenységekben.
- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalatszerzést a természetben.
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy példát mutasson a tevékenységeiben, minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetükből
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek, a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.
- A tevékenységeket lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és / vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások, és a környezettudatos szemlélet kialakítása, megerősítése, a fenntarthatóságra nevelés
- A hagyományok őrzése (közvetlen környezetünkben).

a) természet - társadalom - ember

Ez a komplex tevékenység, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természetközeli élettal, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Különös figyelmet fordítva a környezettudatos nevelésre. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvásában, és védelmében. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex tevékenységek legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. **Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire és megóvására.** Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok ismerete feladatot jelent a kisgyermekeknek.

A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek cselekvéses tanulást, komplex tapasztalatszerzési lehetőséget kínálnak a gyermeknek. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

Már az óvodában fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. Tudjon önállóan véleményt alkotni, kialakuljon döntési képessége, a társas kapcsolatban és a környezet alakításában. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges.

Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére.

A **környezetvédelem** vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex tevékenységek rendszerébe. A természet - társadalom - ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

A természet - társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrajátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy a tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrajátszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. E témakörben van lehetőség a hagyományok ápolására, a közvetlen környezetünkben élő emberek régi szokásainak átörökítésére.

b) születéstől - felnőttkorig

A születéstől - felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex tevékenység rendszere magába foglalja a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével, hiszen játékidőben, szabadidőben vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatóak.

Ez a tevékenység ad a legnagyobb lehetőséget arra, hogy a gyermek gondolatait szavakba öntse, véleményét megfogalmazhassa. A tapasztalás folyamán szerzett élményeit, beszélgetés során megossza társaival és a felnőttekkel. Lehetőséget biztosítunk a vélemények ütköztetésére, mindezt a kulturált beszélgetés elvárásainak keretein belül.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatokkal, legyenek képesek életkoruknak megfelelően a biztonságos eligazodáshoz és tájékozódáshoz.
- Tudatosuljon bennük, hogy „mi” is a természet részei vagyunk.
- Tanulja meg érzékelni és védeni az egyes környezeti elemeket (talaj, víz, levegő, élővilág, stb.) – a tudatos környezetvédelem és a fenntarthatóságra nevelés jelenjen meg életükben.

- Biztosan tudják saját lakcímüket, szüleik (testvéreik) pontos nevét, óvodájuk nevét.
- Tudjanak különbséget tenni az évszakok között. Szeressék és érzékeljék a természet szépségét, annak növény- és állatvilágát, ezeket óvják, védjék és gondozzák.
- Ismerjék az őket körülvevő közlekedési feltételeket és eszközöket.
- Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismerjenek növényekkel kapcsolatos munkákat.

3. 5. 2. 2. Művészeti tevékenységek

Célja:

A személyiségfejlesztés megvalósítása a gyerekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek által, a gyermeki élmények és tapasztalatok képi, zenei, irodalmi, szabad önkifejezésére építve.

Az óvodapedagógus feladata:

- Úgy alakítsa ki a gyerekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységeket kereső gyerekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására. Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. **Mindennapi feladataink közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket.** A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósíttatni a gyerekekkel. Mindig arra törekedjünk, hogy ő

maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit. Csupán akkor nyújtsunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, a kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága.

Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a táncban a bábozásban, a rajzolásban kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat.

Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyerekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Felelősségünk igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdeklí, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. Az óvodapedagógus véleményét - különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele - szinte fenntartás nélkül elfogadja. **Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.**

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese - vers, az ének - zene, a tánc, a bábozás, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát olyan tevékenységek, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor.

a) Verselés, mesélés

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyerekek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával, az irodalmi érdeklődés felkeltése. A mese és a vers az **anyanyelv** közegén át mutasson be emberi kapcsolatokat, mélyítse az önismeretet és segítse a világ megismerését.
- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor, ügyeljünk a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.

- Adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több, csodákkal teli meseélményt átélve, megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az irodalmi műveken keresztül ébredjenek rá a külvilág megismerésére.

Mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. **A lényeg csupán az, hogy minden nap mesélünk, vagy verselünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután.** Lehetőséget teremtünk a gyermekeknek az önálló szöveg és mesemondáshoz.

Segítséget nyújtunk, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások.

Kedvelt tevékenysége a gyermekeknek a **bábozás** és a **dramatizálás**. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával. Lehetőséget adunk a gyermekek saját vers és mesealkotására.

A mesehallgatás, a versmondás, a verses szöveggel kísért játék, a bábszínház, a dramatizált mese azon túl, hogy hozzájárul a gyermekek jó közérzetéhez, az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége.

Vigyázunk arra, hogy a **felnőttek beszéde** az óvodában utánzásra méltó, **jó példa** legyen a gyermekek előtt. Csoportszobáinkban olyan „mesesarkokat” igyekszünk kialakítani, ahol az eszközök, könyvek, bábok, gyermekméretű paravánok, a gyermekek számára könnyen elérhetőek legyenek.

A **verselés – mesélés** tevékenységek anyaga változatos, gerincét a magyar népmesekincs, mondókagyűjtemény megismertetése adja. Különös tekintettel a népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi. Az óvodapedagógusnak lehetősége van, kortárs írók, költők műveiből is válogatni, ügyelve arra, hogy ezek a művek értéket közvetítve gazdagítsák a gyermekek ismereteit. A versek témái legyenek gyermekközeli, szóljanak a természetről, állatokról, játékokról, családról. Legyen közöttük vidám, humoros, ringató, gyors és lassú ritmusú.

Az irodalmi anyag összeállításának szempontjai:

Kisebkeknek:

- Mondókák, egyszerű mondókamesék
- Höcöggetők, simogatók, hintáztatók, tapsoltatók

- Állathívogató, altató, lovagoltató
- Rövid versek állatokról, természetről
- Halmozódó láncmesék
- Állatokról szóló egyszerű nép – és műmesék

Nagyobbaknak:

- Több versszakos mondókák, változatos, halandzsa szövegű kiszámolók
- Vidám, humoros versek
- Találós kérdések, tréfálkozók, szólás - mondások
- Bonyodalmas, tréfás állat és tündérmesék Folytatásos meseregények, verses mese, természetről szóló mesék
- A dramatizálásnál a kelléktár, a gyermekek ötleteinek felhasználásával készül és bővül

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Várják, igénylik a mesét, verset.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik.
- A magyar népmesék szófordulatai passzív szókincsükbe beépülnek.
- Az óvodában eltöltött évek alatt, „hallgatóból” váljanak előadóvá.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak ismert és kedvelt meséket.
- Kialakul valóság és mesetudatuk.

b) Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

(gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, nyírás, ragasztás, kézimunka, barkácsolás, a gyerekek életkorának megfelelő népművészeti technikák)

Az óvodapedagógus feladata:

- Megismertetjük a gyermekeket különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel, és az eszközök használatával.
- A gyermekek tér – és forma – szín képzeletének gazdagítása, a természet szépségei által.
- A szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása, az esztétikus tárgyi környezet biztosításával.
- Minden feltétel megteremtése a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósításához.

A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. **A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig rendelkezésükre áll az általunk biztosított eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat,**

alkothat, mindezzel belső képük gazdagodik, és kialakul bennük az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, valamint ezen élmények befogadására.

Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

A gyermeki személyiség fejlesztéséhez fontos, hogy a gyermekek megismerkedjenek műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket.

Minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a vizuális tevékenységhez szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk.

Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal. E tevékenységet erősítve valósul meg óvodánkban évente két alkalommal, a szülőkkel közösen szervezett „barkács-délután”, mely a karácsonyi és a húsvéti ünnepekhez kapcsolódik. Lehetőséget adva az ügyes szülők bemutatkozására is.

A gyermekek megismerhetik a tevékenységükhöz használható eszközök és anyagok tulajdonságait, és a velük való bánásmódot. Lehetővé tesszük, hogy mind azt a „kincset” amit a gyermekek a természetben gyűjtöttek, alkotó – alakító tevékenységükhöz felhasználhassák.

Sok mozgással, cselekvéssel a különböző funkciók együttműködésével a kisgyermek kézmozgása ügyesedik, szem – kéz koordinációja fejlődik. **Az udvari lehetőségeket az ábrázoló tevékenységek terén is egész évben kihasználjuk.**

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenység, új fogalmak megismertetésére ad lehetőséget (batikolás, körmöcskésés, szövés, nemezelés, stb.), mely a gyerekek szókincsének bővítését szolgálja. Az anyanyelvi nevelés speciális feladata, hogy esztétikai élményeiket szóban is tudják megfogalmazni.

Kisebbeknek

- Képalakítás különböző technikákkal: rajzolás, festés, papírragasztás, homokba karcolás
- Plasztikai alakítás: nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, simítva, sodorva, gömbölyítve, tépegetve
- Építés: különböző tárgyakkal, formák, alakzatok létrehozása

Nagyobbaknak:

- Képalakításra jellemző: gazdagabb formák, színkeverés, színárnyalatok használata,
- Batikolás, viaszkaré
- Rajz és plasztikai munka jellemzője: a formák tagolása, térben és síkban a többalakos cselekményábrázolás – játékaikhoz kellékek készítése – báb - díszletkészítés, összeszerelés
- Építés lehetőségeinek részletezése, tér variálása
- Díszítő technikák – kézimunka
- Egyszerűbb népművészeti technikák (szövés, fonás, körmöcskésés, batikolás)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Örömmel, saját kezdeményezésükre ábrázolnak.
- Örülnek alkotásuknak, a közösen készített kompozíciónak.
- A gyermekek alkotására jellemző, a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Az eszközöket készség szinten kezelik.
- Élményeiket próbálják meg vizuálisan kifejezni.
- Legyen igénye a különböző ábrázoló tevékenységeken keresztül az önkifejezésre.
- Váljanak e tevékenységek által az esztétikai élmények aktív befogadására.

c) Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodapedagógus feladata:

- A környezet hangjainak, zörejeinek megfigyelésével, az ölbéli játékokkal, népi gyermekdalokkal, az énekes játékokkal, zenével a gyermekek éneklési kedvének felkeltése, zenei fogékonyságuk alapozása.

- Az életkornak és az adott korcsoport képességi szintjének megfelelő zenei anyag válogatása, ezek közös éneklése és megszerettetése.
- A zenei anyanyelvi örökség átadása.
- Érzelemgazdag, lehetőleg tiszta éneklés alakítása. Nemzeti és etnikai kisebbség esetén, zenehallgatás során ismerkedés az adott népzenei kultúrájával, szülői segítséggel.

Az óvodai ének – zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Mindezek mellett megjelenhetnek az óvodapedagógusok által, gondosan kiválasztott kortárs szerzők alkotásai is, melyek fontos eszközeül szolgálnak, a gyerekek zenei képességeinek alakításához.

Az ének- zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, amelyek elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap, hiszen egyfajta örömszerző tevékenységként élük meg a gyerekek.

Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének – zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés óvodai nevelésünkön belül hatékonyan megvalósítható.

Az intézményen belül működő, ének-zene munkaközösség által kidolgozott dal és mondókaanyag, segítségül szolgál az éves anyag összeállításában. Ezzel biztosítható a gyermekek ének – zene nevelési színvonalának megőrzése.

Ha a csoport összetétele megkívánja, hogy a kisebbségek zenei nevelése is megjelenjen a tervezésben, úgy a zenehallgatás anyagában az óvodapedagógus tervezheti be, az érintett szülők segítségével.

Kisebbeknek:

- A kötetlen énekelgetési formában, az utánzó mozgással kísért szerepjátékok jellemzik a zenei nevelést.
- Ölbeli játékok, mondókák, népi gyermekdalok.
- Arc, kéz - ujj, lovagoltató játékok.

Készségfejlesztés:

- Halk – hangos megkülönböztetése beszéden, mondókán, éneken keresztül.
- Környezet hangjainak megfigyelése.
- Egyenletes lüktetés különböző játékos mozdulatokkal.

Nagyobbaknak:

- Hosszabb mondókák (kiszámolók).
- 4 – 8 motívumból álló énekes játékok.
- Műdalok.

Készségfejlesztés:

- Magas – mély érzékeltetése (dallamvonallal a levegőben).
- Halk – hangos megkülönböztetése ének, beszéd és taps során.
- A gyors – lassú tempó változásának érzékeltetése és gyakoroltatása.
- Dallamfelismerés dúdolásról.
- Tiszta éneklés az egyéni éneklés gyakorlásával.
- Egyenletes lüktetés, járással, tapssal.
- Egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának megkülönböztetése.
- Dalok, mondókák ritmusának kiemelése.
- Ritmuseszközök használata.

Minden korcsoportban lehetőséget biztosítunk, a zenei kreativitás kibontakoztatására

A nagyobbaknak már tanítjuk a párcserés, sorgyarapító – fogyó, kapus, hidas játékokat, amelyek a gyermek néptánc elemeit tartalmazzák.

Az ének-zene tevékenység során nagy hangsúlyt fordítunk a tiszta, érthető szövegmondásra, a szavak pontos visszaadására (ismeretlen szavak értelmezése). A népi játékok és mondókákban szereplő „népies” szavak átmentése a gyermekek szókincsébe (tarisznya, köcsög, fátyol, mente, stb.)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyerekek felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat.
- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat.
- Felismerik és megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Esztétikus, kifejező mozdulatokkal kísérik a dalokat, megkülönböztetik a zenei párokat (gyors-lassú, halk-hangos).
- A gyerekek merjenek és szeressenek is egyedül énekelni.
- Próbálkozzanak saját dallam-motívum kitalálásával.

3. 6. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő komplex tevékenységek rendszere

3. 6. 1. Mozgás – Mindennapi testnevelés

Célja:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek sokoldalú arányos fejlesztése játékos formában. A mozgás megszerettetése. A testi képességeinek fejlesztése, mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Járuljon hozzá a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások kialakulásához.

Az óvodapedagógusok feladata:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.
- Adjon ötletet, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.

Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres játékban gazdag az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok

figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést, és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az egyéb együtt járó tevékenységeket.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.

A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 5–30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan feltételek, amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket. Az úszás szervezeten valósítható meg a szülői igények alapján, a nagycsoportosok számára, a városi uszodában. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban, kihasználva a helyi adottságokat. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök) felhasználhatók a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához.

Az épületeken belül a tornaszoba biztosít lehetőséget a mindennapi szervezett, illetve szabad mozgásra. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő **kézi és tornaszerek berendezési tárgyak** épségére, tisztaságára, valamint a tevékenységek előtti portalanításra.

Az **óvodapedagógus személyisége**, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatjuk a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon

lényeges, hogy minden megnyilvánulásunkon tükröződjön az, hogy szívesen mozgunk együtt a gyermekekkel és örülünk a gyermekek mozgásában elért sikereiknek.

A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretébe építsük be. A mindennapi testnevelésbe iktatott lábtornával, a láb izomzatának célzott erősítését kívánjuk szolgálni. A gyermek a mindennapi testnevelés aktív résztvevője. Aktivitása csak akkor biztosítható, ha nyugodt, derűs légkörben, képességeinek, életkorának megfelelő testgyakorlatot végezhet. **A mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához fontosnak tartjuk, a heti 1 kötelező jellegű testnevelés tevékenység beépítését a heti rendünkbe.**

A mindennapi testnevelés tartalma

A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes gyakorlatok képezik. A természetes gyakorlatokat változatos formában, különböző irányban, eszközzel és eszköz nélkül is célszerű gyakoroltatni. A végrehajtás fokozatainak megválasztásakor a gyermekek egyéni képességeit vesszük figyelembe. Egy adott feladat többféle formában is gyakoroltatható. Segítség még az óvodapedagógusok számára a megfelelő foglalkoztatási formák kiválasztása, a gyakorlatok folyamatossága, hatékonysága miatt.

Előkészítő gyakorlatok

Bemelegítő gyakorlatok

Futás feladattal

Járások

Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok:

1. Szabad gyakorlat:

- labda (léglabda) gyakorlat
- botgyakorlat
- karika gyakorlat
- szalag gyakorlat
- kendő gyakorlat
- babzsák gyakorlat
- kötél gyakorlat
- kislabda gyakorlat
- kisszék gyakorlat

2. Kéziszer – tornaszer kombinációs gyakorlat

3. Padgyakorlat

4. Páros gyakorlat

Atlétikai jellegű főgyakorlatok:

Futások

Ugrások, támaszgyakorlatok

Dobások

Kúszások

Torna jellegű főgyakorlatok:

Csúszások

Mászások

Függések

Egyensúlygyakorlatok

Hossztengelykörüli gurulás

Játékvonatkozású főgyakorlatok

Labdával végezhető gyakorlatok

Testnevelési játékok:

- Futó
- Fogó
- Sor
- Váltóverseny

A mindennapi testnevelés felépítése

1. MODELL (motoros képességek fejlesztése)

SORAKOZÁS – **JÁTÉK** – LÉGZŐGYAKORLAT – LEVEZETÉS, ÉRTÉKELÉS, KÖSZÖNTÉS

2. MODELL (játék tanítása illetve gyakorlása – a gyermekek új kézi és tornaszerrel történő megismertetése)

SORAKOZÁS – JÁTÉK – LÉGZŐGYAKORLAT – GIMNASZTIKA – JÁTÉK – LEVEZETÉS – ÉRTÉKELÉS – KÖSZÖNTÉS

3. MODELL (képességfejlesztési feladatok megoldása)

SORAKOZÁS – JÁTÉK – LÉGZŐGYAKORLAT – **FŐGYAKORLAT – JÁTÉK** – LEVEZETÉS – ÉRTÉKELÉS – KÖSZÖNTÉS

4. MODELL (az átlagosnál nehezebb izomcsoportokat terhelő gyakorlatok tanítási-tanulási folyamata)

SORAKOZÁS – JÁTÉK – LÉGZŐGYAKORLAT – GIMNASZTIKA – **FŐGYAKORLAT – JÁTÉK** – LEVEZETÉS – ÉRTÉKELÉS – KÖSZÖNTÉS

A mindennapi testnevelések akkor lesznek igazán intenzívek, élményszerűek, ha a **felépítés modelljeit gyakran változtatjuk.**

Akkor érzük el a megfelelő hatást a testi edzettség tekintetében, ha a mozgásos játékokat rendszeresen végeztetjük: tevékenységek elején és a befejező résznél is. Bátran alkalmazhatjuk ezt a koruknak megfelelő mozgásformát. Kiválasztásuknál mindig figyelembe kell vennünk, hogy mi a célunk, mely területet szeretnénk bemelegíteni, mozgatni.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Biztonságosan, bátran mozgó, jó fizikai állóképességű, teherbírású gyerekekké válnak.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása kialakul.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk, tudják mozgásukat irányítani.
- Az ügyességi játékok egyéni és csapatjátékok szabályait betartják.
- A gyermekek igénylik a mozgást, a kedvelt mozgásos játékokat játsszák kitartóan.

3. 7. Óvodánk hagyományai és jeles napjai

Az ünnepek a hagyományok ápolása szempontjából rendkívül fontosak az óvodában, hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget. Az előkészület a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmakat teremt, és tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek: a kooperációnak és a kommunikációnak. Nem másról van itt szó, mint az értékteremtés folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás, ötletmegvalósítás közös örömeiről. Fontosnak tartjuk, hogy az esetlegesen az intézményeinkben járó, nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó családok szokásait is megismerhessék a csoport tagjai. Így biztosítva az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Arra törekszünk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségekben, mint belső tartalmukban, ezek az alkalmak is lehetőséget adnak az értékorientált közösségi élet fejlesztésére.

Óvodánk hagyományai és jeles napjai	
Állatok világnapja (október 04.)	Az állatok témakörben: beszélgetések, irodalmi és zenei anyagok felelevenítése, lehetőségek szerint kirándulások szervezése állatkertbe vagy vadsparkba.
Márton nap (november 11.)	Csoportonként dallal, verssel, szülőkkel együtt, közös táncházzal és lámpás felvonulással ünnepeljük ezt a napot.
Mikulás (december 06.)	Hagyomány, hogy az óvodai Mikulás csoportonként köszönti a gyerekeket.
Advent-karácsony (december)	Hangulati előkészítés folyik, szerény ünnepléssel, hiszen ez családi ünnep.
Farsang (február)	A szülőkkel közösen előkészített jelmezes, játékos program, az óvodában és külső helyszínen.
Húsvét (március-április)	Hangulati előkészítés, a hagyományok felidézése, átélése.
Föld napja (április 22.)	Bekapcsolódunk, és csoportjainkkal részt veszünk a városi sportnapon.
Anyák napja (május)	Csoportonként dallal, verssel, kis ajándékkal köszöntjük bensőséges ünnep keretében az édesanyákat és nagymamákat.
Madarak, fák napja (május 10.)	A csoportok fejlettségi szintjéhez mérten, a szabadban szervezett programok.
Idősek köszöntése (május, október)	Hagyomány, hogy nagycsoportosaink hangulatos műsorral köszöntik az időseket, évente két alkalommal.
Gyermeknap (május)	Kis meglepetéssel, közös programokkal, játékokkal való ünneplés
Kirándulások (május, június)	Életkoruktól függően a csoportok kirándulásokat szerveznek a környezet természeti szépségeinek felfedezésére.
Csoportos évvárók (május-június)	Nyilvános óvodai ünnep, amikor a csoportok gyermekei ízelítőt adnak az egész évben megismert versekből, mesékből és dalokból
Nagycsoportos búcsúzó	Nyilvános óvodai ünnep.
Családi nap	Gyerekekkel, szülőkkel, az óvoda dolgozóival közös, vidám játékos programokkal színesített szombati nap az óvodában
Barkács-délután	Évente 2 alkalommal, ünnephez kapcsolódó kézműves délutánt tartunk a szülőkkel közösen.
Adventi vásár	Az óvodapedagógusok, illetve a szülők által készített ajándékok vására.
A születés – és névnapok	Megünneplése a csoportokban kialakult szokások szerint.

A nemzeti ünnepek: a megemlékezés kategóriájába tartoznak, és szorosan kapcsolódnak az adott évszak változásainak jellegzetességeihez. Célunk, hogy megérezzük az ünnepi hangulatot, erősítsük a nemzeti identitástudatot, a szülőföldhöz való ragaszkodást.

3. 8. Csoportszervezés szabályai

Óvodánkban a korcsoport szerinti, osztott csoportok kialakítása az elsődleges.

Minden év beiratkozása után, az igazgató az óvodapedagógusokkal és szülőkkel egyeztetve készíti el a csoportbesorolásokat. Az óvodába járó gyermekek korosztályos beosztása osztott vagy részben osztott, egymás melletti korcsoportokban igyekszünk megvalósítani. Mindig az óvodába felvett gyerekek korától függ a beosztás.

3. 8. 1. A nevelés tervezése és időkeretei

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. **A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.**

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. **A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események hatására.**

Napirend javaslat

IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
06 ³⁰ - 12 ⁰⁰	Játék, irányított és szabadidős tevékenység Tisztálkodás Tízórai Mindennapi testnevelés Komplex tevékenységek
12 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Tisztálkodás Ebéd Pihenés mesével, (dallal, verssel)
15 ⁰⁰ - 15 ³⁰	Tisztálkodás Uzsonna
15 ³⁰ - 17 ⁰⁰	Játék és szabadidős tevékenység

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A megalkotott folyamatszabályozások biztosítják

az óvodapedagógusok és egyéb dolgozók harmonikus, egymásra épülő, kiszámítható munkáját.

A rugalmasság, a differenciáltság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend kialakítása természetesen függ az óvodapedagógustól, a gyermekek igényeitől, az adott csoporttól és képességeiktől.

Az itt bemutatott hetirend csupán általánosságban és **egy lehetséges módon** foglalja össze a megvalósítandó feladatokat.

Hetirend javaslat

NAPOK	NAPONTA 5-35 PERC	NAPONTA 5-35 PERC
HÉTFŐ	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Kötetlen beszélgetés
KEDD	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Nagytorna, Matematika
SZERDA	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
CSÜTÖRTÖK	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	A külső világ tevékeny megismerése
PÉNTEK	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Programunk céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva, differenciáltan tervezzük meg. Alapvetően fontos feladatunk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és a tevékenységekben megvalósuló tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg.

A tervezés terén mindig a szociális- érzelmi – értelmi és mozgásfejlettségből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket.

A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában, téma függvényében egy vagy több hetes időszakban tervezünk. Ebben az esetben nyílik lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek, tapasztalataiknak begyűjtésére, nevelőmunkánkban való felhasználására.

A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. A hetirendben megjelöljük az aktualitásokat.

Tervezésnél a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Fontosnak tartjuk a nevelőmunka (gondozás, közösségi élet, játék, munkajellegű tevékenység és ezek szervezési feladatai) tervezését, a folyamatos, egyéni fejlődés alapján történő, pozitív értékelést.

Programunk szerint minden gyermek fejlődési üteméről naplót vezetünk, amelyben a konkrét megfigyelések (befogadás, játék, gondozás, étkezés, közösségi élet, érzelmi élet) adnak alapot az egyéni fejlesztéshez. Fejlődésük nyomon követését teszik lehetővé és a teljes személyiség fejlődését, és a kompetenciák fejlesztését segíti.

A fejlesztés módszere:

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben elképzeléseit milyen formában kívánja megvalósítani. **A fejlesztés, a tevékenység formáját ne a gyermek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg.** A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai, felfedezései nagyon jó kiindulópontot jelentenek a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.

A fejlesztés kerete:

A teljes nevelési folyamat, amely osztott, részben osztott csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.

A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamat, melynek részei:

- Önálló és irányított tapasztalatszerzés
- Komplex tevékenységek rendszere

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Éves ütemterv készítése a komplex tevékenységek rendszeréhez.
- Ütemterv készítése - figyelembe véve a gyermekek fejlettségi szintjét, tapasztalatait, aktualitásokat. (ütemterv tartalma a téma feldolgozásától függ)
- Hetirend, napirend összeállítása.
- A nevelőmunka folyamatos értékelése.
- Félévente nevelési tervek készítése
- Év végén összegzés.
- 1/4 évente a tevékenységekhez tartozó szervezési feladatok és programok tervezése.
- Gyermekek nyomon követésének adminisztrálása

A tevékenység formái:

Az óvodapedagógus a csoport fejlettsége függvényében dönthet a foglalkozásformáról, melyek lehetnek:

- játékba integráltan: közvetve kötelező, kötetlen,
- irányított, kötelező tevékenység.

Műhelyek – tehetség gondozás, prevenció:

- éves tervezés
- éves beszámoló

3. 9. Egészségvédelmi program

A speciális egészségügyi helyzetekre vonatkozó óvodai eljárás rendet (intézkedési terv (Covid-19 és az 1- es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátásával kapcsolatos speciális eljárásrendet) az SZMSZ függelékében rögzítettük.

3. 9. 1. Egészséges táplálkozás

Az egészséges életmód szerves része az egészséges táplálkozás, mely óvodáskorban a növekedés, fejlődés egyik legfontosabb feltétele.

A gyerekek az óvodában napi háromszori étkezéssel – *kellő összetételben és elosztásban* – kapják meg napi tápanyagszükségletük 65-70%-át.

Az óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott előírásoknak igyekszünk megfelelni, az egészséges életmód alakításánál, amikor felhívjuk a szülő figyelmét az óvodába behozott, csomagolt sütemények (születésnap, névnap) összetételéről. Illetve örömmel fogadjuk a gyümölcsök felajánlását.

A gyermekek étkeztetésében, a szolgáltató a Hatvani Közétkeztetési Kft. igyekszik a törvényi előírásoknak megfelelő, egészséges ételeket biztosítani, a napi háromszori étkezésben. Egyre gyakrabban található az ételek között zöldség, gyümölcs és különböző tejtermék. Minimálisra csökkentették a magas cukortartalmú ételek és italok jelenlétét, illetve kerülik a magas só- és telített zsírtartalmú fogások előkészítését.

Ügyelünk arra, hogy az étkezésekre mindig azonos időpontokban kerüljön sor. A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az étel elfogyasztására, megkóstolására.

Felhívjuk a szülők figyelmét az egészséges táplálkozás fontosságára az otthoni kiegészítő étrend helyes összeállítására.

Alkalmanként előadásokat szervezünk a szülők tájékoztatására pl.: védőnő, gyerekorvos.

Óvodánk melegítőkonyhájában elengedhetetlen a megfelelő higiénia alkalmazása, az élelmiszerek a tárolásukra vonatkozó eljárások betartása.

Eljuttatjuk véleményünket, az ételt készítő szállító céghez, így ez segít abban, hogy az étrend és az ételek minősége a gyerekek szükségleteinek megfelelő legyen.

Folyadékot (vizet) a nap bármely időszakában biztosítjuk a szomjas gyerekek részére.

A gyerekek étrendjéből nem hiányozhatnak a gyümölcsök.

Lehetőséget adunk a szülőknek, hogy (az érvényben lévő közegészségügyi szabályoknak megfelelően) otthonról hozott gyümölcsökkel, zöldségfélékkel egészítsék ki a napi étkezéseket.

3. 9. 2. Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az egészségfejlesztő program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a rendszeres mozgás biztosításával (mindennapos testnevelés, játék), a mozgáskultúra megalapozásával és a motoros képességek fejlesztésével. Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése. A mozgás prevenciós hatása sikeresen elvégzett mozgásos feladata növeli a hatékonyság érzését, a mozgás feletti kontroll, az én-kontroll funkciókat erősíti, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás a figyelemkoncentrációt, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza. A mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét visszajelzés a gyermek számára felfogható értékelés én-képének alakulásához. A társakkal végzett együttmozgás konkrét tapasztalatokat hordoz a gyermek én-határainak, a másik észlelésének megtanulásához, végső soron a kooperáció kialakulásához.

Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres játékban gazdag az egyéni

képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést, és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az egyéb együtt járó tevékenységeket. Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdeni. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének. A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani.

Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 5–30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan feltételek, amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket. Az úszás szervezeten valósítható meg a szülői igények alapján, a nagycsoportosok számára, a városi uszodában. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban, kihasználva a helyi adottságokat. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök) felhasználhatók a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához.

Az épületeken belül a tornaszoba biztosít lehetőséget a mindennapi szervezett, illetve szabad mozgásra. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint a tevékenységek előtti portalanításra.

Az egészségfejlesztő testmozgás hatékony megvalósulásának lehetőségei:

- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség ismeretében változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása (mindennapos testnevelés, szabad mozgáslehetőségek)
- A napi tevékenység részeként a 10-20 perces frissítő mozgás (szabadban)
- Tudatos, a nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék fejlesztésére, a tér mozgásos megismerésére irányuló mozgások
- Kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességek fejlesztése
- Lehetőség a csoportok egymás közötti mozgásos tevékenykedtetésére
- A prevenciós torna, gyógytestnevelés, vízhez szoktatás és egyéb változatos mozgáslehetőségek felkínálása
- Mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése
- Szülők bevonása a mozgásos tevékenységekbe (egészségvédelmi nap, sportnap, stb.)
- Pedagógiai program részletes korcsoportonkénti mozgásanyaga (Mellékletek: Testnevelési tartalom és javasolt játékok korosztályonként).

3. 9. 3. Testi, lelki, mentális egészségfejlesztés

a) Mentális egészség:

Egészséges környezet:

- az óvoda udvara
- az óvoda helyiségei

Az óvoda nevelési folyamatába szervesen beilleszkedik a gondozás, mely gyermeki szükségleteket elégít ki. A gondozás – az egészséges életmódra nevelés terén – egyik fontos feladata az egészséges környezet biztosítása.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. A gyerekek szabad mozgását edzését, változatos tevékenységét megfelelő mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal, kerti szerszámokkal, a gondosan rendbetartott homokozóval biztosítjuk. Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy a gyermekek találkozhassanak az udvaron testvéreikkel, más csoportbeli barátaikkal.

Csoportszobáink, öltözőink, mosdóhelyiségeink berendezési tárgyai megfelelő méretűek, tisztántartottak, a gyermeki tevékenységeket szolgálják, így hozzájárulnak a gyermeki szükségletek kielégítéséhez.

Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását: gyakori szellőztetést, a portalanítást, a fertőtlenítést, a környezet tisztántartását, a sok zöld növény elhelyezését. A napközben megbetegedett gyermekeket elkülönítjük, s szüleiket minél előbb értesítjük.

A gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérvük, a balesetek elkerülése végett a személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk, a használati eszközöket ellenőrizzük.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, ezzel segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét.

A napi helyes életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki.

Igyekszünk meggyőzni a szülőket a praktikus, réteges öltözködésről. A ruházat tisztántartására, fehérnemű cserére szükség esetén felhívjuk a szülők figyelmét.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap, edzési lehetőségük van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét.

A gyermekek a víz, edző hatását is megismerik az óvodában. A gyermekek edzését szolgálhatja még a szánkózás, csúszkálás a jégen.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvodában elégítjük ki. Az alvásidő előtt kiszellőztetjük a csoportszobát, s megteremtjük a nyugodt alvás feltételeit: a gyermekek maguk mellé vehetik kedvenc, otthonról hozott, „alvókájukat”, megszüntetjük az erős külső, belső ingereket, meséléssel, dúdolással nyugalmat teremtünk.

3. 9. 4. A baleset – megelőzés és elsősegélynyújtás

Intézményi védő-óvó előírások

Az igazgató felelős az óvodában a nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek a megteremtéséért, és a gyermekbalesetek megelőzéséért. A feltételrendszer vizsgálata, a feltételek javítása állandó igazgatói feladat.

Az óvodában alkalmazottak általános feladatai közé tartozik a gyermekek testi épségének megóvása.

Minden óvodapedagógus a köznevelési törvényben előírt feladatát képezi, hogy a rábízott gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjék, továbbá ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedést megtegye.

Az óvoda minden dolgozójának ismernie kell a munkavédelmi szabályzatot, a tűzvédelmi utasítás és a tűzriadó terv rendelkezéseit (aláírásukkal igazolják).

Az óvodai egész napos nevelőmunka folyamán a dolgozónak körültekintően kell megszervezni a gyermekek tevékenységét (védő-, óvóelőírások figyelembe vételével).

A dolgozók kötelesek a rábízott gyermekek testi egészségét védeni, megóvni.

Az óvónőknek fel kell hívni a gyermekek figyelmét a baleseti veszélyforrásokra, a kötelező viselkedési szabályokra, egy esetleges rendkívüli esemény bekövetkezésekor követendő magatartásra.

Különösen fontos ez, ha:

- az udvaron tartózkodnak
- különböző közlekedési eszközzel közlekednek (kirándulás előtt)
- az utcán közlekednek
- valamilyen rendezvényen vesznek részt
- mikrocsoportos foglalkozásokat szervez az óvodapedagógus
- rendkívüli esetekben.

Az igazgató az egészséges és biztonságos munkavégzés tárgyi feltételeit munkavédelmi ellenőrzések, szemlék keretében rendszeresen ellenőrzik, s ha kell, a szükséges intézkedéseket megteszik.

A munkavédelmi szabályzat tartalmazza a munkavédelmi ellenőrzések (szemlék) idejét, az ellenőrzésbe bevont személyeket.

Az óvoda dolgozóinak feladatai a gyermekbalesetek esetén

Az óvodapedagógusok feladata a gyermekeket ért bármilyen baleset, sérülés, vagy rosszullét esetén a szükséges intézkedéseket megtenni:

- a sérült gyermeket elsősegélyben kell részesíteni
- ha szükséges orvost kell hívni
- ha a gyermek szállítható, orvoshoz kell vinni
- a balesetet, sérülést okozó veszélyforrást a tőle telhető módon meg kell szüntetni
- a gyermekbalesetet azonnal jelezni kell az igazgatónak és az óvodatitkárnak

- értesíteni kell a gyermek szüleit

Az elsősegélynyújtáskor csak azt teheti az óvodapedagógus, amihez ért. Ha bizonytalan abban, hogy az adott esetben mit kell tennie, akkor azonnal orvost kell hívni. Az orvos megérkezéséig nem szabad a gyermeket elmozdítani.

Minden dolgozónak kötelessége a segítségben részt venni.

Az óvodában történt balesetet, sérülést az óvoda igazgatójának ki kell vizsgálni. A vizsgálat során tisztázni kell a balesetet kiváltó személyi és szervezési okokat. A vizsgálat eredményeképpen meg kell állapítani, mit kell tenni a baleset elkerülése érdekében és a szükséges intézkedéseket az igazgatónak meg kell tennie.

A gyermekbalesettel kapcsolatos nyilvántartási és jelentési kötelezettség teljesítését az óvodában az igazgató és az óvodatitkár végzi.

A három napon túl gyógyuló sérülést okozó gyermekbaleseteket haladéktalanul ki kell vizsgálni, és e balesetekről az előírt nyomtatványon jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyv egy példányát meg kell küldeni a fenntartónak, egy példányt pedig át kell adni a gyermek szülőjének. A jegyzőkönyv egy példányát az óvoda őrzi meg.

A súlyos balesetet azonnal jelenteni kell az óvoda fenntartójának. A súlyos baleset kivizsgálásába legalább középfokú munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező személyt kell bevonni.

Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésére, a gyermekbalesetek megelőzésére vonatkozó részletes helyi szabályokat az óvoda munkavédelmi szabályzata tartalmazza.

3. 9. 5. Személyi és környezeti higiénia fejlesztése

A gondozás – az egészséges életmódra nevelés terén – egyik fontos feladata az egészséges környezet biztosítása. Tevékenységünket az intézmény belső munkaközössége által kidolgozott folyamatszabályozások alapján végezzük. A Pedagógiai program folyamatszabályozásai: Mellékletek: Öltözködés, Étkezés, Testápolási szokások, Pihenési folyamat. Segítséget adva az óvodapedagógusoknak a helyes szokás és szabályrendszer megalapozásában.

Személyes tisztálkodás

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség szerint a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a segítők együttes feladata.

A legfőbb személyes higiénias feladat: a kézmosás, szokássá fejlesztése, a saját felszerelés használata. Alapkövetelmény, hogy személyi higiénias felszerelés minden gyermek részére

álljon rendelkezésre. Kiemelt feladatunk a helyes fogmosási technika elsajátíttatása az óvodai évek alatt.

A testápolás a gyermekek szükség szerinti tisztálkodását, tisztaságigényük kialakítását szolgálja. A testápolási műveletek az óvodapedagógus és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is elősegítik.

Környezeti higiénia

A környezeti higiénia nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, esztétikáját, a termék szellőztetését, az ivóvíz higiéniját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a helyiségek és eszközök tisztaságát.

Mindezek együttesen az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegűek és nagy jelentőségűek a kisgyermek személyiségfejlesztésben. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit.

Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

A **környezetvédelem** vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex tevékenységek rendszerébe.

A természet - társadalom - ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető. A Pedagógiai program (Melléklet: Ajánlás a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakításához).

A természet - társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrátjátszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy a tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak.

A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrátjátszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

E témakörben van lehetőség a hagyományok ápolására, a közvetlen környezetünkben élő emberek régi szokásainak átörökítésére.

3. 10. Tehetséggondozás

Célja:

A tehetségigéreték azonosításával, a gyermek erős oldalának további fejlesztése.

A gyermek személyiségfejlesztésében, olyan területek támogatása, melyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek optimális fejlesztése és önmagukhoz mértén, a tehetségük kibontakoztatása.
- A gyermekekben az együttműködés, társas kapcsolat és kommunikáció, speciális fejlesztése.
- Az 5-6 éves gyermekek számára, az egyéni képességekhez igazodó tehetség tartalmak, műhelytevékenységekben való biztosítása.
- Éves munkaterv és beszámoló készítése, a műhelymunkák végzésére.
- A gyermekek, megfigyelésen alapuló, tehetségazonosítása és megvalósítása.
- Újszerű módszerekkel, eszközökkel, egyénre szabott technikákkal foglalkozni a gyerekekkel.

A törvényi előírásoknak megfelelően óvodánkban is figyelünk, az átlagos képességeket meghaladó teljesítményre képes gyermekek további fejlesztésére.

„Tehetségfejlesztésként” emlegetett tevékenységek már hosszú évekre visszamenőleg fellelhetőek óvodánk nevelőmunkájában.

A tehetséggondozás egyik megfogalmazása: „Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd a gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességet értjük, amely az emberi tevékenység messze túlhaladó teljesítményeket tud létre hozni.” (Harsányi István)

Az óvodapedagógusok feladata, hogy a fejlődési naplóban kövessék, a gyermekek kiemelkedő adottságait, képességeit, hiszen ezek a feljegyzések adják, a tehetségműhelyek résztvevőinek kiválogatásának alapját.

Az elmúlt években már azon dolgoztunk, hogy egy-egy óvodapedagógus a számára „kedves” tevékenységben fejlessze magát és képes legyen műhelyeket vezetni.

A nagycsoportos korú gyermekek közül kerülnek be a műhelyekbe a gyerekek. A beválogatás módszere a mindennapi tevékenységek során történő spontán és az egy adott szempont alapján történő célzott, szervezett megfigyelés.

A beválogatást segítő néhány **szempont**:

- harmonikus mozgás; jó ritmusérzék; tiszta énekhang; korai figuratív rajzolás; fejlett képzelőerő; gazdag szókincs; hosszantartó figyelem; pontos és részletes hosszú- és rövidtávú memória.

Jelenleg működő tevékenységfejlesztő műhelyek:

„Zene-ovi”

A foglalkozások célja: a tehetségígéretes gyermekek tehetségének kibontakoztatása, zenei anyanyelvük megalapozása, kreativitásuk, egész személyiségük fejlesztése.

„Füirkész”

A foglalkozások célja: a kiemelkedő képességek továbbfejlesztése speciális feladatokkal, tevékenységekkel. A csapatmunka, az önálló gondolkodás, a kreativitás előtérbe helyezése. Az interaktív tábla lehetőségeinek kiaknázása, egyéni feladatmegoldás alkalmazása az új technikai eszközzel. Kísérleti módszerek megismerése, tapasztalatok szerzése.

„Pörgő-forgó”

A foglalkozások célja: a mozgás által fejlődjön a gyerekek téri tájékozódása, állóképessége, figyelme, emlékezete, szerialitása, ügyessége, ritmusérzékük, és természetesen a nagymozgásaik. A tevékenységek végzése közben a feladatok által fejlődjön a feladattudatuk, kitartásuk, érzelmi és szociális érettségük. Élményeket adjunk a tánc által.

„Meseszínpad”

A foglalkozások célja: mesefoglalkozások a gyerekek kreativitására építve. Drámajátékok alkalmazása, amelyek könnyebbé teszik számunkra egy-egy szereplő megformálását. A teljes személyiség fejlesztése, egyéni bánásmód alkalmazásával az egyes gyerekek fejlesztendő területeire fókuszálva, mindezt megsegítve, annak érdekében, hogy bátrabban tudjanak megnyilvánulni, könnyebben tudjanak kapcsolatot teremteni, a meglévő képességeik jobban fejlődjenek. A humor és a tisztabszéd kiemelése a foglalkozások alkalmával.

„Ügyes kezek”

A foglalkozás célja: a kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, további komplex fejlesztésük. Kézügyességük, személyiségük optimális alakítása. Különleges, vizuális bánásmód kialakítása. Új technikákkal való ismerkedés.

3. 11. A gyermekek mérési-értékelési rendszere

3.11.1. A gyermekek mérése-értékelése

A gyermekek fejlődéséről, saját készítésű fejlődési naplót vezetünk, melynek megfigyelési területei, a pedagógiai programunk négyes (tervezési) egysége adja.

A megfigyelési szempontokat, Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfok című könyvéből állítottuk össze. A naplóba, megfigyeléseken alapuló értékeléseket egyszerűen követhető táblázatban rögzítünk félévente.

Az óvodánkban végzett mérések-értékelések eljárásrendje a következő:

Gyermekek mérésének rendje

Mit?	Kinek?	Mikor?	Ki?
Anamnézis	Új gyermek	óvodába lépéskor	Érintett óvodapedagógusok
Bemeneti mérés (fejlettségi)	Minden csoport	október	csoportos óvodapedagógusok
Iskolaérettségi vizsgálat	Akinek a beiskolázáshoz szükséges	január-február	Szakszolgálat szakemberei
Gyermeki fejlettség mérése	Minden óvodás	április	Csoportos óvodapedagógusok
Gyermeki fejlettség százalékos mérése	Minden óvodás	május	Csoportos óvodapedagógusok
Szociometria	csoportok	május	csoportos óvodapedagógusok
MSSST mérés	5 éves kor nagycsoportos korú gyermekek	szeptember	Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hatvani Tagintézményének szakembere
Logopédiai	Minden 5. életévét betöltött gyermek	szeptember	óvoda logopédusa

A nevelés folyamatát nyomon követő, a csoport szabály- és szokásrendjére épülő megfigyelések adják a mérés, értékelés és elemzés alapját. A rögzített eredményeket kiértékeljük, összegezzük és összevetjük a csoport előrehaladásával (nevelési terv és értékelés).

Az egyes gyermekeknél megfigyelt esetleges részképességekben való lemaradásokat, fejlesztési feladatokban rögzítjük.

A törvényi előírásoknak megfelelően, évente két alkalommal tájékoztatjuk a szülőket, gyermekük fejlődéséről. Ezek a tájékoztatások többnyire fogadó óra keretében valósulnak meg, lehetőség szerint mindkét óvó néni részvételével, ahol módjukban áll a szülőknek a kérdéseiket is feltenni.

Az SNI-s gyermekek részére egyéni fejlesztési lapot vezetünk, a prevenció és korrekció megvalósításához. Az érintett csoportos óvodapedagógusok egy nevelési évben kétszer (október-április hónapban) vezetnek, amikor elkészítik a megfigyeléseiket és a fejlesztési feladatokat.

Az egyénre szabott differenciálás elvét követő tervezés biztosítja a gyermekek fejlődését. Minden év végén, a csoportnaplóban egy összesítő táblázatban feltüntetjük, a négyes-megfigyelési területen fejlesztésre szoruló gyermekeket, illetve az értelmileg kiemelkedőket.

A FEJLESZTÉS TERÜLETENKÉNTI %-OS MEGOSZLÁSA

20...../20..... tanév

..... csoport

Értelmi fejlesztést igényel	Érzelmi-akarati fejlesztést igényel	Szociális fejlesztést igényel	Mozgásfejlesztést igényel		Beszéd-készség fejlesztést igényel
			Finommozgás	Nagymozgás	%
					Ebből logopédiára jár
%	%	%	%	%	%
Értelmileg kiemelkedő: %					

A gyermekeink mindig önmagukhoz mérjük. Az óvodában töltött utolsó év végén a pedagógiai programban megfogalmazott „fejlődés várható eredménye” kritériumaihoz viszonyítjuk a gyerekek fejlettségi szintjét.

A nagycsoportos évek alatt, szükség esetén, a fejlesztőpedagógus is bekapcsolódik a fejlesztésbe. (A fejlesztőpedagógus az MSSST vizsgálatok eredményei alapján végzi a munkáját.)

Az óvodapedagógusok a nagycsoportos korú gyermekek fejlődésének értékelését az első félévben, októberben elvégzik, a tankötelezett gyermekek egyéni fejlődésének értékelését áprilisban befejezik, és összegzik az eredményeket.

A tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére az iskolakezdéshez szükséges fejlesztő foglalkozásokat az óvoda biztosítja.

A gyermekek egyéni dokumentumaiban, amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, megtalálhatók a szakértői bizottság vizsgálati megállapításai, és a fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatai, amelyet az óvodapedagógus a fejlesztési tervében figyelembe vesz, és rögzíti a gyermek egyéni fejlesztéseit. Ehhez fűzi a további szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait is.

Az iskola teljesítésének megkezdéséhez szükséges:

- értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat az óvodapedagógus az óvodai élet során differenciáltan is biztosítja.
- ha szükséges logopédus, gyógypedagógus illetve heti egy alkalommal az óvodában tartózkodó fejlesztőpedagógus még külön egyéni fejlesztés keretében pótolja a hiányosságokat a gyermekkel.
- a szülő élhet a Pedagógiai Szakszolgálatnál történő fejlesztés lehetőségével.

3.11.2. Egyéb mérések a) Szülői igény és elégedettség mérése

A szülőket az óvoda megkezdését követő félév múlva kérdezzük az elvárásokról. A kérdőívek kiértékelését követően, a nevelőtestület megbeszéli az elvárásokat, melyek segítségünkre vannak a további neveltségekkel kapcsolatos feladatainkat, illetve az esetleges szülőkkal való találkozások, értekezletek témáját.

Az elégedettségi kérdőívet, az óvoda elhagyását megelőző utolsó félévben végezzük a szülők körében. A bemeneti kérdőívet adjuk ki újra, de itt már értékelést várunk a szülőktől. Ezek az információk szintén megjelölik a fejlesztendő területeket.

b) Dolgozói klíma tesztek

A vezetői ciklus idején célszerű egy munkatársi elégedettséget mérni, mert előremutató információkat hordozhat. Bár az intézményi önértékelés keretében végzett kérdőíves mérés bizonyos szempontból kiváltja e mérőeszközt, az alkalmazotti közösség igazán itt nyilváníthat véleményt. A humánerőforrás alakításánál segítségére lehet az igazgatónak.

4. Az óvoda kapcsolatrendszere

4.1. Az óvoda és a család

Az intézmény lehetőségeihez mérten igyekszik partnerkapcsolatait építeni és fenntartani. A formális kapcsolatokat igyekszik szűkíteni a vezetés, mert a szoros együttműködés hozhat eredményeket az intézménynek.

A *szülőkkel* való kapcsolat a mindennapokban teljesedik ki, de természetesen rendezvényeken, karitatív munkákban is megjelenik.

A *fenntartóval* való kapcsolat meghatározója az intézmény működésének és egyfajta elvárással jelenik meg a partnerek között.

A legfontosabb szakmai partnerkapcsolat az óvoda- iskola átmenet kapcsán, az *iskolákkal* működik. Kialakult rendben, a beiskolázásban érintett iskolákkal rendszeres, szakmai találkozók, gyermekeket érintő programokon való részvétel adja az alapokat. A *közművelődési intézmények* (könyvtár, múzeum, művelődési ház, galéria) is az aktív partnerek közé tartoznak, hiszen programjaikon való részvétel adja a gyermekeknek a kulturális élményének egy részét. A *gyermekorvos és a védőnő* szintén egy rendszeres látogatáson alapuló partnerkapcsolat, mely további egészségmegőrző programok lehetőségét is hordozza. A *gyermekjóléti szolgálat* szintén fontos partner, bár az intézményben ritkán szükséges a beavatkozásuk, viszont az intézmény adományokkal segíti a munkájukat. Különleges partner az óvoda életében a *Naplemente nyugdíjas klub*, mely hosszú évekre nyúlik vissza és kölcsönös, rendszeres találkozásokon realizálódik, segítve a generációk közötti kommunikációt. Természetesen a kötelező, szakmai, munka partnerséget itt nem soroltuk fel (pl. Oktatási Hivatal, POK, KIR adatbázis, stb.).

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda közötti kapcsolatban arra törekszünk, hogy a szülők megelégedésére a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük, fejlesszük a gyermekeket.

A szülő tud legtöbbet a gyermekről, ő ismeri legjobban igényeit, szükségleteit. Korrekt, partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. A kölcsönös bizalom és a gyermekért érzett felelősség teheti harmonikussá az együttnevelést. A jó kapcsolat megalapozottságát a nyitottságban és a problémaérzékenységben látjuk.

Hangsúlyozzuk a családi nevelés fontosságát, a gyermek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket.

Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a problémaérzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget.

Óvodáink nyitottak a szülők számára. A napi kapcsolattartást elengedhetetlenül szükségesnek tartjuk ahhoz, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt lényeges napi eseményekről. A szülői értekezletek, a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, kirándulások is ezt szolgálják. Szülői igény alapján a gyermekeket meglátogatjuk otthon családjuk körében.

Hagyományosnak tekinthető az első szülői értekező, amely témája egyrészt az új gyermekek szülei részére az óvodánk házirendje, szokások, hagyományok ismertetése.

A családokkal történő együttműködés csak a kölcsönös bizalom alapján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermeküket. Arra törekszünk, hogy példamutatóak legyünk szakmai felkészültség és emberi magatartás terén.

Az óvodában a szülői képviseletet a Szülői Közösség látja el, melynek tagjait a csoportok szülői közössége alkotja. Az SZK munkaterv szerint működik és gyakorolja a szülők jogait.

A kapcsolattartás formái:

- Beiratkozás - első személyes kapcsolat felvétele.
- Csoport szülői értekezletek. A szülők érdeklődéséhez közelálló témákban egészségügyi, pedagógiai, pszichológiai előadások szervezése.
- Szülői igény alapján családlátogatások - a család nevelési szokásainak megismerése érdekében.
- Egyéni beszélgetések: egyéni eszmegbeszélések az aktualitásnak megfelelően.
- Az óvoda nyitott a szülők számára, megtapasztalhatják az óvoda nevelő munkáját.
- Közös ünnepek.
- Közös kirándulások.
- Kulturális rendezvények, közös programok: játszónap, barkács-délután.
- Fogadóórák.
- Folyamatos online kapcsolattartás
- Telefon

4. 2. Óvoda - óvoda

A város óvodái között szakmai munkaközösségek és nevelőtestületi értekezletek, előadások, bemutatók, közös rendezvények, team munkák keretében valósult meg a kapcsolattartás. Hagyománymegtartó kapcsolat megőrzésére, esetleg további fejlesztésére törekszünk. A szakmai munkaközösségek kiemelt figyelmet szenteljenek a különböző tevékenységekben, az átlagnál tehetségesebb gyermekek fejlesztésére.

4. 3. Óvoda – bölcsőde – magán bölcsőde

Az óvoda kapcsolatot tart fenn a bölcsődéssel. Az óvodába lépés előtt sok gyerek jár bölcsődébe. Gyermekközpontú szemléletünk, jól összehangolt nevelési gyakorlatunk az óvodapedagógusok, gondozónők közötti jó kapcsolat, a gyermekekkel való ismerkedések alapot adnak a befogadáshoz-elfogadáshoz. A kölcsönös látogatások az ismerős környezet erősítik a biztonságérzetet, csökkentik a szorongást, a félelmet, ami a gyermekek folyamatos, kiegyensúlyozott fejlődését, beilleszkedését szolgálják az új környezetben.

A kapcsolattartás formái

- Látogatások, tapasztalatcserék
- Szülői értekezlet
- Baba-mama klub

4. 4. Óvoda – iskolák

Az óvoda-iskolák kapcsolatában törekszünk a kölcsönös nyitottságra, valamint arra, hogy az óvodából kikerülő nagycsoportos korú gyermekek zavartalan iskolakezdését elősegítsük. Érdeklődéssel és örömmel várják az iskolakezdést. Fontos, hogy az óvodából az iskolába való átmenetet minél zökkenőmentesebbé tegyük.

A kapcsolattartás formái

- Látogatások, tapasztalatcserék
- Közös programok (művészeti hét, egészség hét, sportverseny, koncertek, rajzversenyek).
- Tankötelesek szülői értekezlete.

4. 5. Az óvoda és közművelődési intézmények kapcsolata

Kapcsolatot alakítottunk ki a Városi Művelődési Központtal és Könyvtárakkal. Hagyományteremtésre és a jó kapcsolat ápolására törekszünk annak érdekében, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenjenek az óvodában.

Folyamatos kapcsolatot tartunk a Múzeumokkal, Galériával. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú színes megoldását.

A kapcsolattartás formái:

- Látogatás, rendezvényeken való részvétel.
- Kiállításokon való részvétel, alkotókkal beszélgetés.
- Múzeumpedagógiai foglalkozások.

4. 6. Óvoda egyéb kapcsolatai

- Lesznai Anna Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Szakiskola
- Nevelési Tanácsadó
- Szociális, Gyermekjóléti és Egészségügyi Szolgálat
- Óvoda orvosa és védőnője
- POK Eger

A kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámoló
- Látogatások, megfigyelések
- Előadásokon való részvétel
- Pedagógiai napok, továbbképzések

A Kárpát-medencei magyar nyelvű óvodákkal való kapcsolatok:

A város eddig is tartott kapcsolatot határon túli településekkel, melynek keretében lehetőség volt és lesz ezután is, az oktatási-nevelési intézményekkel való szakmai konzultációra, tapasztalatcserére, kölcsönös intézménylátogatásra.

5. Gyermekvédelemi munka az óvodában

A gyermeki jogok védelme szakmai jogosultságunk és törvényi kötelességünk. Az óvodás gyermek nem tudja megvédeni magát, védtelen. Különösen fontos az óvodapedagógus gyermekismerete, értő figyelme, mely segítségével a gyermek jelzéseit, megnyilvánulásait meghallgatni, érteni képes.

A gyermekvédelem célja:

Minden gyermek részére biztosítani azokat a lehetőségeket, amelyek képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához szükségesek.

Segíteni a gyermeket, a szülőt, hogy leküzdhesse azokat az akadályokat, amelyek hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetbe hozták, akár a születésnél, vagyoni helyzeténél, vagy bármely más okból kifolyólag.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok:

Olyan pedagógiai tevékenység kialakítása, amely nem tesz különbséget a gyermek származása, etnikai, vallási hovatartozása miatt. Az esélyegyenlőség megteremtése minden körülményben.

A gyermek emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása, védelem és gondoskodás biztosítása a fizikai és lelki erőszakkal szemben.

Elsődleges feladatunk a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése és ezzel a gyermek iránti felelősség ébrentartása. Tapintatos, személyes kapcsolat kialakítása azokkal a családokkal, akik segítséget kérnek, vagy láthatóan segítségre szorulnak. A titoktartási kötelezettség minden családot érintő kérdésben érvényesül.

A veszélyeztetettség tényezői tehát a következők lehetnek:

- Anyagi tényezők: az elsődleges életségigledek kielégítetlenek, tehát a táplálkozás hiánya, a gyermek nem megfelelő táplálása, egészségtelen zsúfolt lakáskörülmény, önálló fekhely hiánya (nem tudja kipiheenni magát), nem megfelelő ruházódás, nem tudnak fűteni. Nem biztosítják a gyermek oktatásának támogatását.
- Erkölcsi tényezők: a környezet bűnöző, erkölcstelen életmódja, ezáltal erkölcsileg rossz példát mutat a gyermeknek vagy szexuális, vagy lelki bántalmazás, vagy ha a gyermek saját maga helyezkedik szembe a társadalmi normákkal.
- Egészségügyi tényezők: környezet egészségrontó hatása (pl. egészségtelen lakhatási körülmények, vagy a gyermek fizikai bántalmazása); szülők tartós betegsége; fertőző

betegségek a családban; a beteg gyermek nem megfelelő életmódja, kezelés elmulasztása, megtagadása.

- Nevelési, ill. nevelődési tényezők: amikor a környezet a gyermek számára a nevelés társadalmilag elvárható minimumát sem biztosítja (szülői elhanyagolás); a szülők következetlensége, kettős nevelése /double byne/, a gyermekkel szembeni követelések hiánya, illetve ennek ellenkezője, a túl magas mérce.
- A gyermek önmagát veszélyeztető magatartása: ilyenek leggyakrabban a gyermek szökése, csellengés, tankötelezettség elmulasztása, bűnelkövetés, alkohol és drogfogyasztás.

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás jellemző.

Az aktuális törvényi előírásoknak megfelelően a HH és HHH kategóriájába tartozó gyermekek beazonosítása és dokumentálása.

Amennyiben az óvodai gyerekvédelmi munkánk nem hoz eredményeket, jelzéssel élhetünk a Szociális, Gyermekjóléti és Egészségügyi Szolgálat irányába.

Gyermek és Ifjúságvédelmi felelős tevékenykedik óvodánkban, éves munkatervet készít, naplót vezet a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről, hiszen számuk évente változik.

A felelős koordinálja a csoportban dolgozó óvodapedagógus és más gyermekvédelemmel foglalkozó intézet, szolgálat együttműködő, segítő munkáját.

A gyermekvédelmi felelős évente egyszer évvégén készít beszámolót munkájáról az óvoda igazgatójának.

6. Integrált nevelés

Óvodánk nevelési programjai lehetővé teszik 32/2012. (X.8.) EMMI rendelete értelmében a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését.

A sajátos nevelésű gyermekek esetén az óvoda biztosítja a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységeket.

Intézményünkbe szakértői vélemény alapján kerülnek be a sajátos nevelést igénylő gyermekek. A gyermekek között fennálló különbségeket az óvodai élet során differenciálással, pedagógiai szolgáltatások igénybe vételével biztosítjuk. Gyógypedagógiai ellátás mellett a sérülés speciális kezelését igyekszünk biztosítani, ha szükséges megbízási szerződés kötésével.

A programunk az alábbiak figyelembe vételével valósítja meg a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését:

- Ezen gyermekek harmonikus személyiség fejlődésének elősegítése, a másággal elfogadása.
- Elsődleges célunk, hogy a gyermek sérülésétől függően mindig csak annyi segítséget kapjon az óvodában, hogy önállóan is tudjon cselekedni. Erősíteni kell az alkalmazkodó készségét, akaraterejét, együttműködő képességét és önállóságra törekvését.
- Intézményünkben igyekszünk olyan speciális eszközöket beszerezni, amelyek a sérült gyerekek szakszerű fejlesztését elősegítik az egész napos tevékenység során.
- Az óvodapedagógusok együttműködnek a különböző szakemberekkel:
  - Orvos
  - Gyógypedagógus
  - Logopédus
  - Fejlesztőpedagógus

Négy óvodában 1 főállású fejlesztőpedagógust alkalmazunk, aki heti egy alkalommal nyújt fejlesztést a gyerekeknek (a Nevelési Tanácsadó szakvéleménye alapján). Egyéni fejlesztési tervet készít, és fejlesztési naplót vezet. Egyéb részképesség fejlesztést szakvizsgázott (preventív és korrektív pedagógia) belső óvodapedagógus végzi. Szükség esetén a tehetséges gyerekek fejlesztése is feladata.

Sérülésspecifikumok

- Gyengénlátó gyermek

Feladat:

1. A látásnevelés (távoli- és közeli környezetben) a nagymozgás fejlesztése
  - mozgáskoordináció,
  - mozgásbiztonság kiemelt feladatunk,
  - térbeli tájékozódás.
1. Ezeknél a gyermekeknél a látásos élmények hiányossága miatt fontos a környezet vizuális megismertetése, a gondolkodás és a beszéden keresztül.
2. Az óvodai fejlesztő munkánkat utazó tanár segíti ezeknél a gyermekeknél.

II. Beszédfogyatékos:

Feladat:

1. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés a mozgás a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készségfejlesztése kiemelt feladat.
2. Az egyéni fejlesztést a szerződésben megbízott logopédus végzi, a megerősítést az óvodai csoportban az óvodapedagógus az anyanyelvi játékokkal segíti.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.

- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel való egyéni foglalkozásokkal elősegítjük a fejlettség szerinti beiskolázást a speciális fogyatékoságuknak megfelelően.
- Az óvodai nevelésünk kereteiben a tevékenység formáiban megfogalmazott elvárások.

6. 1. Óvodai fejlesztő program a sajátos nevelési igényű gyermekek részére

A gyermekek eredményes együttnevelése egy jól működő team munka során valósulhat meg. A szakemberek alkalmazkodnak a modern gyógypedagógiai felfogásban vallott gyermekképhez:

- az eltérő tulajdonság-együttes az individuum természetes, valamint a sérülés következményeként kialakult eltérő különbsége, mely a környezet kölcsönhatásában formálódik. Az ő egyediségéhez, tulajdonságaihoz igazított speciális segítségnyújtás a számára optimális pedagógiai környezet meghatározó. Ebben a pedagógiai feltételrendszerben, kiemelt helye van a szakszerű többletellátásnak, szolgáltatásnak sérülés-specifikus formában.

A rehabilitációs, rehabilitációs szemléletben újfajta pedagógiai, emberi viszonyulásnak kell kifejeződnie. A nevelési helyzetekben a gyermek igényeitől függő pedagógiai, szükség szerint egészségügyi eljárásokat, módszereket, eszközöket, terápiákat alkalmazunk.

Fontos:

- az elfogadó meleg attitűd
- az integrációval összefüggő fogalomrendszer pontos ismerete
- a gyermekekkel foglalkozó felnőttek kompetencia határainak betartása

Érzékszervi fogyatékos – hallássérült, nagyothalló (cochlearis implantátum, akadályozott beszédfejlődésű)

Óvodai fejlesztés:

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Beszédkommunikáció

- A légzés az artikuláció javítása
- A hallásnevelés, hallási figyelem fejlesztése
- Beszédértés és szókincsfejlesztés
- Szintaktikai elemek beépítése a nyelvhasználatba
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgások fejlesztése:
egyensúly
koordináció
- Finommotorika fejlesztése
manipuláció
rajzmintázás, kézimunka
(kéz, ujjak, csukló)

Kognitív képességek fejlesztése

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis)
- Figyelem (tartóssága, mélysége)
- Emlékezet (hallási)
- Térbeli, időbeli tájékozottság fejlesztése
- Szerialitás fejlesztése
- Általános tájékozottság

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak
- Szurdopedagógus
- Logopédus
- Gyógypedagógus-logopédus
- Mozgásterapeuta (alapozó terápia)
- Fejlesztőpedagógus

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve.
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni habilitációs, rehabilitációs terv.

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

Érzékszervi fogyatékos – nagyothalló (hallókészülék) dyslaliaenyhe mentális fejlődésbeli lemaradás

Óvodai fejlesztés

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Beszédkommunikáció:

- Hallásnevelés, hallásfigyelem fejlesztése
- Beszédszervek folyamatos ügyesítése
- Aktív szókincsfejlesztés
- A szintaktikai elemek beépítése a nyelvhasználatba
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgások
- Koordináció, finommotorika
- Manipuláció rajzmintázás, kézimunka

Kognitív képességek fejlesztése

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis)
- Figyelem: tartóssága, mélysége

- Emlékezet: látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú
- Térbeli, időbeli tájékozottság
- Szerialitás fejlesztése
- Problémamegoldó gondolkodás
- Általános tájékozottság

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak:
- Gyógypedagógus – logopédus
- Logopédus

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes egyéni fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni rehabilitációs, rehabilitációs terv

Sikerkritériumok :

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

A pszichés fejlődés zavara: viselkedés és emocionális zavar, fejlődési zavar

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgás
Alapmozgás, egyensúly, koordináció
(dinamikus, statikus)
- Finommotorika
- Manipuláció, rajz, mintázás, kézimunka

Beszédkommunikáció fejlesztése:

- Beszédmegértés
- Verbális kommunikáció kialakítása
- Hallási figyelem
- Beszédszervek ügyesítése
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Kognitív képességek fejlesztése:

- Érzékelés, észlelés (auditív, verbális, taktilis)
- Figyelem (tartósság, mélység)
- Emlékezet (látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú)
- Térbeli, időbeli tájékozottság
- Általános tájékozottság
- Szerialitás
- Ok- okozati összefüggések
- Problémamegoldó gondolkodás
- Testtudat, testkép, testséma

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak:
- Gyógypedagógus – logopédus
- Mozgásterapeuta (Ayres-terápia)

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni habilitációs, rehabilitációs terv

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

Enyhe, közép súlyos határeset, megkésett beszédfejlődés

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Beszédkommunikáció:

- Légzés és artikuláció javítása
- Beszédmegértés fejlesztése
- Passzív szókincs bővítése
- Szókincs aktivizálása
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgások
Alapmozgások, egyensúly, koordináció (dinamikus, statikus)
- Finommozgások
- Manipuláció rajz, mintázás, kézimunka

Kognitív képességek fejlesztése:

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis)
- Figyelem (tartósság, mélység)
- Emlékezet (látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú)
- Általános tájékozottság
- Testtudat, testkép, testséma
- Térbeli, időbeli tájékozottság
- Gondolkodás

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak:
- Gyógypedagógus – logopédus
- Logopédus

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni rehabilitációs, rehabilitációs terv

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

Az Autista, Akusztikus gyermek

Az autizmus – spektrum zavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Óvodafejlesztés

- Kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képességek sajátos hiányosságai
- A beszédszintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció
- A rugalmas viselkedés
- A szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése
- Az egyenetlen képesség profil
- A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia a feladat
- Szülőkkel együttműködve az egész évben töltött idő különösen a természetes élethelyzetek használandóak fejlesztésre.
- Szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredék készletek használata
- Egyéni motiváció megteremtése
- Speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása

Az eredményes fejlesztés feltételei:

- Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés
- A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel
- Speciális eszközök és módszerek használata egyéni fejlesztési helyzetben
- Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztésében az óvoda környezet megfelelő kialakítása

a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Dokumentáció

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni habilitációs, rehabilitációs terv

A fejlesztésben résztvevő szakemberek

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak
- Gyógypedagógus-logopédus
- Logopédus
- Fejlesztőpedagógus

- Pszichológus
- Mozgásterapeuta

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs szemlélet, az egyéni fejlődési sajátosságok figyelembevételével

- A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szüksége

7. Az óvodába lépés feltételei

Az óvodai felvétel létesítése

A 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 49. § (1) Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek – e törvényben foglalt kivétellel – harmadik életévének betöltése után vehető fel.

8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

(2)* A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A szülő - tárgyév április 15. napjáig benyújtott - kérelme alapján a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti, különös méltánylást érdemlő esetben, újabb kérelem alapján annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti a Kormány rendeletében kijelölt szerv (a továbbiakban: felmentést engedélyező szerv) felmentheti az óvodai foglalkozáson való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, sajátos helyzete indokolja. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, csak az igazgató vagy a védőnő, továbbá tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében az Eütv. 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban, vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos rendelhető ki. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében a kérelem a tárgyév április 15. napja után is benyújtható.

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 20.§ (1)-(8)

(1) A fenntartó az óvodai beiratkozás idejéről, az erről való döntés és jogorvoslat benyújtásának határidejéről közleményt vagy hirdetményt tesz közzé a helyben szokásos módon, a beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal.

(2) A szülő - a bölcsődei ellátásban részesülő gyermek kivételével - az óvodai nevelésben történő részvételre jogszabály alapján kötelezett gyermekét köteles beírtni a települési

önkormányzat vagy a fenntartó által közzétett közleményben vagy hirdetményben meghatározott időpontban, vagy az óvodai felvételi kötelezettség alól felmentését kérni.

(3) Az óvodai beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá a szülő személyi azonosító és lakcímet igazoló hatósági igazolványát.

Óvodába a gyermek az év bármely napján felvehető, ha rendelkezik az óvodába lépéshez szükséges fejlettséggel.

A tankötelezettség és az iskolakezdéshez szükséges feltételek

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 45. § (1)-(2)

Nkt. 45. § (1) alapján. Magyarországon – az e törvényben meghatározottak szerint – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni Nkt. 45. § (2) bekezdése értelmében, a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tanköteleessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti. A szülő, a gyámhatóság a kérelmét legkésőbb az iskolakezdés évének január 18-áig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Az eljárás ügyintézési határideje ötven nap. A szülő kérelme alátámasztására kérelméhez csatolhatja a gyermek fejlettségét alátámasztó óvodai dokumentumokat is. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)-(6f) bekezdésében foglaltakat.

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a tankötelezettség megállapítása

21. § (1) A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet.

22. § (1) A (2) bekezdésben foglaltak figyelembevételével az iskolai beiratkozás idejéről, az erről való döntés és a jogorvoslat benyújtásának határidejéről a fenntartó közleményt vagy hirdetményt köteles közzétenni a helyben szokásos módon, a beiratkozás első határnapját

megelőzően legalább harminc nappal, amelyet megküld az illetékességi területén működő települési önkormányzatok részére.

(2) Az adott évben tanköteles korba lépő gyermeket a szülő április 1-je és április 30-a között - a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben* meghatározott, a fenntartó által közleményben vagy hirdetményben közzétett időpontban - köteles beíratni a lakóhelye szerint illetékes vagy a választott iskola első évfolyamára. Amennyiben a választott iskola igazgatója a gyermek felvételét elutasító döntést hoz, a szülő a gyermeket a döntés véglegessé válását követő öt napon belül köteles beíratni a kötelező felvételt biztosító iskola első évfolyamára.

(4)* Az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek nevére kiállított személyazonosságot igazoló hatósági igazolványokat.

Iskolakezdéshez szükséges feltételek:

363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

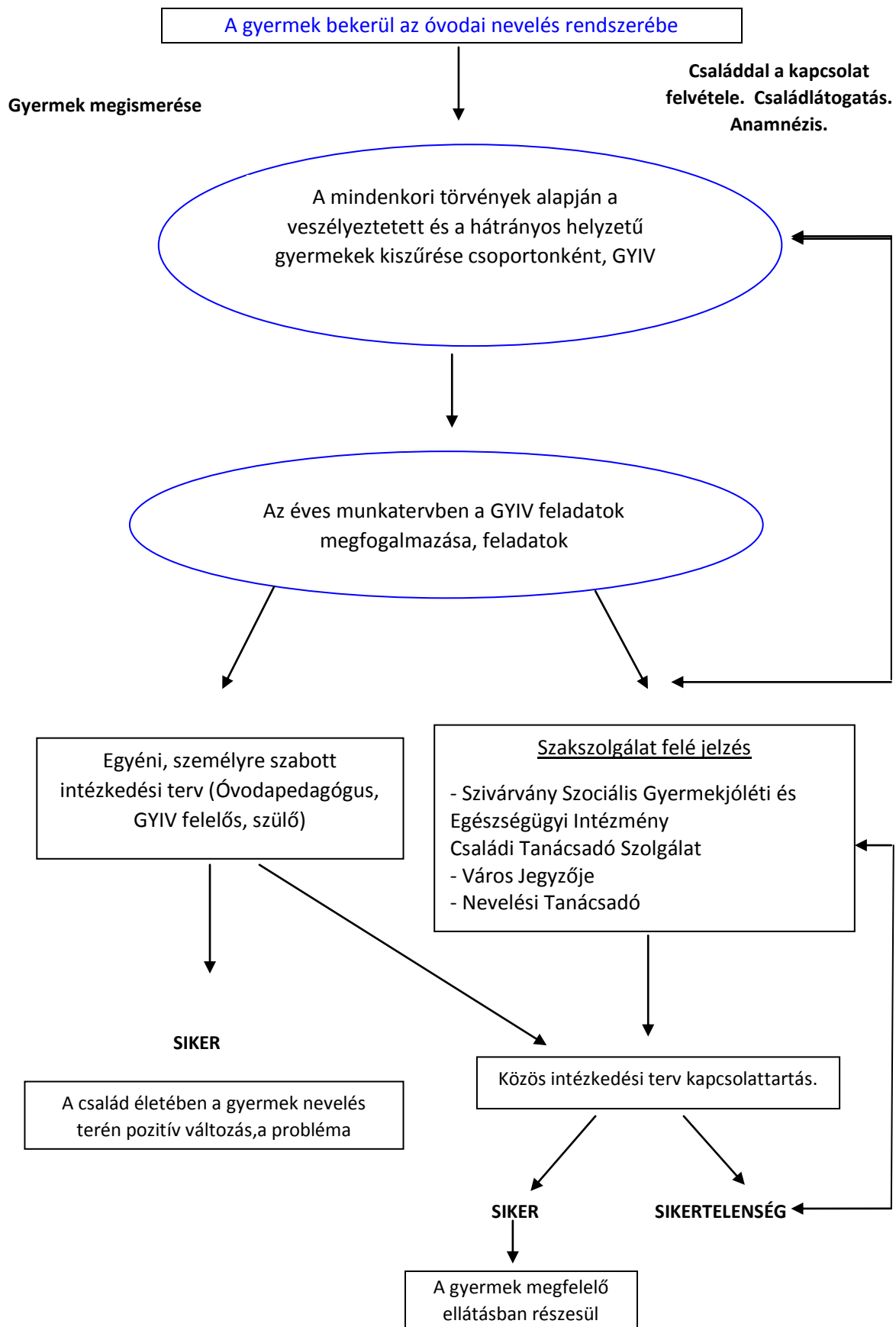
Melléletek

A melléklet tartalmazza az óvodai életet meghatározó folyamatszabályzásait és kiegészítő szakmai anyagokat a különböző tevékenységekhez:

1. Gyermekvédelem
2. Folyamatszabályozások
  - Befogadás
  - Öltözködés
  - Étkezés
  - Testápolási szokások
  - Pihenési folyamat
3. Tevékenységek ajánlott tartalmai
  - ének-zene tevékenység
  - környezetvédelem
  - matematikai tartalom
  - mozgás (testnevelés)
  - festés, rajzolás, kézimunka
4. Mérészköz
5. Felhasznált irodalom

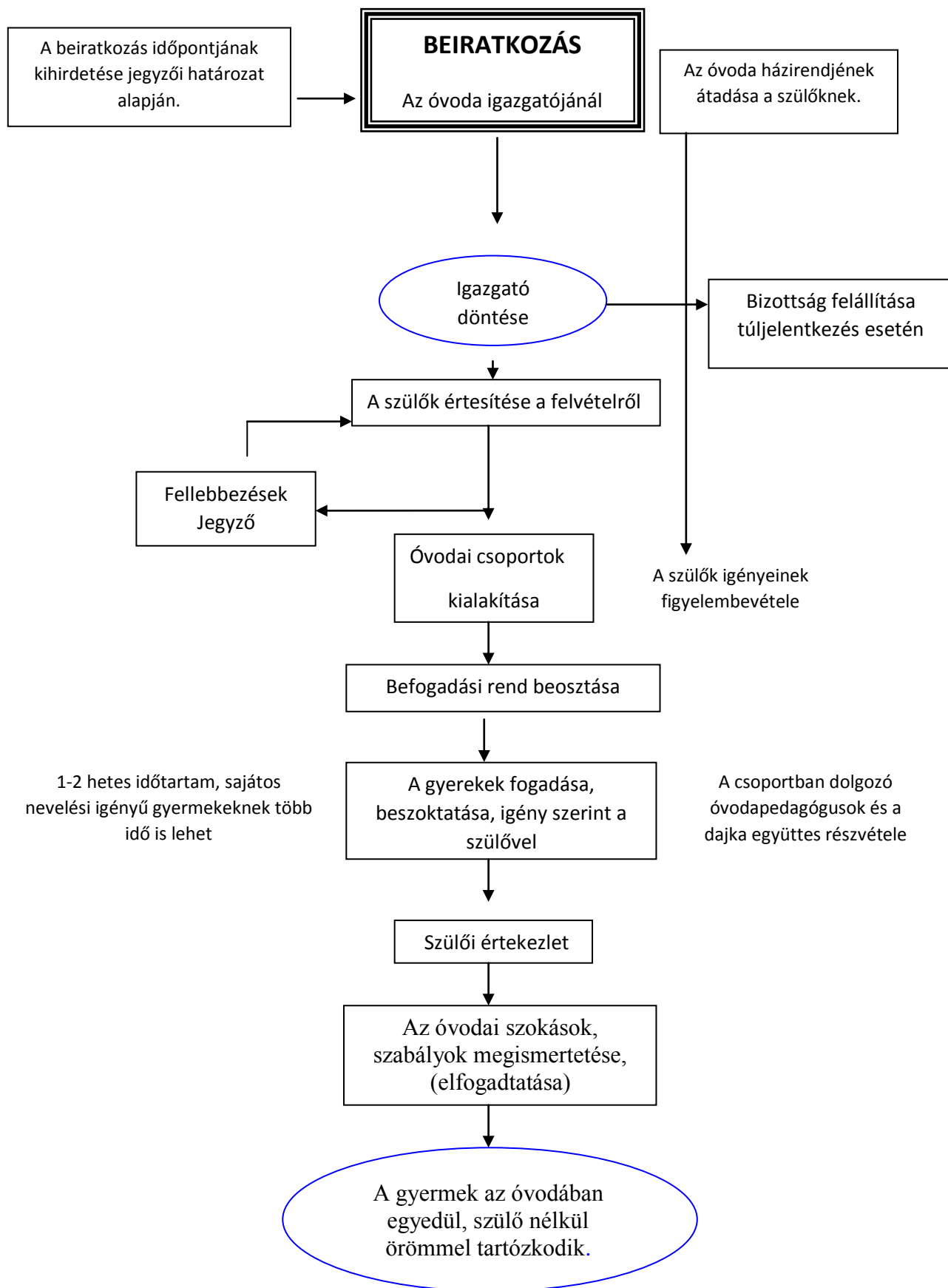
GYERMEKVÉDELEM

1. sz. melléklet

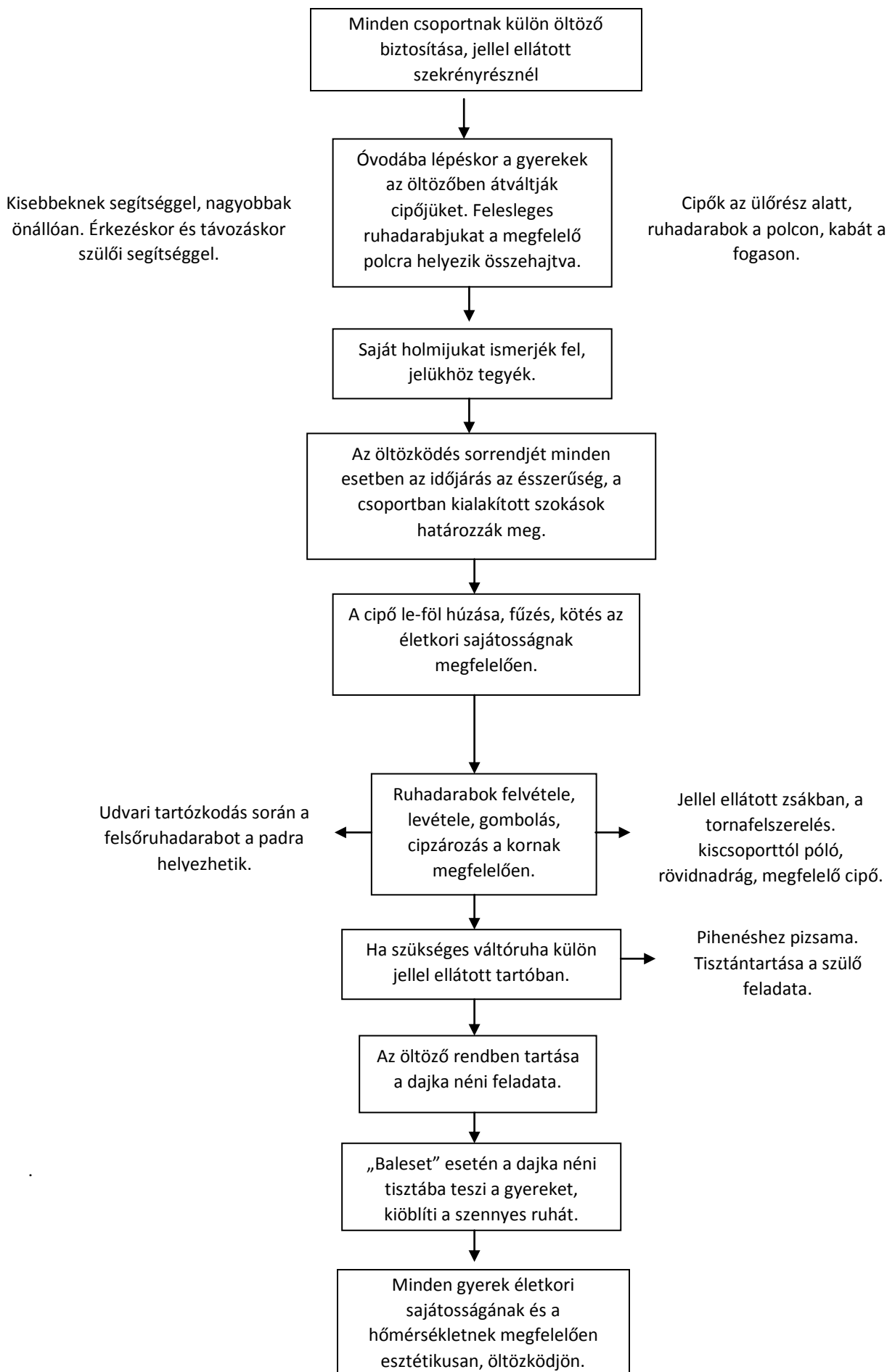

BEFOGADÁS

2. sz. melléklet

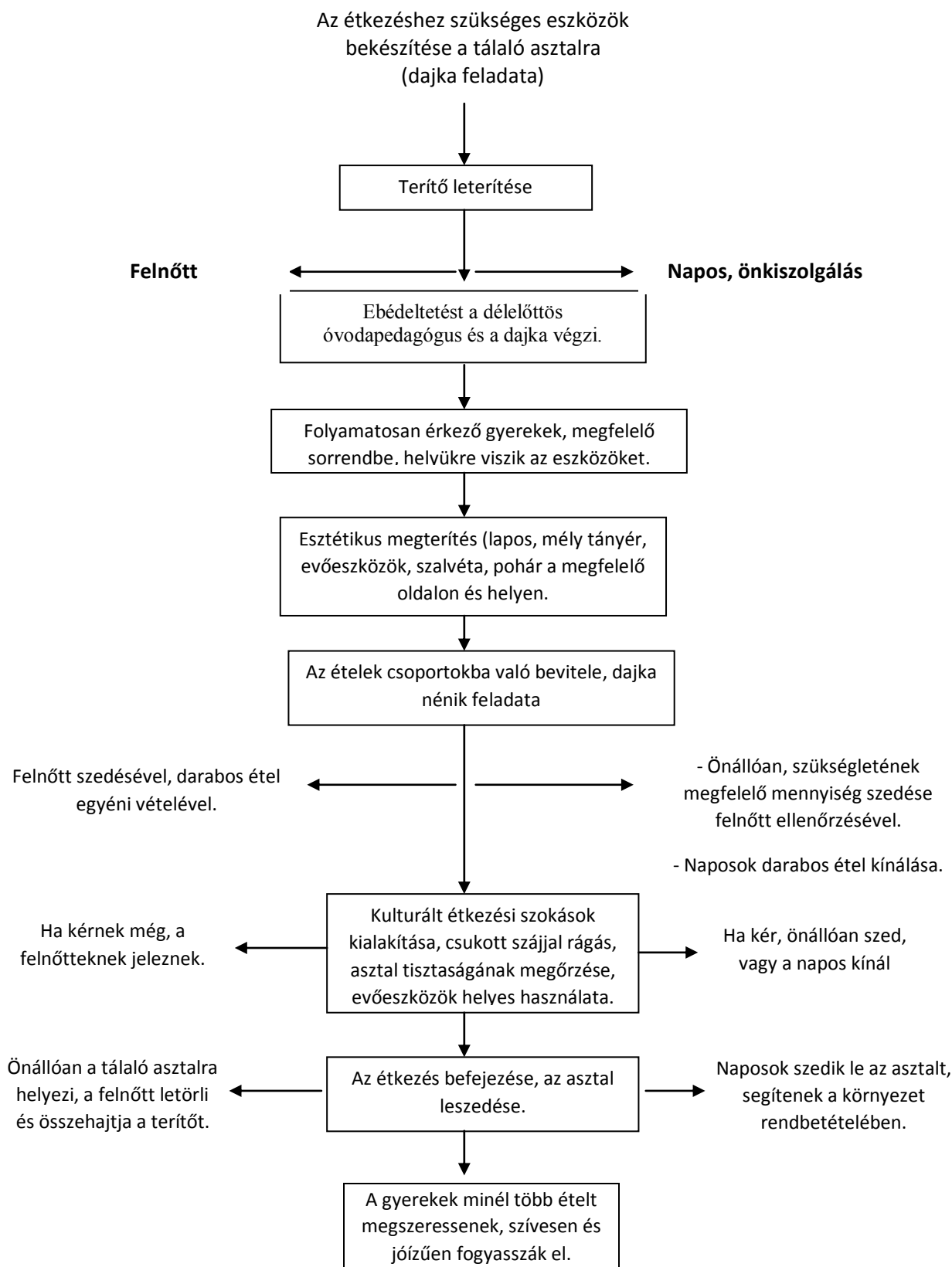

ÖLTÖZKÖDÉS

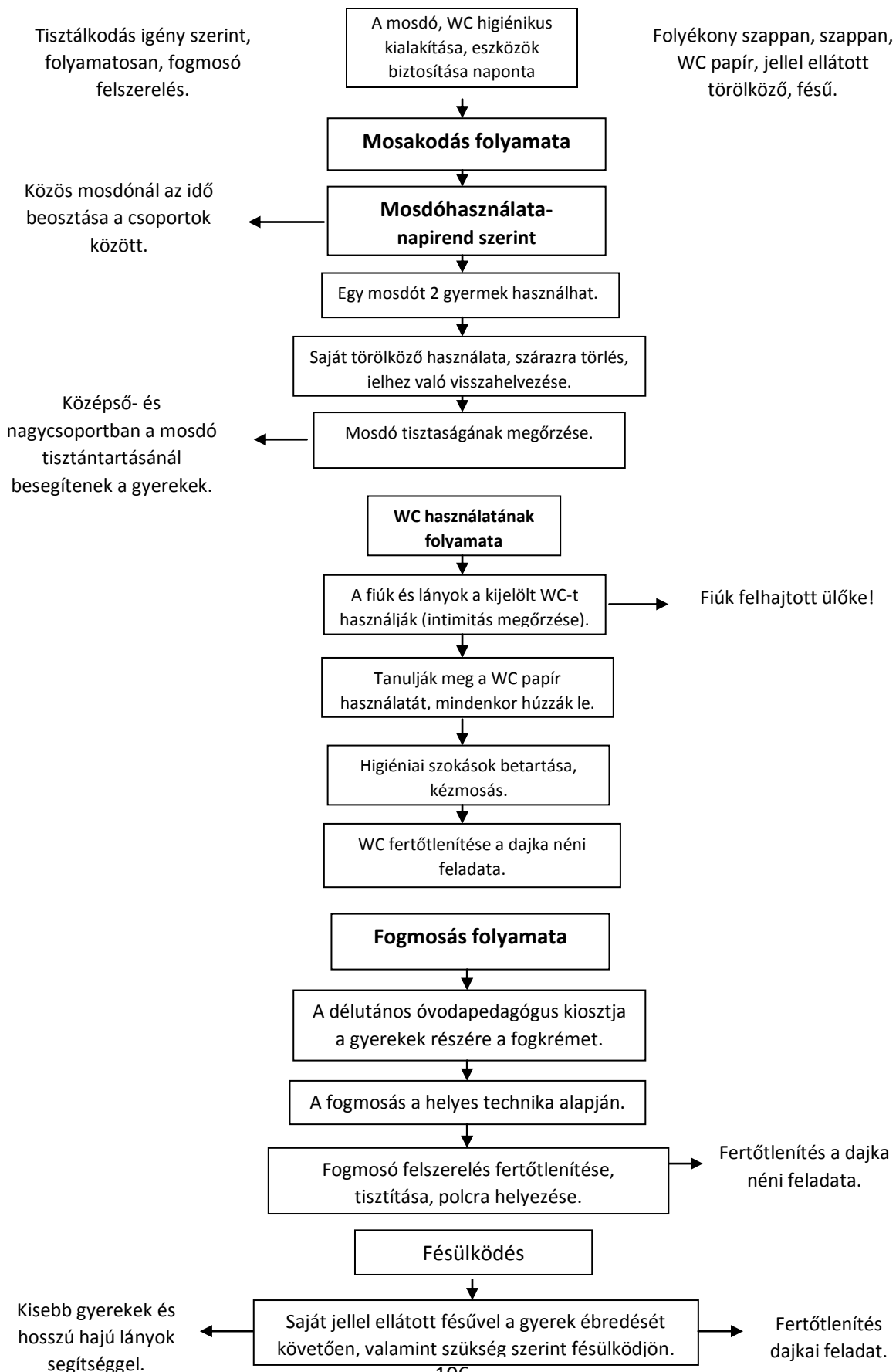

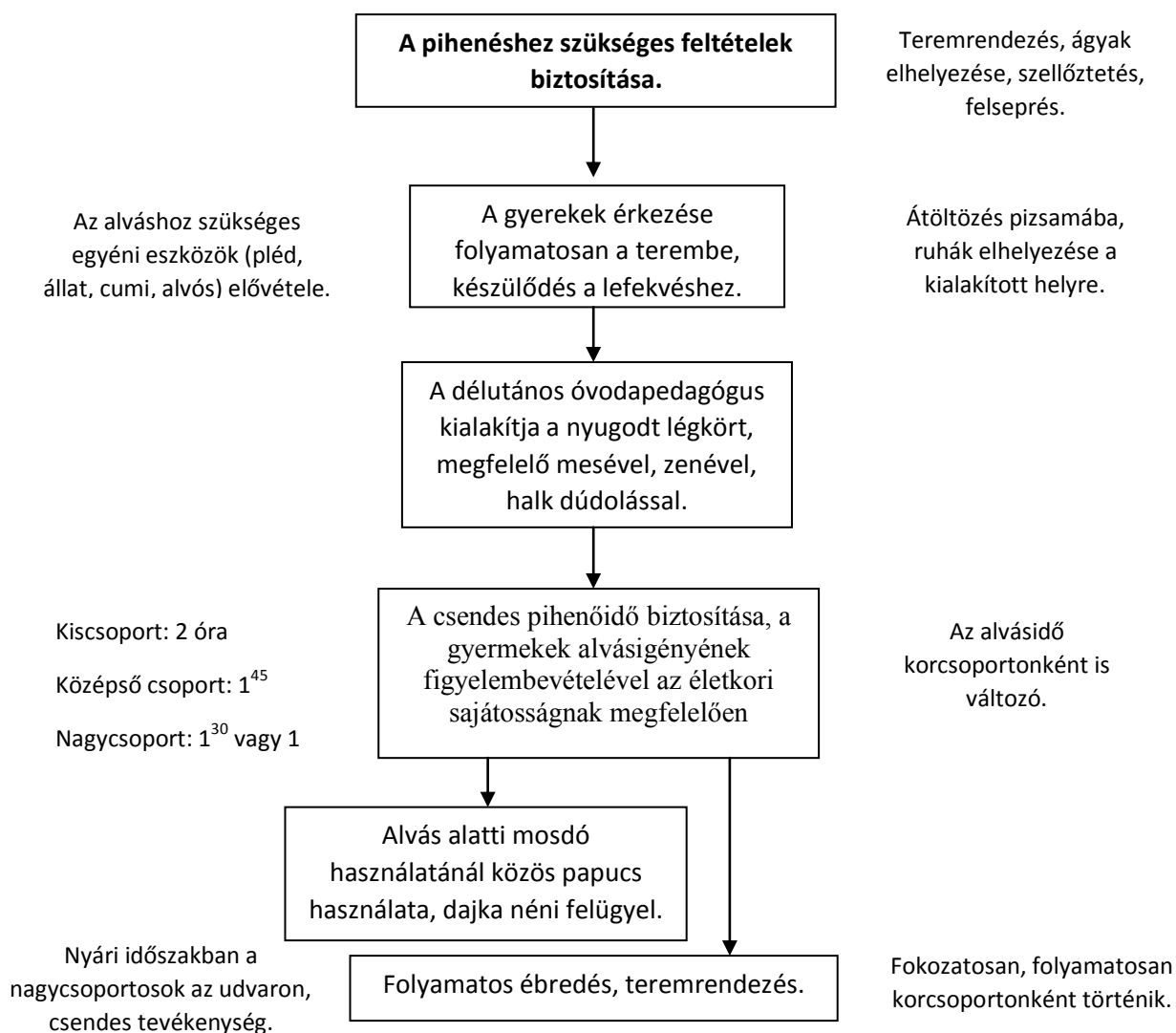
ÉTKEZÉS

TESTÁPOLÁSI SZOKÁSOK

PIHENÉSI FOLYAMAT

ÉNEK – ZENE TEVÉKENYSÉG KORCSOPORTONKÉNTI LEBONTÁSA

3. sz. melléklet

		3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Éneklési készség		Óvónő segítségével egyszerre, csoportosan kb. azonos magasságban.	Óvónő indításával önállóan, gyermek segítséggel, tisztán, együtt, jó szövegkiejtéssel.	Csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban. Dallam- és ritmusmotívumok visszaéneklése egyénileg is.
Hallásfejlesztés	Magas – mély reláció	Oktáv távolságot térben mutatják, kezdőhang magasságának váltását átveszik.	Oktáv és kvint távolságot térben mutatják, dal kezdőhangjának váltását átveszik, ismert egyszerű dallamokat térben mutatják.	Az ismert dallamokat térben mutatják (lassú tempóban), motívumok dallamvonalát mutatják.
	Halk és hangos különbsége	Felismerése beszéden, éneken, zörejen.	Halkan és hangosan beszélnek, énekelnek, tapsolnak; felismerik a különbséget.	Halk és hangos, gyors és lassú fogalompárok megismerése, együttgyakorlása.
	Dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése		Dúdolásról vagy hangszerről jól ismert dalokat szöveg nélkül felismerik.	Dallamfelismerés kezdő motívumról vagy belső motívumról.
	Dallambújtatás, belső hallás fejlesztése		Motívumok váltva (belső hallással) halkan, hangosan.	Dallambújtatás, rövidebb és hosszabb egységekkel.
	Motívum – visszhang	Egyszerű dallamfordulatot visszaénekelnek.		Motívum – visszaéneklés kitalált szöveggel, csoportosan és egyénileg folyamatosan.
	Hangszínek megfigyelése	2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, ütős hangszer hangszínét megkülönböztetik.	Egymás hangjának és finomabb zörejek felismerése, a természet, környezet zörejeinek megismerése.	Sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának felismerése kis eltéréssel, zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás.
	Zenehallgatás	Érdeklődve hallgatják az óvónő énekét.	Néhány percig tudnak figyelni az éneklésre, hangszerjátékra,	Hosszabb énekelt vagy hangszeren előadott dal

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			igénylik a dal újrhallgatását.	figyelmes hallgatása, érdeklődő élvezete.
	Egyenletes lüktetés	Egyenletes lüktetést érzik játékos mozdulatokkal.	Egyenletes lüktetés, járással és tappsal.	Egyenletes lüktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása.
Ritmusérzék fejlesztése	Ritmus		Dalok, mondókák ritmusának kiemelése.	Dalritmusok különbsége, kapcsolata, dalritmusok kiemelése, dallamfelismerés ritmusról.
	Tempókülönbségek: gyors – lassú	Egyszerű mozgással követik az óvónő énekének vagy hangszerjátékának tempóváltását.	Gyors és lassú beszéd, ének, mozgás: tempótartás képessége.	Gyors és lassú különbsége, gyakorlatban önálló irányítással is, tempótartás óvónő nélkül is.
	Mozgás, térforma	Játékos mozdulatok egyénileg az óvónővel, kis csoportokban együtt.	Teljes csoporttal együtt, egyöntetű mozgás, esztétikus játékfordulatok.	Esztétikus, együtemű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok.
	Ütőhangszerek	Egyszerű ritmushangszerek használata: dob, ritmusbot.	Dob, cintányér, háromszög, stb., maguk készítette „hangszerek” használata.	Dob, háromszög, cintányér, stb., egyéni, változatos használata dalokhoz alkalmazva.
	Zenei formaérzék	Egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolása.	Motívum hangsúlyának kiemelése, ritmus- és dallamvisszhang.	Motívumok hangsúlyainak kiemelése, taps, járás, játékos mozdulatok) ritmus- és dallamvisszhang.
	Zenei alkotókedv		Dallamfordulatok kitalálása motívumokkal.	Zenei kérdés – felelet kitalálása, mondókára dallamkitalálás, saját szöveg, mese énekelve.

Felnőttek által használt hangszerek: fém háromszög, furulya, xilofon, melodika, ritmusbot...

Gyermekek által használt hangszerek: dob, csörgődob, ritmusbot, nyeles csengő, fém háromszög, kasztanyetta, cintányér, száncsengő, rumbatök, 2 hangú hengerdob

Az ÉZÓ mondókagyűjteményének korcsoportonkénti ajánlása

3-4 évesek:

7. Áspis, kerekés...
10. Bíbici Panna...
12. Cini, cini muzsika...
13. Dirmeg, dörmög...
14. Ecc, pecc, kimehetsz...
23. Egy, kettő, három, négy...
28. Ez elment vadászni...
32. Gyerekek, gyerekek...
33. Gyí, te paci...
34. Hej, Gyula...
36. Hopp, hopp, katona...
47. Mese, mese mátká...
48. Nincs szebb madár...
52. Poros úton...
53. Sánta kutya...
58. Szita, szita, sűrű szita...

4-5 évesek:

1. Adjon Isten...
3. Apacuka, fundaluka...
5. Ángyom süttött rétest...
6. Azért varrták a csizmát...
8. Badacsonyi rózsafán...
17. Egyem, kettem...
25. Ence, Bence...
26. Erre kakas...
27. Essél eső essél...
29. Éni, péni, jupiténi...
30. Fáj a kutyámnak...
35. Hípp, hopp, haja hopp...
39. Jákobnak volt...
40. Két kis kakas...
41. Kicsi csupor, kis kacsó...
42. Kicsi kocsi, három csacsi
43. Kípp, kopp, kalapács...
44. Kiskertemben az ürge...
51. Réce, ruca...
55. Sárga rózsá, vadvirág...

5-6-7 évesek:

2. Angyal, kangyal..
4. Ántándó...
9. Bezere, bezere gombocska...
11. Cicuska, macuska..
15. Ecem, pecem, pompodaré...
16. Egy begy...
18. Egyedem, begyedem, dínomdánom...
19. Egyedem, begyedem, tengertánc...
20. Egyedem, begyedem, vaskampó...
21. Egyenlőre, két kettőre...
22. Ekeke, pekete, cukota pé...
24. Egyszer egy erdőben...
31. Fű, fű, fű...
37. Hüvelykujjam almafa...
38. Itt a köcsög...
45. Koma, koma, komálunk...
46. Madarak voltunk...
49. Ó, ó, ó...
50. Pí, pí, pí...
54. Sárga cukor, veres bor...
59. Úgy viruljanak...
60. Vilivári...

Az ÉZÓ dalanyagának korcsoportonkénti ajánlása:

3-4 évesek:

- 61. Cicuskám, kelj fel...
- 62. Cserebere fogadom...
- 63. Csiga-biga, told ki...
- 64. Én kis kertem...
- 65. Fussunk, szaladjunk...
- 71. Zsipp, zsupp...
- 73. Hinta palinta...
- 91. Katalinka szállj el...
- 107. Sétálunk, sétálunk...
- 111. Borsót főztem...
- 114. Fehér liliomszál...
- 115. Kis kacska fürdik...
- 120. Csip, csip, csóka...
- 126. Gyí, paci, paripa...
- 129. Lóg a lába...
- 133. Süti, süti pogácsát...
- 135. Szita, szita szolgáló...
- 197. Höc, höc, katona...
- 198. Kaszálj, Pista...
- 201. Kis, kis kígyó...
- 219. Süss ki, nap...

235. Télapó itt van...

266. Itt kopog...

4-5 évesek:

- 66. Keress, kopó...
- 69. Szólj síp, szólj...
- 74. Höc, höc, katona...
- 75. Húzz, húzz engemet...
- 83. Hold, hold...
- 86. Elvesztettem...

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

---

87. Eszterlánc...	185. Elaludt az álmos cica...
88. Hej, a sályi...	186. Erre csörög...
89. Hol jársz...	187. Erre kakas...
93. Ti csak esztek, isztok...	188. Fecskét látok...
94. Töröm, töröm a mákot...	194. Héja, héja vaslapát...
100. Koszorú...	199. Ki-be bárány...
109. Tekeredik a kígyó...	202. Lipem, lopom...
110. Ugráljunk...	203. Mackó, mackó...
112. Csett Pápára...	206. Siess, libám...
113. Felugrott a Sára...	207. Sírjunk, ríjunk...
119. Ácsorogjunk...	218. Jöjj, ki, napocska...
121 Csiga- biga, gyere ki...	236. Ültem ringó...
122. Csön, csön, gyűrű...	238. Én kicsike vagyok...
124. Fehér liliomszál...	245. Ezüstfenyő...
127. Kácsa, kácsa...	250. Járjunk táncot...
130. Mit játsszunk, lányok...	257. Rozmaringos...
132. Recse, recse...	263. Esik az eső...
142. Kendő, elejtő...	264. Hull a pelyhes...
157. Ég a gyertya, ég...	267. Jöttem karikán...
158. Érik a dinnye...	268. Kicsi vagyok én...
163. Ha én cica volnék...	270. Süss fel, Nap...
166. Kis kacska fürdik...	
172. Kőketánc...	
177. Most vizik...	
180. Süssünk, süssünk...	
183. Bújj, bújj, itt megyek...	

5-6-7 évesek

67. Ki játszik...	108. Sík, sík, sík...
70. Sári néni utazik...	116. Lopják az úr...
72. Ciróka maróka...	117. Vágok, vágok fát...
76. Gyertek haza...	118. Án-tán-témusz...
77. Kert alatt...	123. Dobi-dobi hátát...
78. Kör, kör...	125. Erzsébet asszony...
79. Tente baba...	128. Ki játszik körbe...
80. A Győri Györgynek...	131. Most jöttem Bécsből...
81. Éliás, Tóbiás...	134. Sika, sika...
82. Aki nem lép...	136. Egy meggy, meggy...
84. Egyél libám...	137. A kállói szőlőbe...
85. Egy üveg alma...	138. Hajlik a meggyfa...
90. Játsszunk, lányok...	139. Hej, vára, vára...
95. Ennek a kislánynak...	140. Kering az orsó...
96. Jön a róka...	141. Járom az új...
97. Kerekecske, dombocská...	143. Itt egy kis kosárba'...
98. Kiugrott a gombóc...	144. Úszik a kácsa...
99. Komatálat hoztam...	145. A pünkösdi rózsa...
101. Lányok ülnek...	146. Aludj, baba, aludjál...
102. Tüzet viszek...	147. Án, tán, tilítom...
104. Kiszáradt a diófa...	148. A sinai hegyeken...
105. Tormás ember...	148. Bársony ibolyácska...
106. Mért küldött...	150. Benn a bárány...
	151. Cirmos cica, haj...
	152. Bújj, bújj, zöld ág...
	153. Csicseri borsó...

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

---

154. Egyet termett...	192. Hej meszelő...
155. Egy, kettő, három...	193. Héja, héja...
156. Elhozta az isten...	195. Hogy a csibe...
159. Fehérvári kapitány...	196. Hosszúszárú galuska...
160. Fonákul van...	200. Kocsot, kocsit...
161. Gyí te, gyí te, hopp...	204. Most viszik...
162. Ha akarunk fonni...	205. Sánta róka...
164. Hej, pipám, paripám...	208. Szőjetek lányok...
165. Hej, szénája...	209. Túrót ettem...
167. Iglice, szívem...	210. Zíbor, zábor...
168. Ilyen cica mellett...	211. Itt is egy kis...
169. Ispiláng, ispiláng...	212. Aludj kicsi, aludjál...
170. Jertek, lányok...	213. Elvesztettem páromat...
171. Hopp, mókuska...	214. János úr készül...
173. Körtéfa...	215. Kis kece lányom...
174. Lánc, lánc, hosszú lánc...	216. Kajcsai róza...
175. Mély kútba tekintek...	217. Cin, cin, kiséger...
176. Mért küldött...	220. Tekereg a szél...
178. Nyisd ki, asszony...	221. Szól a nóta halkán...
179. Sötétes az erdő...	222. Zúg, dong...
181. Zöld paradicsom...	223. Csepp, csepp, csepereg...
182. Zörög az erdő...	224. Autó, vonat...
184. Csivirítem...	225. De jó a dió...
189. Gólya bácsi, gólya...	226. Dolgozni szaporán...
190. Gólya viszi a fiát...	227. Égi búzaszál...
191. Hagymás, hagymás...	228. Eresz alól...

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

---

229. Hegedül a kis egér...	261. A karácsony...
230. Jön a kocsí...	262. Elmúlt a rövid...
231. Megy a kocsí...	265. Gólya, gólya, gilice...
232. Reggeli harmat...	259. Örömnep ez...
233. Nagy az ég ablaka...	271. Pattanj, pajtás...
234. Suttog a fenyves...	272. Árkot ugrott...
237. A, a, a...	273. Egérke, fehérke.
239. Fehér karácsony...	274. hosszú az erdő...
240. Kösd fel, Örzse...	275. Szerű mellett...
241 Anyák napja...	276. Mackó brummog...
242. Báránkának...	277. Nád alól...
243. Borzas galagonya...	278. Akinek a szíve fáj...
244. Egy kis malac...	279. Járd, baba, járd...
246. Ezüstszánkót hajt...	280. Kellene szép kert...
247. Édesanyám szeret...	281. Tűzben fa parazsa...
248. Hóember, hóember...	282. Cseng-bong a nóta...
249. Ispiláng, ispiláng...	283. A kiskutya illeg...
251. Kedves óvodám...	284. Csip, csep, két csepp...
252. Kis egér...	285. Fűzzünk rózsát...
253. Mi szél hozott...	286. Háp, háp, háp...
254. Mi van ma...	287. Jön a tavasz...
255. Örülünk, vigadjunk...	288. Kicsi őz...
256. Rajta, rajta...	289. Országúton...
258. Száll a madár...	290. Három madár...
259. Tere-fere Tercsi...	291. Azt mondják...
260. Sándor napján...	293. Jön az ősz...

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

---

294. Kicsi üst...	310. Ha vihar jő...
295. Havas határon...	311. Hervad már...
296. Mondok egyet...	312. Hová mégy...
297. Nagy a hó...	313. Itt a farsang...
298. Pörccs pogácsa...	314. Kinyílt a rózsza...
299. Tarka kutya...	315. Kővön ül...
300. Van nékem egy...	316. Tó vize...
301. Volt nekem egy...	317. Orgona ága...
302. Vígan dalol...	318. Négy vándor...
303. Anyám, édesanyám...	319. Ősz szele...
304. Bidres, bodros bárány...	320. Sárkány paripán...
305. Brum, brum, Brúnó...	321. Télen, nyáron...
306. Cifra palota...	322. Megismerni a kanászt...
307. Csend ül a tájon...	
308. Csizmám kopogó...	
309. Engyem-bengyem...	

Komolyzenei ajánlás zenehallgatáshoz

Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című program

„Csak tiszta forrásból” című kiadványa alapján

Ősz és ünnepei:

Ravel : Jeux D'Eau. A víz játéka (A zenén keresztül megfigyelhető a vízcseppek ragyogása.) 6:01'

Rossini : Macskakvartett (A zenei humor bemutatása) 4:00'

Udvardi László: Egérbál – kórusmű (Zenei játék a hangzókkal) 1:38'

Ránki György: Reggeli torna- kórusmű (Egyenletes lüktetés megéreztetéséhez) 1:45'

Liszt Ferenc: Erdőszongás „, A falevelek tánca „, 4:00'

Saint-Saens: Állatok farsangja 7. tétel: Akvárium (Halak mozgásának megfigyelése) 2:31'

Debussy: Arabesque (A halak mozgását asszociálhatjuk a zene hatására) 4:00'

Debussy: Syrinx (A költöző madarak megfigyeléséhez) 2:13'

E. Satie: Gymnopédie No. 1. (Esős idő, esőcseppek kopogása) 3:23'

J. Strauss: Radecky induló (Egyenletes, szép járáshoz, lovaglás imitációjához)

J. Massenet: Meditáció (novemberi szomorkás hegedűszó) 4:03'

Albinoni: Adagio (hasonlóan az előzőhöz) 5:48'

Orff: Tapsrondó (Különleges zenekari élmény)

Olasz lírikus dal (A három tenor előadásában) 3:20'

Hassler: Őszi fák (Felnőtt kórusmuzsika az ősz hangulatában) 2:30'

Prokofjev: Péter és a farkas 45:00'

Mozart: Varázsfuvola – Papageno áriája (A szép kiejtés, a hangzókkal való játék megfigyelése) 3:30'

Mozart: Varázsfuvola – Sarastro áriája (A legmélyebb férfihang megfigyelése)

Mozart: Varázsfuvola – Éjkirálynő áriája (Az üveghangok bemutatása)

Beethoven: VII. szimfónia (Ismerkedés a zenekarral, hangszerekkel, a halk és hangos játék megfigyelése.)

Finn népdalok, gyermekdalok (A kórusmuzsika megkedveltetése)

Grieg: Per Gynt 4. tétel (A brémai muzsikusok című meséhez - az állatok esetlen mozgása) 2:31'

Paganini - Liszt : La campanella (Csepereg az eső – asszociáció)

Vivaldi: Ősz (hangulatfestéshez)

Tél és ünnepei:

Carmen a jégen: Katonák tánca Jégrevü (Esztétikus mozgás megfigyelése) 3:22'

Carmen a jégen: Levél az édesanyjától – jégrevü (mint az előzőnél)

Mozart: Varázsfuvola – Bűvös csengettyű. (Készülődés a karácsonyra) 2:30'

Mozart: B-dúr vonósnégyes (hegedű, brácsa, cselló)

Thompson: Alleluja (Karácsonyi hangulati előkészítés)

Vivaldi: Tél 1. tétel (Lovas szán csilingel a havon)

Vivaldi: Tél Largo 2. (hangulatfestéshez) 5:54'

Kodály Zoltán: Hány János szvit – Bécsi harangjáték. (Karácsonyi készülődés) 2:03'

Grieg: Per Gynt 3. tétel – Anitra's dance (Farsangi készülődéshez – fergeteges tánc) 3:25'

Debussy: A Faun délutánja (Penault: A tündér c. meséhez) 10:37'

Kodály Zoltán: Esti dal (A pásztorok életének megismertetése után nagyon szép, lezáró zene lehet)

Esterházy: Ó, alkotó lélek, jöjj el! (Ünnepi hangulat megteremtése)

Schubert: Ave Maria – tenor (karácsonyi hangulat)

Régi magyar táncok (Korabeli ruhák, farsang)

Csajkovszkij: Diótörő (Hópelyhek tánca) 1:53'

Csajkovszkij: Diótörő (Mesebalett eredeti zenével)

Orff: Carmina Burana 1. tétel (Ütőhangszerek megfigyeltetése – farsangi időszakra) 2:45'

Debussy: Children's Corner Paprikajancsi (Farsangi bohóc készítéséhez) 2:37'

J. Strauss: Tritsch-Tratsch polka (Farsangi vidámság kifejezése) 2:39'

Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás (A tánc és a zene együttes szépségének megfigyelése)3:25'

Mozart: Török induló (farsangi készülődéshez) 3:12'

Tavaszi és ünnepi:

Farkas Ferenc: Régi magyar táncok (cseballó és cselló hangjának megismertetése)

Halmos Gábor: Jubilate Deo – Vegyeskar (Húsvét előtti ünnepi hangulat előkészítése)

Karai József: Égi vasút – Gyermekkkórus

Rossa László: Ma come bali bella...- Gyermekkkórus (Tavaszi vidámság megéreztetése)

Rameau: A tyúk. (A cseballó játék élethűen utánozza a tyúk kotkodácsolását – baromfiudvar)

Régi magyar táncok – furulyazenekar – Korabeli hangulat keltése

Vitali: G- dúr partita (Húsvéti hangulatkeltés)

Friderici: Ladilom – kórusmuzsika – Tavaszi dal

Handel: Vízi zene 3:15'

Vivaldi: Tavasz – Largo (Tavaszi hangulat, ébredő természet) 3:30'

Mozart: F-dúr Divertimento – Andante

Mozart: Kis éji zene I. tétel – szerenádmuzsika (A szerenád jelentésének megismertetése)

Chopin: Forradalmi etüd (Március tizenötödikei hangulat)

Smetana: Moldva – hangulatkeltéshez 4:17'

Schubert: Pisztráng – hangulatkeltéshez 7:24'

Nyári és ünnepi:

Mendelssohn: Szentivánéji álom – nászinduló

Orff: Tapsrondó

Oly jó a nyár – kórusmű

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei

I. Séta (Promenád) 2:00'

II. Ódon várkastély (Szomorú, titkokkal teli vár pl. a Didergő király c. meséhez)

IV. Kiscsibék tánca a tojásban (Baromfiudvar témakörhöz élmény-kiegészítésként)

VI. A kijevei nagykapu (Méltóságteljes bevonulás – a királyos mesékhez)

Ajánlás a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakításához.

Cél:

A mindennapi életben való környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés.

1. Föld védelme

A gyermekek a természet védelmét közvetlenül gyakorolják, közösen éljék meg.

- Közvetlen környezetünket tisztán, rendben tartjuk.
- Nem dobáljuk el a szemetet.
- Segítünk a nagytakarításban az óvoda udvarán.
- Megismerjük, megfigyeljük közvetlen környezetünk növényeit.
- Rácsodálkozunk a növények szépségére. A „mi fánk” évszakonkénti változását figyelemmel kísérjük.
- Gondozzuk a virágos-és veteményes kertünket.
- Palántákat, hagymákat, gumókat ültetünk és magokat vetünk.
- Gondoskodunk növényeink folyamatos öntözéséről.
- Nem szakítjuk le a virágokat, nem tördeljük le a fák ágait.

A gyermekek ismerjék meg közvetlen környezetük állatait, aktívan vegyenek részt azok védelmében.

- Nem tapossuk szét, nem gyűjtögetjük a bogarakat, lepkéket, békákat.
- A madarak védelmére madáretetőt, madáritatót helyezünk ki.
- Gondoskodunk a madarak folyamatos téli etetéséről.
- Közösen gondozzuk az akvárium lakóit.

2. Levegő védelme

Szeretnénk, ha gyermekeink a szabad levegőn kellő mértékben elfáradnának, a vérükben kicserélődne a széndioxid, ami igazi felfrissülést jelent.

- A csoportszoba átszellőztetésekor is hangsúlyozzuk, hogy tiszta levegőt engedünk be.
- A gyerekek segítsenek a felnőtteknek a polcok és növények portalanításában, hogy minél kevesebb por kerüljön a levegőbe.
- A portalanítás érdekében az udvart is fellocsoljuk.
- Célunk, minél több zöld terület kialakítása a portmentesség érdekében.
- Kirándulásainkat minél többször erdős, fás területre szervezzük, ahol felfedezzük az erdő illatát.

3. Víz védelme

Vízzel való takarékoság, vízszennyezés mértékének csökkentése.

A gyermekek nagyon szeretik a vízzel kapcsolatos tevékenységeket. A sokféle, vízzel való játékos tapasztalat, vizsgálódás során érthetővé válik számukra a vízvédelem és takarékoság fontossága.

- A folyók, patakok, tavak, vizek és azok élővilágának megismerése és védelme. Minél többször látogassunk el a Zagyvához.
- Figyeljünk arra, hogy kézmosás, fogmosás közben se folyjon a víz fölöslegesen.
- A kézmosó szappanból csak annyit használjunk, amennyi a tisztasághoz szükséges.
- Jelezzük, ha csöpögő, hibás csapokat találunk.
- Étkezések után a kancsóban megmaradt tiszta vizet öntözéshez használjuk.
- A bejárat előtti lábtörlő használatára neveljük a gyermekeket, hogy minél kevesebb vizet kelljen használni a felmosáshoz.

4. Hulladékképződés megelőzése.

- A papírt külön gyűjtjük és elvisszük a szelektív hulladékgyűjtőbe.
- A gyermekeknek tartós anyagokból készült játékokat vásárolunk, melyekkel több évig játszhatnak.
- A kerti hulladékokat is felhasználjuk az udvari játékban.
- A fonalat, textil hulladékot barkácsoláshoz használjuk.
- Ne használjunk egyszer használatos poharakat, evőeszközöket.

5. Energiatakarékosság.

- Az energiával, vízzel takarékoskodunk.
- Szellőztessünk intenzíven, de röviden.

6. Táj és település védelme.

- Megismertetjük városunk helytörténeti, építészeti értékeit, erősítjük a lokálpatriotizmust.
- Megismertetjük a lakóhelyünk közelében található természeti értékeket.
- Megismertetjük népi hagyományainkat, népszokásainkat.

Az irodalmi, zenei, képzőművészeti alkotások segítik a környezet szépségének és problémáinak megértését, mely egész életre kiható nyomot hagy a gyermekben.

MATEMATIKAI TARTALMAK ÉS TEVÉKENYSÉGEK

TÉMA	3-4 évesek
1/ Bevezetés a matematikába 2/ A fejlesztés formái lehetnek 3/ Feldolgozható témák	Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozásának segítése, a matematikai szemlélet megalapozása. - utánzásos, minta – modellkövető - spontán, játékos, tapasztalatszerző - az óvónő által irányított, megfigyelésre épülő - gyermeki kérdésekre adott magyarázatok Halmazalkotások különböző tevékenységek által: játék, séta, udvari élet - válogatás tulajdonság szerint (szín, forma, hosszúság), tulajdonságok megnevezése, megkülönböztetése - mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több, kevesebb) - síkformák megfigyelése – óvónői segítséggel körberajzolás - számfogalom megalapozása (pl. mutasd meg az ujjadon hány éves vagy?), (tegyél ide egy tányért!, stb.) rakosgatás, mozgás, játszás során - vonalak megfigyeltetése (egyenes, görbe, kerítés, napocska) - építés térben, ismerkedés a térbeli viszonyokkal

MATEMATIKAI TARTALMAK ÉS TEVÉKENYSÉGEK

TÉMA	4-5 évesek	5-6-7 évesek
<p>1/ Halmazalkotások</p> <ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése számlálás nélkül - halmazok számosságának megállapítása becsléssel - halmazok számosságának megállapítása számlálással - halmazok összemérése párosítással - halmazok elemeinek szétválogatása, bontás részhalmazokra 	<ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése összehasonlítással: minőségi eltérések alapján szétválogatás (pl. kisebb, nagyobb, hosszabb, stb.) - tulajdonság szerint: szín, forma, azonosság, különbözőség - tulajdonságok szerinti becslés: több, kevesebb, sok-kevés-semmi - számlálás 4-7-es számkörben - párok képzése: több, kevesebb - bontás kétféle megadott szempont szerint (szín, forma, alak) 	<ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése összehasonlítással, szétválogatással, tulajdonság, megadott szempont szerint (keskenyebb-szélesebb, hosszabb..., forma, szín, térbeli kiterjedés) - kevésbé eltérő tulajdonságok szerinti becslés: sok-kevés, több-kevesebb - számlálás 5-10-es számkörben - párok képzése, több-kevesebb, ugyanannyi - bontás többféle megadott illetve saját szempont szerint

<ul style="list-style-type: none"> - műveletek halmazokkal - ítéletek - halmazok elemeinek sorba rendezése <p>2/ Elemek sorba rendezése</p> <ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése számlálás nélkül 	<ul style="list-style-type: none"> - hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel 4-7-es számkör - irányított összehasonlítások, a különbözőségeket emeljük ki pl. mi változott meg? - sorba rendezés mérhető tulajdonság szerint (pl. magasság, súly) - sorba rendezés után a tárgyak helyét sorszámokkal megnevezzük 	<ul style="list-style-type: none"> - hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel 10-es számkörben, összeadás, kivonás játékok - saját szempont szerint ítélet (több, kevesebb...) - sorba rendezés – számlépcső (egy elemű halmaz, két elemű...) számosság szerint - kombinatorika – sokféle szempontból történő elemzés, sorba rendezés (pl. síkidom) - sorszámok megnevezése után, problémahelyzetek létrehozása (pl. hányadik vagy te a sorban?)
<p>3/ Kis számok összkép alapján</p> <p>4/ Mérések különböző egységekkel</p> <p>Becslések – mérések</p> <ul style="list-style-type: none"> - felület - térfogat 	<ul style="list-style-type: none"> - 1-2-3 – számkép pl. ablakos házak - Számcsoportokban gondolkodás (pl. négylyukú gomb) - különféle mérések becsléssel, pl. felület - minőségi eltérések megfigyeltetése: hosszabb-rövidebb, keskenyebb-szélesebb, 	<ul style="list-style-type: none"> - kockajátékok, dominók - számkép alapján a szám megnevezése <p>Mérések – konkrét mérőeszközökkel</p> <ul style="list-style-type: none"> - területmérés - űrtartalom - súly

<ul style="list-style-type: none"> - tömeg - hosszúság - magasság - űrmérték <p>5/ Geometriai tapasztalatszerzések</p> <ul style="list-style-type: none"> - építések, alkotások szabadon és másolással - tevékenységek tükörrel, szimmetria - tájékozódás térben - tájékozódás síkban - geometriai alakzatok: kör, téglalap, négyzet, háromszög 	<p>stb.</p> <ul style="list-style-type: none"> - építőjátékok szabadon, utánzás által - építési technikák bemutatásával - mozdulatok tükör előtt, tükörjáték nagymozgással - cselekvésszintű tájékozódás, többszöri átéléssel testhelyezethez való viszonyulás - zárt és nyitott alakzatok megfigyelése tevékenység közben - formakirakás, formafelismerés – körberajzolás 	<ul style="list-style-type: none"> - körmérések (hányan érjük át?) (mérőeszköz mindig azonos) - építőjátékok, építések szabadon, másolással, <i>megadott szempont szerint</i> - barkácsolás - óriás elemek az építőjátékban pl. szék, asztal - épületek szabályosságának, szabálytalanságának megállapítása - szimmetria-tükrös játék térben-síkban - a felfedezett térbeli viszonyok verbális kifejezéssel kísérve (alá, fölé, mögé) - relációs szókincs - labirintusok, vonalak megfigyeltetése – egyenes, görbe, ferde vonalak - áthúzás, beszínezés, körberajzolás - formamásolás: szögek, négyszögek, kör, téglalap - rácsok, hálók - logikai készlet
---	--	---

TESTNEVELÉS

3-4 évesek

Sorszám	BEMELEGÍTŐ JÁTEK	GIMNASZTIKA	FŐGYAKORLAT	LEVEZETŐ JÁTEK
1.	<p><i>Alapjátékok:</i> „Áll a szőnyegre..., Ül a parkettára, stb” Guggolj, hasalj, hátadra</p>	<p>Szabad gyakorlatok Játékos utánzó gyakorlatok, esetleg történetbe ágyazva</p>	<p>1/ <u>Mászás</u> változatai – (talajon, kutya, macska, stb.) 2/ <u>Nagymozgások fejlesztése</u> – (mozgásos gyakorlatokkal, mondókákkal)</p>	<p>Cicás! - Minden gyerek térden és tenyéren mászik a talajon. Cica mama hívására óvó nénihez jönnek!</p>
2.	<p>„Állj a szőnyegre”</p>	<p>Szabad gyakorlatok Kis történet eljátszása</p>	<p>1/ <u>Csúszás</u> talajon, textilen előre 2/ <u>Testséma fejlesztés</u>: mondókával, játékkal, nagy tükörrel</p>	<p>Csigás! - Csúszás hason. Mindenki csiga. <u>Jelre</u> jön a madár és összegömbölyödve elbújás.</p>
3.	<p>„Körhinta”</p>	<p>Körkötél</p>	<p>1/ <u>Mászás – csúszás</u> változatai, összekapcsolása 2/ <u>Kéztámaszok</u> talajon 3/ <u>Nagymozgás- és testséma fejlesztés</u></p>	<p>Autós! Csak <u>pirossal</u> jelezzünk.</p>
4.	<p>„Körhinta”</p>	<p>Körkötél</p>	<p>1/ <u>Mászás – csúszás</u> padon és talajon 2/ <u>Kéztámaszok</u> 3/ <u>Testséma fejlesztése, testfogalom kialakítása, nagymozgás fejlesztése</u></p>	<p>Fecskék a dróton...</p>

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

5.	„Baglyos”	Szabad gyakorlatok Utánzó gyakorlatok játékba, mesékbe	1/ <u>Kúszás</u> talajon, sávokban, irányokat megadva 2/ <u>Testséma fejlesztése, testfogalom kialakítása, nagymozgás fejlesztése</u>	Mágneses – babzsákkal
6.	Hullámvasút	Körkötél	1/ <u>Kúszás, csúszás, mászás</u> előre, talajon, padon és sávokban. 2/ <u>Nagymozgások fejlesztése, stb.</u>	Repülők
7.	Mágneses!	Babzsák gyakorlatok	1/ <u>Futások, – csak játékban!</u> Közepes és belegyorsuló 2/ <u>A testséma személyes zónájának kialakítása</u>	Cicamamás Házas fogó – a legegyszerűbb szerepes fogójáték
8.	Mágneses – jelre megérinti a megnevezett testrészt	Pad gyakorlatok	1/ <u>Egyensúlygyakorlatok</u> , padon, kötelek között, kijelölt szereken. 2/ <u>A testséma személyes zónájának kialakítása</u> pl.: kötelek között, pad fölött	Autós
9.	Fecskék a dróton	Kezdő gyakorlatok	1/ <u>Kúszás, csúszás, mászás</u> előre, talajon, padon, akadályok építésével, tárgyak kerülése. 2/ <u>Testséma fejlesztése</u>	Cicamamás
10.	Méhecskés	Karika gyakorlatok egyszerű változata	<u>Ugrás – távol</u> (játék!) – ugrás helyben, páros lábon,	Nyuszik!

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			– ugrás jelekre pl.: karika, tappancs, leragasztott csíkok átugrása	Róka – bábbal
11.	Autós	Szabad gyakorlatok	<u>Ugrások</u> – (magas) páros lábon felfelé kb. 10cm – tárgyak páros lábon átugrása pl.: babzsák, maroklabda kupac, stb.	Békák – ugrások (kelepeléssel jelzés!)
12.	Cicamamás	Kezdő gyakorlatok	<u>Dobások</u> (maroklabdával, babzsákkal, stb.) – kétkezes dobások <u>felfelé</u>	Baglyos
13.	Repülő	Babzsákkal	<u>Dobások</u> (maroklabdával, babzsákkal, stb.) – kétkezes dobások célba pl.: pad mögé, tölcsérbe	Kotlós és a csibék
14.	Egér, egér ki a házból... Cica az egérlyuk előtt	Babzsákkal	<u>Labdagurítás</u> – járásban babzsák csúsztatása előre szabadon feladat adásával a láb mellett egyik, vagy másik oldalon, váltakozva	Szobrász

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

15.	Kigurítás	Labdagyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> <ul style="list-style-type: none"> – járásban a láb mellett labdával pl.: változatos feladatokkal – akadályok között vezetve a talajon 	Fecskék a dróton
16.	Mágneses	Labdagyakorlatok	<u>Labdagurítás kézzel (előre)</u> pl.: egymásnak, karikán át, padok közé, a láb mellett járásban és célba gurítás	Cicamamás
17.	Egér, egér...	Babzsák gyakorlatok	<u>Labdagurítás lábbal, babzsákkal</u> <ul style="list-style-type: none"> – babzsákhoz vezetve, – maroklabdát vezetve előre szaladva szabadon – akadályok között vezetve – célba vezetés stb. 	Szobrász
18.	Autós	Labdagyakorlatok	Labdagurítás lábbal: labdával <ul style="list-style-type: none"> – vezetve lábbal szabadon – haladva előre, akadályok között, megadott sávokban – ki gurítja messzebbre? 	Körhinta
19.	Kotlós és a csibék	Pad gyakorlatok	<u>Egyensúlygyakorlatok, Mászás</u>	Cicamamás

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

20.	Repülők	Karika gyakorlatok	<u>Csúszás – kúszás</u>	Királynő udvarháza (karikás játék)
21.	Egér, egér...	Karika gyakorlatok	<u>Futások, csúszás-mászás</u> A rendelkezésre álló udvari eszközök felhasználásával) Udvaron a szabadban! Futások: 2 perc futás	Királynő udvarháza
22.	Cicamamás	Szabad gyakorlatok	<u>Mélyugrás, Csúszás-mászás</u> (a rendelkezésre álló udvari eszközök felhasználásával) Udvaron a szabadban! <u>Futások</u> : 2 perc futás	Futás
23.	Repülős	Szabad gyakorlatok	<u>Futások, Mászás</u> A rendelkezésre álló udvari eszközök felhasználásával) Udvaron a szabadban!	Cicamamás

TESTNEVELÉS

4-5 évesek

Sorszám	BEMELEGÍTŐ JÁTÉK	GIMNASZTIKA	FŐGYAKORLAT	LEVEZETŐ JÁTÉK
1.	„Kigurítás”	Szabad gyakorlatok	<u>Mászás:</u> – széltében elhelyezett padon, zsámolyon, akadályokon – rézsútos padon <u>Csúszás:</u> – előre, hátra (talajon, padon)	„Fecskék a drótra!”
2.	Autós (piros, sárga, zöld)	Babzsák gyakorlatok	<u>Csúszás, Kúszás, Mászás</u> – mászás széltében elhelyezett padon – akadályokon, pók, rák mászás – rézsútos padon – kúszás átbújásokkal	Szobrász „készüljetek szobrocskáim”
3.	Kigurítás	Kendő	<u>Egyensúlygyakorlatok</u> – padon, felfordított padon	Kutyaház

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> – létrafokok között – létra fokain <p><u>Mélyugrás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – pad gyakorlatok befejezéseként 	
4.	Sapkafogó (sima fogó, nem körbefut!)	Pad gyakorlatok	<p><u>Egyensúlygyakorlatok</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – létra fokain fektetve – padon és rézsútos padon egyensúlyozva <p><u>Mászás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rézsútos padon <p><u>Gyertyaugrás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – egyensúlygyakorlatok befejezéseképpen 	„Fecskék a drótra!”
5.	Kutyaház	Szalag gyakorlatok	<p><u>Talajtorna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – gurulás a test hossz tengelye körül – babzsákkal vagy maroklabdával a kézben <p><u>Kéztámaszok</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – támasz padon, szereken – guggoló támaszból ugrás hátra 	Sapkafogó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

<p>6.</p>	<p>Sapkafogó (nem körbe fut!)</p>	<p>Bot gyakorlatok</p>	<p><u>Függések</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – nyújtott függés előkészítése – a lábtámasz megszüntetése → függés <p><u>Csúszás</u></p> <p><u>Mászás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – bordásfalra, jelzés megérintésével, vagy szalaghordással 	<p>Kutyaház</p>
<p>7.</p>	<p>Terpeszfogó – akit megérint, terpeszbe áll és magastartásba tartja a karját</p>	<p>Bot gyakorlatok</p>	<p><u>Függés</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – nyújtott függés, hátsó függésben <p><u>Kéztámaszok</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – talajon guggoló támaszból ugrás hátra – mellső fekvőtámaszban váltott karemeléssel (kutyafutás, tevejárás, kiscsikó, sánta róka) 	<p>Szobrász</p> <p>„Szépüljetek...”</p>

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

<p>8.</p>	<p>„Tűz, víz!” – csak 2 feladat</p>	<p>Karika gyakorlatok</p>	<p><u>Nyusziugrás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – talajon játék közben. A helyes mozdulatsor elsajátítása és gyakorlása <p><u>Kéztámaszok</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – mély fekvőtámasz gyakorlása, (támasz a talajon, lábak a szeren, pad, zsámoly, bordásfal, stb.) 	<p>Mókus, mókus... (karika elvétellel)</p>
<p>9.</p>	<p>Matróz bácsi mondja meg! pl.: kis lépéssel</p>	<p>Babzsák gyakorlatok</p>	<p><u>Zsugorkanyarulati átugrás gyakorlása, előkészítő gyakorlatai</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – mászás talajon (talpon és tenyéren) – kutya futás és kisebb akadályok fölötti átugrással 1X vagy többször is <p><u>Futások:</u> tárgyak és személyek megkerülésével, különböző feladatok beiktatásával (pl.: sarok, térd, előre, hátra, oldalazó)</p>	<p>„Tűz, víz!”</p>

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

10.	Egyszerű páros fogó!	Páros gyakorlatok	<p><u>Futások</u>: különböző irányban végzett futások</p> <ul style="list-style-type: none"> – zenére – futás feladattal (közben feladatok végeztethetők!) <p><u>Dobások</u> (társaknak)</p> <ul style="list-style-type: none"> – kislabda hajítás 2 kezes alsó dobásokkal – kislabda hajítás 2 kezes felső dobásokkal 	<p>Küzdő játékok</p> <ul style="list-style-type: none"> – húzások 2 kézzel – tolások háttal állva, háttal ülve
11.	Terpeszfogó	Szabad gyakorlatok	<p><u>Ugrások</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ugrás jeleken, karikákban – ki tud nagyobbat ugrani? <p><u>Dobások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – célba 2 kezes alsó és felső dobásokkal különböző távolságokból 	Küzdő játékok
12.	Mókus, mókus... babzsákkal	Babzsák gyakorlatok	<p><u>Talajtorna</u> – hossz tengely körüli gurulás eszközzel, eszköz nélkül</p> <p><u>Csúszás</u> – kúszás – mászás gyakorlása</p>	Matróz bácsi mondja meg!

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			megfelelő nehézségi fokon! <u>Mélyugrás gyakorlása</u>	
13.	„Kigurítás”	Szabad gyakorlatok	„ <u>Labdajátékok</u> – ismerkedés a különböző labdatípusokkal játékos formában szabad és irányított játék keretében teniszlabda, léglabda, nagylabda, medicin labda, csörgőlabda (minden, amit tartalmaz a szertárunk)	Tűz, víz, repülő
14.	Gyarapodó fogó	Páros gyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> – gurítás előre terpeszülésben a társnak gurítás a láb mellett – gurítás két kézzel, váltott kézzel – gurítás lábbal vezetve szabadon – ki gurítja messzebbre?	Páros fogó – fogó cserével!
15.	Jégfogó (királynő és herceg)	Szabad gyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> – gurítás előre terpeszülésben a társnak gurítás a láb mellett	Szabadulj a labdától

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> – gurítás két kézzel, váltott kézzel – gurítás lábbal vezetve szabadon – ki gurítja messzebbre? 	
16.	Labda cica mikrocsoportban	Labdagyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> <ul style="list-style-type: none"> – célba gurítás kézzel – célba gurítás lábbal Feldobás, elkapás: terpeszülésben a feldobás gyakorlása	Szabadulj a labdától
17.	Szét és össze	Labdagyakorlatok	<u>Feldobás, elkapás</u> <ul style="list-style-type: none"> – terpeszülésben a felpattanó elkapása – terpeszállásban két kézzel való feldobása <u>Futások</u> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban való futás – zenére, jelre állj – futás feladattal 	Labdakergető
18.	Szét és össze	Páros gyakorlatok	<u>Labdaátadás</u> <ul style="list-style-type: none"> – labdaátadás kétkezes alsó dobással a társaknak 	Szabadulj a labdától

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> – labdaátadás kétkezes felső dobással a társaknak <p><u>Feldobás és elkapás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – labdafeldobás függőleges irányban 	
19.	<p>Terpeszfogó</p> <p>– szabadítással</p>	<p>Szalaggyakorlatok</p>	<p><u>Sor- és váltóverseny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – alapgyakorlatok! Pl.: labdaátadással tárgyak áthordása a kijelölt helyre, szabályok elsajátítása <p><u>Futások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban való futás – zenére, jelre állj – futás feladattal <p><u>Ugrások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Magasugrás páros lábról felfelé történő ugrás, a karok lendítése lényeges (a tárgyak magassága 10-30cm-ig lehetséges) kötél, léc, stb. 	<p>Sorversenyek, eszközadogatás</p>

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

20.	Jégfogó	Bot gyakorlatok	<p><u>Függések</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – nyújtott függés mellső – hátsó függés lábemeléssel összekapcsolva <p><u>Futások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban végzett futások – futás feladattal – futás közbeni feladatokkal pl.: sarokemelés, futás-séta váltakozása 	Botkergető
21.	Csupor fogó guggoló fogó	Szabad gyakorlatok	<p><u>Sor- és váltóverseny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – alapgyakorlatok! Pl.: labdaátadással tárgyak áthordása a kijelölt helyre, szabályok elsajátítása <p><u>Futások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban végzett futások – futás feladattal 	Sorversenyek eszközzel

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> – futás közbeni feladatokkal pl.: sarokemelés, futás-séta váltakozása 	
22.	Tűz, víz, repülő!	Pad gyakorlatok	<p><u>Kéztámaszok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – talajon guggoló támaszból ugrás hátra! – „kiscsikó” ugrás gyakorlása – Mély fekvőtámasz gyakorlása <p><u>Csúszás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – hason fekvésben padon, talajon, textillel – hanyatt fekvésben talajon, padon, textillel 	Mókus, mókus...
23.	Csupor fogó	Szabad gyakorlatok	<p><u>Nyusziugrás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – hosszában elhelyezett padon illetve talajon is <p><u>Zsugorkanyarulati átugrás előkészítő gyakorlatai</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – felugrás a padra haladva és leugrás 	Matróz bácsi mondja meg!

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

24.	Fogócska egyszerű fogójáték	Szabad gyakorlatok	<u>Futások</u> <ul style="list-style-type: none"> – kitartó, 5 percig tartó futás gyakorlása – különböző irányú futások – futás feladattal – futás feladatok beiktatásával Udvari játékok adta lehetőségek gyakorlása	Kígyó fogó – gyarapodó fogó
-----	--------------------------------	--------------------	--	--------------------------------

TESTNEVELÉS

5-6-7 évesek

Sorszám	BEMELEGÍTŐ JÁTÉK	GIMNASZTIKA	FŐGYAKORLAT	LEVEZETŐ JÁTÉK
1.	Terpesz fogó – szabadítással	Szabadgyakorlatok	Szabadban is végezhető! <u>Futások:</u> feladatok beiktatásával, futás feladattal, idő és távolság meghatározásával (5-9 perc) <u>Ugrások:</u> <i>Távol</i> (ki tud nagyobbat ugrani?)	Matróz bácsi mondja meg!
2.	Egyszerű fogó - szabadítással	Babzsák gyakorlatok	Szabadban is végezhető! <u>Futások:</u> feladatok beiktatásával, futás feladattal, idő és távolság meghatározásával (5-9 perc) <u>Dobások:</u> helyből hajítás, majd célba hajítás egykezes felső dobással, vízszintes és függőleges célba (marok illetve	Jégfogó - kieséssel

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			teniszlabdával)	
3.	Tűz, víz, repülő	Labda gyakorlatok	Szabadban is végezhető! <u>Sor és váltóversenyek</u> (a csoport képességeinek, fejlettségének megfelelő feladatok kiválasztásával)	Gyarapodó fogó
4.	Sapkafogó	Pad gyakorlatok	<u>Mászás:</u> változatai, új feladat: párhuzamosan elhelyezett padok felett <u>Kéztámaszok:</u> mély fekvőtámasz, és kutyafutás, tevejárás, kiscsikó ugrálás, sánta róka	Terpeszfogó
5.	Tűz, víz, repülő - egyéb jelekkel pl: tapsra végzik a feladatokat	Szabadgyakorlatok	<u>Csúszás:</u> - hason fekvésben a <i>karmunka</i> : vállig, csípőig - hanyatt fekvésben (hajlított lábbal, nyújtott lábbal) <u>Egyensúlygyakorlatok:</u> - padon, rézsútos padon - térdemeléssel, lábemeléssel, lendítéssel, - fordulattal, rogyasztással	Gyarapodó fogó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<u>Mélyugrás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - a gyakorlat befejezésére 	
6.	<p>Szobros</p> <ul style="list-style-type: none"> - adott feladattal - állatok, tárgyak megformázása 	Karika gyakorlatok	<u>Kúszás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - különböző irányokban, - akadályok között, tárgyak megkerülésével, - szélteben elhelyezett padon, - rézsútos padon <u>Csúszás, mászás:</u> témái a 4-es és 5-ös tevékenységből ismételhető	Mókus, mókus ki a házból
7.	Lepkefogó	Szabadgyakorlatok	<u>Mászás:</u> padon hosszában kéz- és lábtámasszal <u>Nyusziugrás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - hosszában elhelyezett padon - macskaugrás a padon le és felugrással <u>Zsugorkanyarulati átugrás gyakorlása:</u> padon!	Mókus, mókus...
8.	<p>Kendő fogó</p> <ul style="list-style-type: none"> - ugyanaz, mint a sapka vagy 	Kendő	<u>Futások:</u> <ul style="list-style-type: none"> - feladatok beiktatásával (pl. hosszúfutás egy oldalon) 	Faroklopó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

	kalap fogó		<ul style="list-style-type: none"> - futás feladattal (futás közben jelre feladatok végezhető) - zenére (jelre állj) <p><u>Ugrások:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Magas:</u> 30-50cm-es lécs és kötél átugrása 	
9.	Mágnes fogó	Babzsák	<p><u>Ugrások:távol:</u> versengésekkel, ki tud nagyobbat ugrani helyből (pl.: fiúk-lányok, szökék-barnák)</p> <p><u>Dobások:</u> (marok illetve teniszlabdával)!</p>	Egyszerű fogó
10.	Bothajsza - ugyanaz, mint a labdahajsza	Bot gyakorlatok	<p><u>Mászás:</u> bordásfalra le és felmászás meghatározott magasságban</p> <p><u>Függések:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - nyújtott függés, hátsó függés - a függések gyakorlása (pl. a fogó által megfogott 5 hátsó függést végez lábemeléssel!) 	Terpeszfogó - szabadítással
11.	Osztódó fogó	Szék gyakorlatok	<p><u>Zsugorkanyarulat</u> átugrás gyakorlása padon</p> <p><u>Egyensúlygyakorlatok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - padon, rézsútos padon - padon térdemeléssel, lendítéssel, 	Székfoglaló

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			fordulattal, lábemeléssel, rogyasztással - felfordított pad gerendáján	
12.	Páros fogó - szabadítással	Páros gyakorlatok	<u>Sor és váltóversenyek</u> gyakorlása a csoport képségeinek megfelelő feladatokkal	Küzdőjátékok
13.	Mókus, mókus...	Karika gyakorlatok	<u>Sor és váltóversenyek</u> gyakorlása a csoport képségeinek megfelelő eszközökkel és feladatokkal	Szobros
14.	Fészek fogó	Páros gyakorlatok	<u>Talajtorna:</u> gurulás a test hossz tengelye körül - kijelölve két párhuzamos köté között - párosával <u>Kéztámaszok:</u> mély fekvőtámasz, és kutyafutás, tevejárás, kiscsikó ugrálás, sánta róka	Küzdő játékok
15.	Egyszerű fogó	Szabadgyakorlatok	<u>Labdafogás és játécai:</u> - szabad játék a labdával - léglabda, nagylabda felhasználásával	Kidobás 2 térfélen
16.	Páros fogó	Páros gyakorlatok	<u>Labdagurítás kézzel:</u>	Osztódó fogó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> - gurítás előre - gurítás járásban, két kézzel is váltva - gurítás lassú futásban - hullámvonalban tárgyak megkerülésével 	
17.	lepkefogó	Páros gyakorlatok	<u>Labdagurítás lábbal:</u> <ul style="list-style-type: none"> - különböző távolságokba - célba gurítás - társaknak gurítás (passzolás) 	Gyarapodó fogó
18.	Botkergető	Bot gyakorlatok	<u>Labda feldobás, elkapás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kis terpeszben labda feldobása függőleges irányban - taps 1X - taps 2X 	Kidobás 2 térfélen
19.	Tűz, víz, repülő	Szabad gyakorlatok	<u>Labdaátadás, dobásformák:</u> <ul style="list-style-type: none"> - alsó és felső kétkezes dobással - egykezes felső dobással - kétkezes mellső dobás átadással - kétkezes pattintott átadással 	Szét és össze
20.	Labdahajszó	Labda gyakorlatok	<u>Labdavezetés:</u> <ul style="list-style-type: none"> - helyben, pattintás és elkapás 2 kézzel 	Őrizd a labdát

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> - az ügyesebbek 1 kézzel is kipróbálhatják - haladással egybekötve 	
21.	Jégfogó	Babzsák gyakorlatok	<p><u>Dobások:</u> helyből hajítás, majd célba hajítás egykezes felső dobással, vízszintes és függőleges célba (marok illetve teniszlabdával)</p> <p><u>Futások:</u> feladatok beiktatásával, futás feladattal, idő és távolság meghatározásával (5-9 perc)</p> <p><u>Mászások:</u> változatai, új feladat: párhuzamosan elhelyezett padok felett</p>	Szobros
22.	Osztódó fogó	Kendő gyakorlatok	<p><u>Egyensúlygyakorlatok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - padon, rézsútos padon - térdemeléssel, lábemeléssel, lendítéssel, - fordulattal, rogyasztással <p><u>Gyertyaugrás:</u> gyakorlása</p> <p><u>Csúszás gyakorlása:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hason fekvésben a <i>karmunka</i>: vállig, csípőig 	Faroklopó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> - hanyatt fekvésben (hajlított lábbal, nyújtott lábbal) 	
23.	Terpeszfogó	Szabad gyakorlatok	<p><u>Kúszás:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - különböző irányokban, - akadályok között, tárgyak megkerülésével, - széltében elhelyezett padon, - rézsútos padon <p><u>Csúszás, mászás:</u> témái a 4-es és 5-ös tevékenységből ismételhető</p>	Tolvajlépés
24.	Tűz, víz, repülő	Bot gyakorlatok	<p><u>Függések gyakorlása:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - nyújtott függés, hátsó függés <p>a függések gyakorlása (pl. a fogó által megfogott 5 hátsó függést végez lábemeléssel!)</p> <p><u>Zsugorkanyarulati átugrás gyakorlása padon</u></p>	Félperces fogó
25.	Tűz, víz, repülő	Szabadgyakorlatok	<p><u>Talajtorna:</u> gurulás a test hossz tengelye körül</p> <p><u>Futások:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kitartó futás gyakorlása kb. 9 perc - az év során tanult futásgyakorlatok 	Tolvajlépés

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			alkalmazása	
26.	Lepkefogó	Babzsák	<p><u>Futások:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kitartó futás gyakorlása kb. 9 perc - az év során tanult futásgyakorlatok alkalmazása <p><u>Kéztámaszok:</u> mély fekvőtámasz, és kutyafutás, tevejárás, kiscsikó ugrálás, sánta róka</p> <p><u>Egyensúlygyakorlatok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - padon, rézsútos padon - padon térdemeléssel, lendítéssel, fordulattal, lábemeléssel, rogyasztással - - felfordított pad gerendáján 	Félperces fogó
27.	Fészek fogó	Páros gyakorlatok	<p><u>Szabadon végezhető tevékenységek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - játékkal kibővítve <p><u>Futások:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kitartó futás gyakorlása kb. 9 perc - az év során tanult futásgyakorlatok alkalmazása <p><u>Sor és váltóverseny:</u> pl. Révész játék 60.o.</p>	Kötélhúzás

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<u>Dobások</u> : helyből hajítás, majd célba hajítás egykezes felső dobással, vízszintes és függőleges célba (marok illetve teniszlabdával)	
28.	Osztódó fogó	Szabadgyakorlatok	Szabadban végezhető tevékenységek <u>Labdavezetés + haladás</u> - gyakorlása - falra pattintása és elkapása	Kidobós játék
29.	Szobros játék	Szabadgyakorlatok	Szabadban végezhető tevékenységek <u>Futó-fogó</u> játékok gyakorlása	Félperces fogó

Játékok

3-4 évesek

Körhinta: körkötél gyakorlatokhoz

Körben állnak a gyerekek, kézfogással. Menetirányban futni kezdenek bizonyos sebesség elérése után tartják azt, majd lassítanak. Az indulást, megállást akár csengővel is jelezheti az óvónő.

Baglyos:

A baglyok éjjel vadásznak, ezért amikor a lámpa elalszik futkározni lehet. Amikor felgyullad, nappal van, a baglyok alszanak. Leguggolva alvást színlelnek.

Hullámvasút:

Egymás mellett állnak a gyerekek, így fogják meg egymás kezét. Asztalok, székek, egyéb akadályok között haladnak. Fokozatosan gyorsulva, lassulva. Az arcirány nem mindig felel meg a haladási irányoknak, ezért válik nehezzé ez a játék.

Mágnesség:

Futás babzsákkal/labdával a kézben. Óvó néni kiáltja egy testrész nevét. Mindenki megáll és odaszorítja, amely testrészt hallotta.

Fecskék a dróton:

Az óvónő felszólítására a gyerekek egy előre meghatározott vonalra, padra, stb. állnak fel.

Méhecskék:

Ezt a játékot a legkisebekkel mindig játsszuk! A gyerekek futkároznak kar oldalsó középtartással, és újjak mozgatásával (finommotorika). Amikor dörög az ég (óvó néni zörög valamivel) a gyerekek egy kijelölt helyre, a kaptárba kell bemenekülniük (pl. asztal alá). Ha kisütött a nap, újból kijöhetnek, és gyűjthetik a mézet.

Autós:

PIROS jelzésre megállnak, ZÖLD jelzésre futnak a gyerekek. Lehet csikorogva fékezni, tolatni, bürrögni, indexelni.

Cicamamás fogó:

A kamrában (játéktéren) ki kell jelölni egy helyet jól láthatóan egérlyuk (hát) számára. Itt helyezkednek el az egerek (gyerekek), egy kivételével. Őt a cicamama (óvó néni) kézen fogva vezeti.

„Elviszi sétálni” és addig a szemtelen kisegerek birtokba veszik a kamrát. De hirtelen visszafordul a cicamama és csemetéje és cicamama segítségével, és irányításával kiscica megfog egy egeret. Ha sikerrel jártak, akkor szerepcsere történik a cicamama oldalán. Ha mindegyik kisegérnek sikerül visszamenekülni, akkor a cica mamáék újra sétára indulnak. Jól erősíthetjük a kiscica szerepét, ha szabad kezére cica bábót húz fel vagy plüss cicát tart a kezében, esetleg fül koronát kap. /A ház miatt nem futnak körbe/

Repülők:

Egyszerű játék. Amikor elhangzik az óvó nénitől vagy a REPÜLÉSIRÁNYÍTÓTÓL, hogy „Felszállás”, akkor az addig guggoló gyerekek, akiknek karjuk oldalsó középtartásban, de leengedett szárnyakkal várakoztak, most fokozatosan felállnak, és futkározni kezdenek. „Leszállás!” vezényszóra lassítanak és leguggolnak, karjukat leengedik.

Kigurítás:

A foglalkozáson használandó labdákat egy alacsony falú dobozban helyezzük el. Egyszerre kiborítjuk, és vezényszóra egyesével kell visszahordani.

Kotlós és kiscsibék:

A kiscsibék futkároznak mindenfelé, amikor a kotlós kiált „Héja, héja!”, akkor a gyerekeknek oda kell futni hozzá. Amikor elhessegeti őket, újból futkározhatnak.

Csigás-szobros:

A szobros játék egy változata. A gyerek a csigák csúsznak, másznak, madárhangra meg kell dermedniük.

Nyuszik:

Ugyanez, itt a rókabáb megjelenésekor kell megállniuk.

Békák:

Itt a kelepelés hangjára kell megállni.

Szobros:

A gyerek futkároznak. Tapsra vagy valamilyen jelre be kell fejezniük a mozgást, mozdulatlanul meg kell állniuk. Az az ügyes, akinek még a szeme sem rebben.

Játékok

4-5 évesek:

Autós:

Itt már a sárga színt is használjuk.

Sapka fogó:

Vagy kalapfogó. Tulajdonképpen ez egy sima fogó, amiben a fogót egy sapkával jelöljük. Akit megfogott, annak átadja a sapkát és az a fejére téve jelzi, ő a fogó.

Kutyaház:

Egy gyermek kivételével mindenkinek legyen párja. A következőképpen állnak fel: egyik gyermek a gazda terpeszállásban áll. Párja a kutya leguggol gazdája lába alá. A gazdátlan kutyus (pár nélküli gyermek) ugatására, minden kiskutyának új gazdát kell keresnie. A gazdátlanak is. Aki egyedül marad, az lesz a gazdátlan kutyus, ezért most ő ugathat. Egy idő után szerepcserével játszunk tovább.

Terpeszfogó:

A fogó (lehet több is) ha megérint valakit, terpeszbe kell állnia. Társai menteni úgy tudják, ha átbújnak a terpesz alatt. Akkor győznek a fogók, ha mindenkit sikerül megállítani. Azért kell több fogót választani, hogy ne nyúljon hosszúra a játék. A mentés módja lehet változatosabb is. Pl. előlről, hátulról lehet átbújni, vagy labdát gurítani.

Matróz bácsi mondja meg:

A gyermekek egy oldalon állnak, velük szemben egy gyermek. A gyerekek hangosan kérdik: „matróz bácsi mondja meg, hogy keljünk át a vízen!” A matróz bácsi válaszol, és valamilyen mozgásformát jelöl meg. Pl. hátrafelé, magas térdemeléssel, szökdelve, kúszva, mászva stb. A gyerekek a meghatározott módon átmennek a másik oldalra és a matróz bácsi a számára legtetszősebb végrehajtót kiválasztja, és vele helyet cserél. Így folytatódik a játék.

Mókus, mókus ki a házból!:

Minden gyermeknek van egy saját háza (babzsák, karika stb.). Ebben vagy ezen ülnek. Óvónő elszólítására: „Mókus, mókus ki a házból!” kifutnak a házból, és új házat keresnek maguknak.

Jégfogó:

Van egy fogó, ő a gonosz Jégkirálynő vagy Jégherceg. Akit megfog, az jéggé dermed, és nem tud mozdulni. Csak akkor futhat tovább, ha „melegszívű” gyermekek megérintik. Így váltják ki.

Labdacica:

Több -6- gyermek áll körbe. Náluk egy labda van. A körön belül néhány-2- cica. A kívülállók egymásnak gurítják a labdát. A cicák megpróbálják azt elkapni. Ha sikerül valamelyiküknek, akkor az helyet cserél azzal, akinek a labdáját elkapta. Több csoportban lehet játszani.

Szét és össze:

A foglalkozáson felhasznált labdákat egy alacsony falú dobozba helyezük. Két gyermeket a doboz mellé állítunk, ők lesznek a kidobók. Vezényszóra, nagy sebességgel, akár több labdát is megfogva elkezdik kidobálni a labdákat. A többiek pedig igyekeznek minden labdát visszatenni. Ha a kidobónak sikerül a dobozt kiüríteni, akkor győztek. Ha nem bírnak a többiekkel, akkor a többi gyerek a győztes.

Csupor fogó:

Más néven guggoló fogó, melyben a fogó, ha megfogott valakit, akkor leguggol és törékeny csupor lesz, amit nem szabad fellökni. A megfogott pedig fut tovább, mint fogó. Így mindenki lesz fogó.

Kígyó fogó:

Növekvő fogó. Az első gyermek a kígyó feje. Akit megfog, azzal kézfogással fut tovább, de fogni csak az új fogó, a kígyó feje tud. A test ugyanakkor segíthet keríteni, terelgetni. A testen átbújni nem szabad.

Szabadulj a labdától:

Két térélen áll fel a két csapat. Mindegyik csapatnál van három vagy négy labda. Vezényszóra a gyerekek átgurítják a labdákat a másik csapat térélére. Az érkező labdát mielőbb meg kell szerezni és újból gurítani. Az a csapat győz, amelyiknek sikerül olyan pillanatot elérni, amikor nincs labda a saját térélükön.

Labdakergető:

A gyerekek kört alakítva állnak, háttal a kör középpontjának. Egy labdát tartanak a kezükben. Egy társuk a körön kívül helyezkedik el. A körben állók elkezdik körbe adogatni a labdát, és a labdakergető igyekszik a labdát megfogni vagy megérinteni. Ha sikerül, akinél ez megtörtént, azzal helyet cserél. A labdaátadások irányának megváltoztatásával ez igen megnehezíthető.

Szobrász:

Egy gyermek a szobrász. A gyerekek futkároznak. A szobrász elkiáltja magát: „Szépüljetek szobrocskáim!” a gyerekek megállnak és valamilyen szép szobrot mutatnak be. A szobrász a legizgalmasabbat kiválasztja, és vele helyet cserél. Lehet páros szobrokat is alkotni.

Játékok

5-6-7 évesek:

Tűz, víz, repülők:

Repülő! felszólításra oldalsó középtartásban tartott karral futkároznak, repülnek. Tűz! felszólításra egy kijelölt helyre futnak. Víz!- re bármire fellépnek, felkapaszkodnak, hogy lábuk vizes ne legyen.

Ennek a játéknak a mintájára játszhatjuk a Nap és víz, Gyertya és gomba játékokat. a Nap- nál hanyatt kell feküdni és napozni lehet. A Víz- nél hason fekvésben úszó mozgás utánzásával hátizmot erősíthetünk. A Gyertyá- nál egyszerűen alapállásban állnak lábujjra emelkednek és karjukat magastartásban, tenyerüket egymáshoz szorítva, nyújtózkodva állnak.

Gyarapodó fogó:

Ugyanaz, mint a halászfogó.

Szobros játék:

Adott feladattal például állatok, tárgyak megformálása.

Lepkefogó:

A gyerekek a pályán szétszórtan helyezkednek el. Két gyermek párban áll. Ők a lepkevadászok. Ha valakit bekerítenek azt a táborukba (kijelölt területre) kísérik, és ott hagyják. Ahova szállítják ott egy adott feladatot végeznek el, pl. tízszer szökdel egy helyben.

Kendő fogó:

Ugyanaz, mint a Sapka vagy a kalap fogó.

Bothajsza:

A gyerekek egy nagy körben állnak két-három botot adunk a kör, ellenkező pontjain álló gyerekeknek. vezényszóra elkezdik körbe adogatni a botokat a feladat az, hogy az egyik bot érje utol a másikat, nagyon kell figyelni, nem az adott, hanem az érkező botra. Akinél két bot egymáshoz ér az fusson a többiek körül egy „edző” kört.

Osztódó fogó:

A fogó egyedül indul útnak, ha valakit megfogott azzal párt alkotva ketten igyekeznek még valakit megfogni, ha sikerült a gyermek beáll harmadiknak és tovább vadásznak. Ha már négyen lesznek, a kis csapat kettéválik két párt alkotva, és ők igyekeznek majd valakit megfogni, ha valakit sikerül

megfogniuk melléjük áll, ha négyen lesznek, szétválnak és így megy végig a játék, amíg mindenkit meg nem fognak. A játékban jól látható ki a fogó és ki a menekülő, hiszen előbbieket párban utóbbiak egyedül futkároznak.

Párszerző fogó:

Egy gyermeknek nincs párja, ő igyekszik magának párt fogni. De a gyerekek mentik magukat és párjaikat is, ezért elfutnak előle. Akit megfogott az lesz az ő párja, a másik gyermek egyedül marad, ezért most ő indul párt szerezni magának.

Fészek fogó:

Párok egymással szemben állnak kézfogással ők a fészek. Két játékos egyedül helyezkedik el a pályán egyikük a menekülő a madárka a másik a fogó a sas. A menekülő gyermek a fészket tartó gyermekek közé bebújással tud házba kerülni, és amelyik társával szemben áll és kezet fog azzal új fészket alkotnak, amelyik gyermek kiszorul így a fészekből az lesz a madárka, akit a sas igyekszik megfogni. Ha sikerül szerepcseré, de ha a madárkának sikerül új fészekbe bújni, akkor az onnan kiszoruló gyermeket most már kergetnie.

Kidobás két térfélen:

A 2 csapatot a terem két térfelén helyezük el, úgyhogy a terem közepét egy paddal elválasztjuk. Ez a leghagyományosabb kidobás. A terem végén is elkülönítünk egy 1 méteres sávot, ideállnak majd azok a gyerekek, akiket az ellenfél kidobott. Mindig az ellenfél mögé kell állni. Amelyik csapat előbb kidobja a szemben álló csapatot, az győz.

Labda hajsza:

Ugyanaz, mint a bothajsza csak labdával.

Őrizd a labdát:

Hét- nyolc fős csoportokra osszuk a gyerekeket. Álljanak körbe, nagy terpesztett lábbal láb élük egymáshoz ér. Előre hajlítással egy labdát gurítgatnak a körben. Igyekeznek a labdát egymás terpesze alatt kigurítani. Ezt mindenki megpróbálja megakadályozni, és kezükkel védik a kapujukat. Lehet cselezni. Ha valakinek mégis kigurult a labda, akkor utána fut és társai körül egy „edző” körre indul. Amint visszaért, folytatódhat a játék.

Tolvajlépés:

A csoport a játéktér egyik felén áll fel. Egy gyermek, szemben velük a másik oldalon. Ez a gyermek megfordul és elkiáltja magát: „Tolvaj lépés! 1, 2, 3!”.

Háromra visszafordul. A többiek, amíg társuk háttal áll nekik, gyorsan igyekeznek hozzá közel kerülni. Akinek sikerül, úgyhogy a visszaforduló gyermek, mozgásban ne lássa őt, az helyet cserél vele. De akit mozogni lát, azt visszaküldi az alapvonalra.

Félperces fogó:

Egy játéktéren egy fogó. 15 vagy 30 másodperc alatt hány gyermeket tud megfogni a fogó. Akit megérintett, az leül a játéktér szélén. A végén megszámoljuk a megfogottakat. Lehet két vagy három fogóval is játszani.

Mágnes fogó:

Egy gyermek a fogó. A fogónak a játékvezető által megnevezett testrészt kell megérinteni, akkor érvényes a megfogás. Utána cserélnek, vagy bizonyos ideig kell futni és a végén megszámolni a kiesetteket.

Küzdő játékok:

Páros versenyek:

A gyerekek szemben helyezkednek el. Célszerű a pálya közepét, a kiinduló vonalat megjelölni valamint azt a területet, ahova a társat el kell tolni, húzni stb.

Húzások:

Két kézzel fogják egymás kezét a gyerekek.

Jobb vagy bal kézzel kezét fognak.

Tolások:

Egymásnak háttal állva, hátukkal támaszkodnak.

Ülve támasztják meg a hátukat.

Jobb-bal- vállukkal támaszkodnak meg.

Szemben állva, két kézzel, egymás vállának támaszkodnak.

Egyéb viadalok:

Kötélhúzás.

Kakasviadal.

Szkanderezés.

FESTÉS, RAJZOLÁS, KÉZIMUNKA

3-4 évesek

Firkálás, ábrázolás 50%

Kézművesség, építés 50% (ezen belül díszítés 10%)

Síkban

- Rajzolás ceruzával, krétával, pálcikával nagy felületre.
- Felületfestés egy vagy két színnel, festés széles, lapos ecsettel, szivaccsal.
- Festés ujjal, nyomhagyás tenyérrel.
- Nyomhagyás festékekkel, termékekkel, félbevágott gyümölcsdúcokkal.
- Színes papírelemekből ragasztás.
- Növényi részek felhasználása ragasztás során, díszítés magvakkal, különböző díszítő elemekkel (gyöngy, mák, gríz).

Térben

- mintázás: gömbölyítés, sodrás, lapítás, kézzel nyújtás
- nyomhagyás termékekkel, ujjal, tenyérrel
- hó, homok tömörítése tenyérrel, formával
- hajtogatás, a legegyszerűbb formák gyakorlása
- papírzacskóból, álarcok, bábok készítése
- gyöngyfüzés fagyöngyből, termékekből, levelekből, füzérek készítése
- tojásfestés növényi festéklével (berzselés levelekkel, kivágott papírmintával)
- díszítés képlékeny anyagba
- torony, híd, alagút építése dobozokból, építőkockából

4-5 évesek

Firkálás, ábrázolás 50%

Kézművesség, építés 50% (ezen belül díszítés 20%)

Síkban

- Rajzolás ceruzával, krétával, pálcikával, zsírkrétával.
- Rajzolás aszfaltra, nagy méretekben is.
- Festés széles ecsettel, szivaccsal, sablon használatával
- Sokszínű festéssel-csurgatott, fröcskölt, oszlatott, fújt technikával.
- Második félévtől gombfesték használata.
- Frottázs (az átdörzsölése vékony papírra).
- Ragasztás különböző anyagú papírok felhasználásával.
- Termékek, növényi elemek felhasználása.

Térben

- mintázás: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, kimetszés, körbevágás alkalmas eszközzel
- mintázás agyaggal, lisztgyurmával-alapformákból való alakítás
- sokféle, könnyen megmunkálható anyag használata (bőr, textil, fonal, toboz használata)
- második félévtől nyírás-olló használata, helyes technikájának gyakorlása
- papírból hajtogatás, különböző formák készítése
- papírzacskók változatos felhasználása (álarc, báb, dísz)
- füzérek, díszek vágása, hajtogatása
- textilből babák, bábuk, textilképek készítése
- gyöngyfűzés kettős szállal, füzérek levelekből, virágokból
- tojásdíszítés, tojásírás, kifújt tojásból papírral figurák készítése
- képlékeny anyagokból (agyag, tészta, gyurma) játékok, edények, eszközök készítése, díszítése, karcolás, nyomhagyás fűszerekkel, cukorkákkal díszítve
- építés dobozokból, hullámpapírból, építés építőkockából

5-6-7 évesek

Firkálás, ábrázolás 40%

Kézművesség, építés 60% (ezen belül díszítés 30%)

Síkban

- Rajzolás filccel, grafitval, zselés tollal, különböző krétákkal, eszközökkel.
- Festés különböző színekkel, különböző méretű ecsettel.
- Gombfesték használata, színkeverés.
- Frottázs (elem átdörzsölése vékony papírra).
- Ragasztás papírból, textilből, különböző minőségű papírból.
- Kollázsok (kivágott ábrák, fényképek, stb.) alkalmazása.

Térben

- mintázás technikájának (gyúrás, sodrás, lapítás, nyújtás, gömbölyítés, szaggatás, tömörítés) kellő elsajátítása, eszközök biztos használata
- tésztafélékbe díszítő elemek rögzítése
- kimetszés, beszúrás
- vágás, olló használata különböző anyagokon kipróbálva
- többalakos kompozíciók készítése térben

a/ közvetlen megfigyeléssel

b/ emlékezet alapján

c/ elképzelés szerint

- plakettek készítése, nyomhagyással, kiöntésük gipszbe a pozitív formák felhasználásával
- kavicsmozaik gipszbe, gyurmába öntve
- pecsételők, hurka-és lapedények formálása
- termésekből, zöldségekből, gyümölcsökből, ágakból (báb, dekoráció, kompozíció készítése)
- papírból háromdimenziós formák készítése
- hajtogatott, kivágott bábok, tölcsérbábok, marionettek, pálcás bábok alkotása
- papírhajtogatás
- kész dobozokból, hengerekből eszközök, játékok készítése, használatát nagyságuk, erősségük határozza meg

- egyszerű mechanikus játékok, összerakható játékok készítése
- álarcok és dramatikus játékok kellékeinek készítése
- textilből babák, bábuk készítése
- öltögetés, hímzés
- bőrből, műbőrből (tarisznya, karkötő készítése)
- szövés, fonás, fonaltekerés, körmöcske kipróbálása, gyakorlása
- díszítés képlékeny anyagokba (kavics, termés, nyomhagyással természeti formák felhasználásával)
- makettekbeli települések, díszletek létrehozása

Függelék

*„ÓVODÁN KÍVÜLI ÓVODAI NEVELÉS MEGSZERVEZÉSE A KORONAVÍRUS-JÁRVÁNY IDEJÉN.” -
Módszertár ajánlásával*

1. A távmunka (Home Office) óvodai bevezetésének létjogosultsága:

1.1. Jogsabályi háttér:

- 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet veszélyhelyzet kihirdetéséről
- 45/2020. (III. 14.) Korm. rendelet Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről (II.)
- 47/2020. (III.19.) Korm. rendelet a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről

Oktatási Hivatal ajánlása: Módszertani ajánlás az óvodapedagógusok részére a koronavírus-járványban az óvodai ellátást végző intézmények esetében elrendelt rendkívüli szünetre https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/tavoktatas/koronavirus_ovodai_modszertan_i_ajanlas_03_24.pdf

A bevezetésre kerülő távmunka célja: a munkatársakkal, családokkal és a gyermekekkel történő folyamatos kapcsolattartás, ezáltal a szervezeti és az óvodai csoportok kohéziójának megőrzése, a szülői ház támogatása gyermekeik nevelése és fejlesztése során.

A távmunkában történő nevelőmunka pedagógiai alapelveinek meghatározásánál az Óvodai nevelés országos alapprogramjában is megfogalmazottakból kell kiindulnunk:

- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

1.2.Családkép – Óvodakép

A kialakult helyzet mindenkinek új, így a gyerekek és a szüleiknek egyaránt, tehát mindnyájunknak fel kell dolgoznunk a kényszerű bezártságot és azt, hogy nem tudjuk, mindez meddig fog tartani. Az a szülő, aki otthon van, számos esetben Home Office-módban dolgozik, és/vagy gyakran még segítenie is kell iskolás gyerekeit az új típusú tanulási forma során, és mindemellett a családot is el kell látnia. Fontos, hogy a lakókörnyezet tisztántartása is nagyobb odafigyelést és feladatot jelent a mostani helyzetben. Az otthonukat munka és egyéb okok miatt elhagyni kényszerülő szülők pedig a fokozott fertőzésveszély miatt is aggódnak, pláne, ha egészségügyben vagy olyan helyen dolgoznak, ahol folyamatos kontaktusban vannak a potenciálisan vírushordozó emberekkel. Számos család számára anyagi, egzisztenciális nehézségekkel is járó a nem várt változás, éppen ezért a szokásosnál takarékosabb életforma bevezetésére is szükségük lehet. Fontos, hogy az óvodai távmunka minden szereplője megtalálja azt az egyensúlyt, mely a feladatok minél egyenletesebb elosztásával nem terheli túl a pedagógusokat, és nem terheli a családokat. Elvárás minden pedagógustól, hogy a családokkal, gyermekekkel való folyamatos kapcsolattartás során szakmai ajánlásaikkal a gyermekek fejlesztésébe vetett hitük mellett kiemelt szerepet kapjon a lelki támogatás. Óvakodjunk tehát attól, hogy „házi feladatot” adjunk, azonban változatos tartalmakkal és formában folyamatosan és célirányosan kapjanak a szülők ötleteket, ajánlásokat, amelyekkel változatos tevékenységeket kínálhatnak fel, és adott esetben fejleszthetik gyermekeiket. Fontos az optimális képernyőidőre való ösztönzés akkor is, ha az ellentmondás ebben a helyzetben szembetűnő. Mégis, óvodás gyermekeinkre vonatkoztatva ebben az átmeneti helyzetben is – bár a szülők közül sokan Home Office-ban dolgoznak, és az iskolás testvérek digitális oktatásban vesznek részt – lehetőség szerint előnyben kell részesítenünk a minimális képernyőidőt igénylő tartalmak megosztását. Az óvodapedagógusok által megosztásra kerülő digitális tartalmak családokban történő tovább gondolása (kisfilmek megtekintése, feladatmegoldás, játékok, rajzolóprogramok alkalmazása stb.) során minden esetben a szülők, vagy nagyobb testvér személyes jelenlétét kérjük / igényeljük az óvodapedagógusok. Mentális szempontból is fontos mind a kollégákkal, mind pedig a családokkal való kapcsolattartás, azonban célszerű odafigyelni és tudatosan, okosan szabályozni a számítógéppel és okos telefonnal töltött időt. E tekintetben a Home Office, a bezártság vagy a bezártság érzésének leküzdése során – bár nincsenek korlátok–, a pedagógus e tekintetben is minta/példaértékű kell legyen.

1.3.Feladatkörök szintjei

Ellátandó feladatok:

Intézmény igazgatói feladatok: Az új munkaforma beindításának előkészítése

Tervezési szakasz: Fenntartóval történő egyeztetés, munkatársak bevonódásának biztosítása, a szülők tájékoztatása

A rendszer működtetése: stratégiai és operatív irányítási feladatok ellátása

Ellenőrzés és értékelés a működési szabályok és értékelési rendszer alapján

Szükséges korrekciók végrehajtása: szabályozó dokumentumok, működési gyakorlat aktuális módosításainak koordinálása, ellátása

Óvodapedagógusi feladatok: A családok támogatása az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, valamint az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megsegítése a szokásostól eltérő formában, többnyire információtechnológiai vagy számítástechnikai eszközök igénybevételével.

A Home Office kialakított munkarendje szerint az intézmény pedagógiai programjára és éves munkatervére alapozott feladatok ellátása.

2.Az óvodapedagógusi távmunka megszervezésének elvei

A Home Office munka beindítása az óvodavezetés részéről gondos előkészítést, a beindulást követően pedig sok tekintetben a megszokottól eltérő iránymutató és ellenőrző munkát kíván. A vészhelyzet során megvalósított szervezési munkálatoknak köszönhetően a legtöbb óvodában bevezetésre került a pedagógusok otthonfoglalkoztatása, azonban a szervezeti és szakmai munka szabályozottsága még számos esetben és területeken szorul kimunkálásra, vagy további finomításra. Jó esetben a igazgatói utasítások és egyéb rendelkezések-szabályozások előtt a helyzet főszereplői, maguk a pedagógusok és a szülők közössége is bevonódott, ami a folyamat zökkenőmentes beindításának és működésének egyfajta garanciája is lehet.

Humán erőforrás

Feltételek:

- A nevelőmunka középpontjában változatlanul és hangsúlyosan a gyermek áll.
- Kulcsszereplő az óvodapedagógus, akinek virtuális jelenléte fontos feltétele a távmunkában ellátható óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a szülők és a gyermek számára.

- Lehetőség szerint egyenletes terhelés mellett az óvodapedagógusok összehangolt munkájukkal hozzá kell, hogy járuljanak a távmunkában ellátandó óvodai nevelés eredményességéhez.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése, valamint szükség szerint a családok és az óvodapedagógusok mentális megsegítése a Home Office-ban történő munkavégzés során is speciálisan képzett szakember/szakemberek közreműködését igényli/igényelheti. Az óvodában dolgozó segítő szakemberek (logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, óvodapszichológus, szociális segítő stb.) is online folytatják fejlesztő munkájukat.
- A pedagógusoknak a Home Office váratlan bevezetésével új kihívások előtt állva, az otthonról kell tanulást támogató, menedzselő szereppel megbirkózniuk.

Tárgyi feltételek

- Távmunkában azok az óvodapedagógusok foglalkoztathatók, akik rendelkeznek saját, vagy lehetőség szerint az intézmény infrastruktúráját képező és használható, a feladatellátás szempontjából szükséges készségekkel és képességgel, azaz, a munkavégzéshez nélkülözhetetlen digitális eszközökkel, azok használhatóságával, és megfelelő informatikai kompetenciákkal.
- A munkavégzés helyszínét képező otthoni munkaterületet úgy kell kialakítani és használni, hogy az a kényelmi szempontokon túl minden tekintetben megfeleljen a munkavédelmi előírásoknak is.
- A szülők figyelmét fel kell hívni arra, hogy gyermekeik otthoni környezetét – akár csak rövid időszakokra is – oly módon célszerű kialakítani, hogy az megfelelően szolgálja a biztonságot, kényelmet, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését, és tegyék lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését is.
- Amennyiben indokolt és szükséges, bizonyos időszakokban az intézmény épületeibe történő munkavégzésre is lehetőség van.

A távmunka beindítása – szervezési keretek

- Az óvodapedagógusok napi munkarendjének kialakítását rugalmasan értelmezve, azonban a hatékony időgazdálkodás érdekében mégis, egyfajta mederbeterelten célszerű kialakítani az alábbiak szerint javasolt ütemezéssel:

8:00 – 12:00 óra között (4 óra időtartam): – Nevelő-oktató munka tervezése, értékelése (tanulási és nevelési tervek, gyermekek fejlődésállapotának értékelése, munkatervi feladatok kivitelezése, pedagógiai portfólió készítése stb.) – Elsősorban ebben az időszakban kerül sor a

családok számára készített segítő tartalmak elkészítésére és elektronikus megosztására. – Elektronikus kapcsolattartás vagy rendelkezésre állás a munkatársakkal.

Megjegyzés: A délelőtti órákban „virtuális személyes kapcsolatot” (telefon, Skype stb.) nem célszerű kezdeményezni a családok irányába, mivel minden család másként éli meg a járvány okozta új helyzetet: többen otthonról dolgoznak, vagy iskolás gyermekeiket segítik a távoktatás során, az óvodapedagógusok által javasolt tevékenységeket végzik, a gyermekek elmélyült játéka folyik, készül az ebéd stb.

Tehát, a munkatársak közötti telefonos vagy egyéb más formában történő kapcsolattartásra elsősorban a délelőtt folyamán célszerű sort keríteni, (feladategyeztetés kollégákkal, videó konferencia keretében szakmai munkaközösségi foglalkozás, nevelőtestületi megbeszélés, igazgatói értekezlet, portfólió műhelyfoglalkozás stb.), ami azt feltételezi, hogy a délelőtt folyamán – lehetőség szerint – minden óvodapedagógus a Home Office feladatellátási helyén kell, hogy tartózkodjon.

15:00 – 17:00 óra között (2 óra időtartam): – Elektronikus kapcsolattartás a családokkal: gyermekekkel, szülőkkel, illetve igény szerint rendelkezésre állás. – Elsősorban ebben az időszakban kerülhet sor a családok számára készített segítő tartalmakkal kapcsolatos megbeszélésekre, az esetleges visszacsatolások fogadására vagy kezdeményezésére, előzetes egyeztetés szerint a gyermekek fejlődésállapotát visszacsatoló családi beszélgetésekre (fogadóóra), a szülők és a gyermekek által kezdeményezett különböző kommunikációs helyzetekre.

Megjegyzés: Természetesen erről a lehetőségről, illetve gyakorlatról a szülők megfelelő tájékoztatást kapnak az intézmény igazgatójától.

A kötött munkaidő további időtartamában (2 óra): – egészségvédelem, – mentálhigiénés töltekezés, – szakmai töltekezés

Kapcsolattartás – az óvoda kapcsolatai

Soha ilyen mértékben még nem voltak egymásra utalva a bolygónkon élő emberek! Soha ilyen mértékben még nem voltak egymásra utalva az egy szervezetben dolgozók, az egy-egy feladatra szervezett különböző munkacsoportok tagjai, az egy óvodai csoportban dolgozó óvodapedagógusok, valamint a család és az óvoda. Ez egy olyan helyzet, amikor az óvodapedagógusnak nincs lehetősége közvetlen személyes kapcsolatot fenntartani a gyermekekkel és munkatársaival. A kapcsolattartás formáit és részben a tartalmait is alapvetően rengeti meg és rendezi át a kialakult helyzet, mely lényeges hangsúly eltolódásokat eredményez, azonban, ha kölcsönösen „sikerül élesre fogalmazni a célokat”, a tudatos és hatékony együttműködésnek értékes pedagógiai hozadéka lehetnek.

3. Az óvodáskorú gyermek tevékenységi formái

Családi nevelés megsegítése különböző tevékenységformák és szakmai tartalmak ajánlásával, az érintettek aktivizálásával és bevonódásuk biztosításával

Játék

- Az óvodapedagógus adjon tanácsot a szülőknek az otthonukban kialakítható – állandó és mobil – játékterek (tanulási terek) kialakításához, melyek biztonságosak és alkalmasak a különböző játékformákhoz: a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz, és a mozgásos játékokhoz.
- Ebben a játéktérben helyezzük el azokat az eszközöket is, melyekkel információkat gyűjthetünk a gyermekek matematikai, gondolkodási szintjeiről.
- Az óvodapedagógus erősítse a szülőket abban, hogy az óvodás korú gyermekek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a családban és az óvodában is egyaránt a játék. A szülők gyermekeik otthoni játéktevékenységeit megfigyelve tapasztalhatják, hogy a kiegyensúlyozottság egyik nagyon fontos feltétele, hogy a gyermekek számára naponta visszatérő játék iránti pszichikus szükséglet kielégítésére megfelelő időt és teret biztosítsanak.
- Az óvodapedagógus inspirálja a szülőket, hogy a gyermeki igények és lehetőségeik függvényében – hasonlóképp, mint az óvodapedagógusok az óvodában – váljanak a gyermek játszótársaivá. Így a felnőttek utánzó mintát adhatnak a játéktevékenységre, a kialakult játékfolyamatban bevonható társsá válhatnak, amennyiben pedig a játék elakad, ötleteikkel könnyen a játékfolyamat segítői lehetnek, ami tovább görgetheti azt. Amennyiben testvérgyermekek vannak a családban, a szülők jelenléte segítheti a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
- Az óvodapedagógus hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy a szülők tudatos jelenléte gyermekek játékában az élményszerű és elmélyült játék biztosítója lehet. Mindezt a szülő feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
- Az óvodapedagógus győzze meg a szülőket a SZABAD JÁTÉK KITÜNTETETT SZEREPÉNEK fontosságáról, melynek során a gyermek újraéli az őt ért élményeket és feldolgozza azokat.

Verselés, mesélés

A játék mellett talán az egyik legkedveltebb gyermeki tevékenység a verselés és a mesélés, mely tevékenységnek az óvodai nevelésen túl a legtöbb családban is kialakult jó gyakorlata van. A kényszerhelyzet szülte hirtelen tempóváltás minden bizonnyal – akár így, vagy akár úgy –, de mérhető hatással lesz a verselésre és mesélésre, mely hatást a média- idő és tartalom

megfelelő mértékének ajánlásával az óvodapedagógusok kedvező irányba befolyásolhatnak az alábbi szakmai értékek szülők és gyermekek irányába történő közvetítésével:

- Javasolja az óvodapedagógus, hogy lehetőség szerint a család közös helyiségében kerüljön kialakításra egy meghitt, kényelmes sarok, zug, ahol a gyermeknek is lehetősége van könyveket nézegetni, bábozni, dramatizálni, mesélni, akár önállóan vagy a szüleivel közösen.
- Javasolja az óvodapedagógus, hogy a gyermek könyvespolcán általában csak az éppen aktuális téma szerinti verses, mesés és egyéb más könyvek legyenek elhelyezve, azonban igény szerint az éppen „zárt” szekrényrészből is vehessék elő kedvenc könyveiket.
- Az óvodapedagógus hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy vers- és meseválasztásaik során törekedjenek megismertetni gyermekükkel a népköltészet remekeit: pld. a szüleiktől (a gyermek nagyszüleitől) hallott, vagy tanult népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat.
- Az óvodapedagógus ajánlásaival biztosítsa a lehetőséget a mindennapos mondókázásra, verselésre, mesélésre.
- Az óvodapedagógus hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy a versek és mesék hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, miközben érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
- Javasolt a mindennapos verselés és mesélés, elsősorban a magyar gyermekköltészet és népmesekincs ajánlásokkal. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának is elmaradhatatlan eleme.
- Kapjanak ösztönzést a családok közös verselésre, mesélésre, bábozásra és dramatizálásra. • Az óvodapedagógus hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy a mese különösen alkalmas az óvoda gyermek szemléletmódjának és világvéleményének kialakítására.
- Kapjanak megerősítést a szülők arra vonatkozóan, hogy „a gyermekek legjobban a „fej” mesét szeretik”. (Dr. Vekerdy Tamás)
- Az óvodapedagógusok ösztönözzék a családok saját vers és mesealkotását, keresve a lehetőséget azok összegyűjtésére, a személyiségi jogok tiszteletben tartásával esetleg a csoport gyermekei között azok megosztására.
- Az óvodapedagógusok javasolják minden gyermek számára a délutáni csendes pihenőt és az alvást kevésbé igénylő gyermekek csendes tevékenységéhez képeskönyvek nézegetését

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Javasolja az óvodapedagógus, hogy lehetőség szerint a család közös helyiségében (vagy a gyermek szobájában) kerüljön kialakításra egy olyan csendes sarok vagy kuckó, ahol a gyermeknek is lehetősége van zenét hallgatni akár önállóan, vagy a szüleivel együtt. Itt

kerüljenek elhelyezésre a gyermekek által használható hangszerek is oly módon, hogy az számukra látható, és szüleik közbenjárásával elérhető legyen. A nappali, vagy a lakás tágasabb terében legyen lehetőség táncra és mozgásra.

- Az óvodapedagógus ajánlásaival tegye az éneklést, zenélést a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé.
- Az óvodapedagógus biztassa a szülőket, hogy gyermekeikkel minél gyakrabban, és közösen nézzenek képeskönyvet, mesét, készítsenek és játsszanak ütőhangszerekkel, találjanak ki dalokat és mondókákat.
- Az óvodapedagógus biztassa a szülőket, hogy erősítsék a gyerekek ösztönös, spontán kezdeményezéseit.
- Az óvodapedagógusok alkalmyszerűen vonják be a szülőket is a közös éneklésbe és a hagyományok ápolásába.
- Az óvodapedagógusok kérjék meg a szülőket, hogy lehetőség szerint természetes módon, vagy online tartalmakon keresztül mutassanak be gyermekeiknek különböző hangszereket.
- A pedagógusi és szülői minta spontán utánzásával az éneklés - zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik. A mozgás, a ritmus, a dallam és a szöveg globális élményt nyújt a gyermekek számára.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- Javasolja az óvodapedagógus, hogy lehetőség szerint ott, ahol leginkább együtt van a család, alakítsanak ki egy olyan teret, illetve biztosítsanak a gyermek számára egy asztallaprészt vagy festőállványt, ahol a nap bármely szakában szabadon fejlesztheti és kipróbálhatja saját kreativitását, esetleg megismerkedhet új anyagokkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, a kréta, textil, ragasztó, barkácsoló és egyéb más eszközök, anyagok. Olyan legyen ez a tér, ami a gyermekek és a szüleik kreativitását egyaránt ösztönzi, támogatva közben a verbális kommunikációt, az önértékelést, finom- és nagymotoros mozgásokat és az intellektuális képességek fejlődését. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos.
- Az óvodapedagógus ösztönözze a szülőket és a gyermekeiket az anyagtakarékosságra, a felhasználható anyagok folyamatos gyűjtése, és a hasznos hulladékok újbóli felhasználása (flakonok, dobozok, tojástartó, sajtos doboz, dugók stb.).
- Az óvodapedagógus instrukciói alapján a szülők segítsenek megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

- Az óvodapedagógusok által javasolt digitális tartalmak között szerepeljen a népi kismesterségekkel való ismerkedés. A szülők meséljenek, beszéljenek ezekről gyermekeiknek, keressék, és együtt nézzék meg a lakásban fellelhető alkotásokat, eszközöket.
- Az óvodapedagógus ösztönözze szülőket, hogy a gyermek vagy a család alkotásaiból készítsenek házi kiállítást, melynek fotóit igényük szerint megoszthatják a csoporttársakkal.
- Az óvodapedagógus pedagógiai tanácsai és ajánlásai során kiemelt figyelemmel legyen a tehetséges gyermekekre (különleges eszközök, anyagok biztosítása, pályázatokon való részvételi lehetőségek felkutatása).
- Az óvodapedagógus javasolja a szülőknek, hogy a gyermek, otthon készített munkáit (produktumait) folyamatosan gyűjtsék össze, és hozzák el azokat óvodába.
- Az óvodapedagógus kérje meg a szülőket, hogy kéthetente legalább egy gyermeki vagy családi alkotás fotója kerüljön megosztásra a szülők és az óvodapedagógusok között.
- Az óvodapedagógus ösztönözze a szülőket, hogy vegyenek részt az óvoda, vagy a közösségi hálókön meghirdetésre kerülő rajzpályázatokon.
- Az óvodapedagógus figyelmeztesse a szülőket a vizuális tevékenységek során adódó, esetlegesen előforduló baleseti veszélyforrások kiküszöbölésére, megszüntetésére.

Mozgás

Az óvodai egészségnevelés – benne a mozgásfejlesztés – háttere a család, mely közeg kitüntetett szerepet kell, hogy vállaljon a gyermek rendszeres mozgásának megszervezésében és megszerettetésében. Tapasztalataink szerint a szülők számos esetben igénylik óvodapedagógusaik segítségét, ezért is nagyon fontos lehet a családokkal történő együttműködés, a családok szemléletformálásának vagy váltásának segítése, az egészséges és természetes életmód szokásalakításának terén. A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak nap, mint nap, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Otthon is törekedni kell a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a friss levegő folyamatos biztosítására, a szabad levegő kihasználására.

- Az óvodapedagógusnak szorgalmaznia kell a gyermekek számára – a lehetőségek függvényében akár szűkös lakásokban is – az életszükségletet jelentő, a mozgás biztosításához szükséges belső és külső terek kialakítását.
- A gyermekek számára is értelmezhető célok meghatározásával az óvodapedagógus tudatosítsa a szülőknél, hogy a felnőttkori mozgásügyesség nagymértékben a gyermekkori

mozgástapasztalatok függvénye, ezért meghatározó jelentősége van a spontán és szervezett óvodai és otthoni mozgásfoglalkozásoknak, mozgásos programoknak.

- Az otthoni napirend kialakításához adható óvodapedagógiai tanácsok között feltétlenül szerepeljen a napi mozgás, és minél több idő eltöltése a szabad levegőn.
- Az óvodapedagógus téma és feladatajánlása kapcsán törekedjen játékos mozgásfeladatokon keresztül is az értelmi és szociális képességek fejlesztése, a kooperatív (testvérekkel és szülőkkel együtt végezhető) mozgásos játékok alkalmazására.
- Tudatosítsa a szülőknél az óvodapedagógus az életkornak megfelelő terhelés, az állóképesség fejlesztésének fontosságát, és ezekhez játékos utánzó mozgásfeladatok ajánlásával nyújtson segítséget.
- Az óvodapedagógusi kompetencia és az óvodában már kialakított szokások függvényében tartásjavító, lábboltozat fejlesztő vagy egyéb más mozgásprogramok és gyakorlatok ajánlásával is támogassa a gyermek mozgásfejlődését.

A külső világ tevékeny megismerése

A környezet megismerése és a környezet megismerésének lehetősége a hirtelen megváltozott hétköznapiakba vegyített sokszínű, érdekes, és izgalmas tevékenységek biztosításával átfogja az egész családi életet. A szeretet, a kötődés, valamint különböző élménybefogadások keltésével az érzelmek és kifejezőképességek, valamint a különböző szokások kialakítására és fejlesztésére most fokozottan, és tudatosan szükséges hangsúlyt helyezni.

- Az óvodapedagógus téma-, cél- és feladatajánlásainak fókuszában az egészség és a test védelme kell, hogy legyen!

Az óvodapedagógus a családdal történő kapcsolattartása során építsen a gyermekek óvodában szerzett ismereteire, a közös óvodai programok, kirándulások és a gyermekek egyéb élményeire. • A családok hatékony és folyamatos bevonásával az óvodapedagógus „ébressze fel” az érdeklődést a környezet és az egészségvédelem lehetőségeinek megismertetésével a családi és gyermeki szokások feltérképezésére (életmód és egészség: étkezés, fogápolás, pihenés, környezettudatosság, hagyományörzés stb.) és bátorítsa a szülőket új szokások és gyermeki viselkedésformák bevezetésére, a kialakult és megfelelő szokások megerősítésére.

- Az óvodapedagógus hívja fel a szülők figyelmét arra a tényre és lehetőségre, hogy a gyermekek a környezetükön végzett közvetlen tevékenységek során számos, és életre szóló matematikai tudást és kompetenciát szerezhetnek. Különböző tartalmak ajánlásával tudatosítsa ezt a szülőknél, illetve támogassa a gyermekek matematikai élményeinek erősítését.

- Az óvodapedagógus gyűjtsön és adjon ötleteket a növények és állatok életének megfigyeléséhez, gondozásához

Munka jellegű tevékenységek

A családok tartós otthonléte – kivált, ha az bezártsággal is együtt járó – számos lehetőség nyílik a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenységek felkínálására és gyakorlására. A gyermekek általában örömmel és szívesen vesznek részt otthon is a különböző munkafolyamatokban, melyek a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetőségei. Ilyen tevékenységek: az önkiszolgálás, a segítség a szülőknek/nagyszülőknek, a testvérekkel együtt, értük, az önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése (szelektív hulladékok szétválogatása, növény- és kisállat gondozás) stb. Az elvégzett munka minőségét számos szülői és pedagógusi ráhatás befolyásolja, mint pld. az idő szűkössége, a megfelelő feltételek biztosítása, a felnőttek által nyújtandó segítség vagy annak hiánya stb. A hosszas családi együttlét során célszerű átgondolni a gyermekek játékos formában történő bevonásának lehetőségeit és gyakorlatát.

- Az óvodapedagógus adjon tanácsot a szülőknek a belső és külső környezetben végezhető munkák feltételeinek megteremtéséhez, a gyermeki munka tudatos szervezéséhez.
- Ösztönözze a szülőket a gyermekkel való együttműködésre.
- Erősítse a szülőket abban, hogy folyamatosan, konkrétan és reálisan, a gyermeket saját magához mérten részesítsék fejlesztő értékelésben

A családokkal Home Office-módban történő együttműködés várható eredményei

Hogyan tovább a karantén után?

- Mindenki jobban odafigyel a saját, és mások egészségére, így kevésbé, vagy egyáltalán nem fordul majd elő, hogy beteg gyermekek fertőzik meg egymást és a velük foglalkozó felnőtteket.
- A felnőttek megértik, és gyermekeikkel is megértetik, hogy sok tekintetben változnunk és változtatnunk kell, és máshogy kell élnünk.
- A különböző természetvédelmi, önmagunkat és másokat védő tartalmak alapköveire tudatosan építünk az óvodai nevelés során, és mérhető eredményeket produkálunk.
- A gyermekeket sok tekintetben más, mondhatni „koronás” szemléletű felnőttek veszik körül, akik kevesebbszer háborodnak fel, jobban odafigyelnek egymásra, és többet segítenek egymásnak. Ez a felnőtt minta nagy segítségükre lesz szocializálódásuk útján.

- A szülőkben és a pedagógusokban is értékek tisztulnak le, melynek során kölcsönösen kikristályosodik az együttműködés utáni őszinte vágy, mert a karanténban eltöltött hetek is megerősítést adtak abban, hogy „EGYEDŰL NEM MEGY!”

JEGYZŐKÖNYV

Készült: 2022. november 7-én 13⁰⁰ órakor

Helye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tárgy: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda **Pedagógiai Programjának** véleményezése és elfogadása a Nevelőtestület részéről.

Jelen vannak: Az óvoda Nevelőtestülete (jelenléti ív mellékelve)

Hitelesítők: Szabó Istvánné
Nagyné Juhász Gabriella

Jegyzőkönyvvezető: Nagyné Kiss Edina

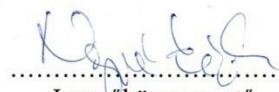
Sármányné Őszi Krisztina a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda vezetője, köszöntötte a Nevelőtestület tagjait és ismertette az óvoda Pedagógiai Programját.

A megjelentek az abban foglaltakkal egyetértettek és egyhangúan elfogadták.

K.m.f.

.....
Hitelesítő

.....
Hitelesítő

.....
Jegyzőkönyvvezető

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

JELENLÉTI ÍV
Nevelőtestület

Készült: 2022. november 7-én 13⁰⁰ órakor

Helye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tárgy: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda **Pedagógiai Programjának** véleményezése és elfogadása a Nevelőtestület részéről.

1.	babó Kelli
2.	Albi Leckig
3.	Székely Mária Viktória
4.	Juhász Melinda
5.	Mogyorósi Gabriella
6.	

JEGYZŐKÖNYV

Készült: 2022. november 8-án 16³⁰ órakor

Helye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tárgy: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda **Pedagógiai Programjának véleményezése és**
elfogadása a Szülői közösség részéről.

Jelen vannak: Jelenléti ív szerint

Hitelesítők: Pap Adrienn
Tiszárovcicsné Vajda Katalin

Jegyzőkönyvvezető: Nagyné Kiss Edina

Sármányné Őszi Krisztina a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda vezetője, köszöntötte a megjelenteket és ismertette az óvoda Pedagógiai Programját. A megjelentek az abban foglaltakkal egyetértettek és egyhangúan támogatták.

K.m.f.

.....
Hitelesítő

.....
Hitelesítő

.....
Jegyzőkönyvvezető

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

JELLENLÉTI ÍV
Szülői közösség

Készült: 2022. november 8-án 16³⁰ órakor

Helye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tárgy: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda **Pedagógiai Programjának véleményezése és**
elfogadása a Szülői közösség részéről.

1.	Farkas Melinda Jéfi
2.	Erdős Kriszta
3.	Jéfi
4.	Páris-Macskai Vikci
5.	Jéfi
6.	Székely